

ΠΑΝΤΕΙΟΝ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
ΤΜΗΜΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

**ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΕΦΗΡΜΟΣΜΕΝΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ**

Διπλωματική Εργασία

**Η Επίδραση των Άμεσων Ξένων Επενδύσεων στην Οικονομική Μεγέθυνση των
Ασιατικών Οικονομιών:**

Μελέτη Περίπτωσης για την Κίνα και Την Ινδία

Γιώργος Σκουλάκης A.M. 0815M036

Επιβλέπων Καθηγητής: Σιουρούνης Γρηγόριος

Μέλη Επιτροπής: Παλάσκας Θεοδόσιος, Στοφόρος Χρυσόστομος

Αθήνα, Απρίλιος 2017

Περιεχόμενα

Ευχαριστίες	iii
Περίληψη	vi
Abstract	vii
Ευρετήριο Πινάκων	viii
Ευρετήριο Διαγραμμάτων	ix
1 Κεφάλαιο 1 ^ο – Εισαγωγή - Βασικές Έννοιες.....	1
1.1 Παγκοσμιοποίηση	1
1.2. Διεθνής Επιχειρηματική Δραστηριότητα - Πολυεθνικές Οντότητες	3
1.3 ΑΞΕ.....	3
1.3.1 Άμεσες Ξένες Επενδύσεις- Ορισμοί.....	3
1.3.2 Έννοια του Επενδυτή	6
1.3.3 Έννοια της Επένδυσης	7
1.3.4 Έννοια της Κυριότητας και του Ελέγχου (Ownership and Control).....	7
1.4 Λόγοι ΑΞΕ.....	8
1.5 Μορφές	10
1.6 Τυπολογία - Διακρίσεις των ΑΞΕ	11
1.7 ΑΞΕ και Διάχυση – Τεχνολογική Μεταφορά	13
2 Κεφάλαιο 2ο – Κίνα Ινδία	18
2.1 Εισροές ΑΞΕ Κίνας και Ινδίας.....	18
2.2 Κίνα.....	20
2.3 Ινδία.....	23
3 Κεφάλαιο 3 ^ο	25
3.1 Θεωρητική Βιβλιογραφία	25
3.1.1 Μοντέρνα Θεωρία Διεθνούς Επιχειρηματικότητας, Θεωρία MNE και Θεωρία Ξένων Άμεσων Επενδύσεων	25
3.1.2 Παραδοσιακές:.....	26
3.1.3 Νέες Θεωρίες:.....	28

3.1.4	OLI vs LLL, Πόσο σημαντική είναι η ιδιοκτησία στις MNEs	29
3.2	Εμπειρική Βιβλιογραφία Οικονομική Μεγέθυνση - ΑΞΕ.....	38
3.3	Οικονομετρικό Μοντέλο.....	47
3.4	Μεθοδολογία	50
3.5	Μεταβλητές	55
3.5.1	ΑΕΠ	55
3.5.2	Τεχνολογία: Τηλεφωνική κάλυψη – Internet.....	56
3.5.3	Ανθρώπινο Κεφάλαιο: Gross Secondary School Enrollment	58
3.5.4	Θεσμοί: Rule of Law – Political Stability Indexes.....	62
3.5.5	Ενσωμάτωση στο Διεθνές Οικονομικό Σύστημα: Trade Openess Index ...	63
3.5.6	Οικονομική Εμβάθυνση - Gross Fixed Capital Formation – Broad Money	65
3.6	Εμπειρική Ανάλυση	68
3.6.1	UNIT ROOT	68
3.6.2	Κίνα	70
3.6.3	Ινδία.....	76
4	Συμπεράσματα.....	78
	Παράρτημα Α’ – Διαγράμματα Περιγραφικής Ανάλυσης Χρονοσειρών	81
	Παράρτημα Β – Αποτελέσματα EVIEWS.....	85
	Βιβλιογραφία	102

Ευχαριστίες

Θα ήθελα να ευχαριστήσω θερμά τον επίκουρο καθηγητή κύριο Γρηγόρη Σιουρούνη, για την αμέριστη βοήθειά, καθοδήγηση, την εμπιστοσύνη και την εκτίμηση που μου έδειξε.

Διπλωματική εργασία που υποβλήθηκε στο Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών στα πλαίσια του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών «Εφαρμοσμένα Οικονομικά και Περιφερειακή Ανάπτυξη» του Τμήματος Οικονομικής και Περιφερειακής Ανάπτυξης.

Η ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Ο ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ

Δήλωση Πνευματικών Δικαιωμάτων

Copyright © Γιώργος Σκουλάκης, 2017.

Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος. All rights reserved.

Απαγορεύεται η αντιγραφή, αποθήκευση και διανομή της παρούσας εργασίας, εξ ολοκλήρου ή τμήματος αυτής, για εμπορικό σκοπό. Επιτρέπεται η ανατύπωση, αποθήκευση και διανομή για σκοπό μη κερδοσκοπικό, εκπαιδευτικής ή ερευνητικής φύσης, υπό την προϋπόθεση να αναφέρεται η πηγή προέλευσης και να διατηρείται το παρόν μήνυμα. Ερωτήματα που αφορούν τη χρήση της εργασίας για κερδοσκοπικό σκοπό πρέπει να απευθύνονται προς τον συγγραφέα.

Οι απόψεις και τα συμπεράσματα που περιέχονται σε αυτό το έγγραφο εκφράζουν τον συγγραφέα και δεν πρέπει να ερμηνευτεί ότι αντιπροσωπεύουν τις επίσημες θέσεις του Παντείου Πανεπιστημίου Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών.

Περίληψη

Η παρούσα μελέτη προσπαθεί να ερευνήσει την επίδραση των εισροών ΑΞΕ στις οικονομίες της Κίνας και της Ινδίας μετά τις μεταρρυθμίσεις στις αρχές της δεκαετίας του 1990 που πραγματοποιήθηκαν στις δύο αυτές χώρες μέχρι το 2015. Στηριχθήκαμε πάνω σε μια οικονομετρική έρευνα, βασισμένη στο μοντέλο μεγέθυνσης, το οποίο και διαμορφώσαμε βελτιώσαμε προκειμένου να συμπεριλάβουμε όλους εκείνους τους παράγοντες από τους οποίους εξαρτάται ο ρυθμός μεταβολής του ΑΕΠ, πρωτίστως τις εισροές ΑΞΕ, και δευτερευόντως μια σειρά από επεξηγηματικούς παράγοντες-μεταβλητές για το ανθρώπινο κεφάλαιο, την τεχνολογική ανάπτυξη, την οικονομική εμβάθυνση και διασύνδεση με τις διεθνείς αγορές. Η επεξεργασία των μοντέλων μας στηρίχθηκε πάνω στη μέθοδο παλινδρόμησης OLS. Τα αποτελέσματα μας για την Κίνα έδειξαν πως μια αύξηση 1% των εισροών ΑΞΕ επιφέρει αντίστοιχη αύξηση σε διόλου ευκαταφρόνητα επίπεδα που κυμαίνονται από 0.27%, 0.32%, 0.44% έως και 0.55% ανάλογα το μοντέλο και μάλιστα σε όλα τα μοντέλα επιτυγχάνεται στατιστική σημαντικότητα 5%. Επίσης ανέδειξαν την καθολικοποίηση της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ως σημαντικό κανάλι που επηρεάζει θετικά τη μεταβολή του ΑΕΠ (η αύξηση της κατά 1% επιφέρει αντίστοιχη αύξηση κατά 3.94% του ρυθμού μεταβολής του ΑΕΠ). Αντίθετα για την Ινδία τα αποτελέσματα έδειξαν πως, άλλοι παράγοντες επηρεάζουν την οικονομική της μεγέθυνση, αφού κανένα μοντέλο δεν κατάφερε να δείξει στατιστικά σημαντικά ευρήματα. Η Ινδία παρά το μέγεθός της, λόγω των παθογενειών του συστήματός της, δε μπόρεσε να αξιοποιήσει τις ΑΞΕ και τη διάχυσή τους στην οικονομία της στο βαθμό που κατάφερε η κινεζική οικονομία.

Abstract

Present paper attempts to investigate the effect of FDI on economic growth of China and India, after the '90's reforms in both countries. We were based on a econometric research, built our modified growth model from basic growth model. The factors included in growth model were GDP, IFDI, Human Capital, and Trade Openness, Broad Money and Gross Capital Formation, among which GDP was dependent variable while rest ten were independent variables. After running OLS (Ordinary Least Square) method of regression we found that 1% increase in FDI would result in a range from 0.27%, 0.32%, 0.44% up to 0.55% increase in GDP of China. Furthermore, secondary education is proven to be a key factor to economic growth of China (a raise rate of 1% contributes a 3.94% in GDP Growth). We also found that China's growth affected by other determinants. On the other hand India's growth shows no relation between GDP and IFDI. So other factors, out of this paper's scope are responsible for India's growth. The study also provides possible reasons behind China's great show of FDI and the lessons India should learn from China for better utilization of FDI.

Keywords: Foreign Direct Investments, Inflows, Growth, Asian economies, India, China, Multiple regression, Growth model

Ευρετήριο Πινάκων

Πίνακας 2.1.1 Πραγματική Αύξηση ΑΕΠ Κίνα – Ινδία (Ετήσιο %)	20
Πίνακας 2.2.1: Σύγκριση των ΑΕΠ Κίνας-ΗΠΑ σε Ονομαστικό ΑΕΠ και Κατά Κεφαλήν ΑΕΠ εκφρασμένο σε Ονομαστική Αξία USD και όρους PPP (Ισοτιμία Αγοραστικής Δύναμης)	21
Πίνακας 3.1.1 Πλαίσιο OLI	30
Πίνακας 3.1.2 Στάδια IDP Κίνητρα και Εξέλιξη των ΑΞΕ	33
Πίνακας 3.2.1 Βιβλιογραφία Εμπειρικής προσέγγισης ΑΞΕ – Μεγέθυνσης (1999 – 2012)	38
Πίνακας 3.2.2 Παράγοντες που επηρεάζουν τη σχέση ΑΞΕ - Μεγέθυνσης	40
Πίνακας 3.2.3 ΑΞΕ και Οικονομική Μεγέθυνση. Εμπειρικές μελέτες, ξεχωριστά ανά χώρα	42
Πίνακας 3.2.4 Παράγοντες επίδρασης ΑΞΕ στην Οικονομική Μεγέθυνση χώρας υποδοχής	45
Πίνακας 3.6.1 Κίνα Μοντέλα	75
Πίνακας 3.6.2 Ινδία	77
Πίνακας 3.6.1 Κίνα - Unit Root ADF Test	85
Πίνακας 3.6.2 Ινδία – Unit Root ADF Test	86
Πίνακας 3.6.3 Αποτελέσματα OLS Κίνα Μοντέλο 1.	87
Πίνακας 3.6.4 Αποτελέσματα OLS Κίνα Μοντέλο 1-AR	88
Πίνακας 3.6.5 Αποτελέσματα OLS Κίνα - Μοντέλο 2.	89
Πίνακας 3.6.6 Αποτελέσματα OLS Κίνα Μοντέλο 3	92
Πίνακας 3.6.7 Αποτελέσματα OLS CHINA Model 4	94
Πίνακας 3.6.8 Αποτελέσματα OLS Ινδία Μοντέλο 1	96
Πίνακας 3.6.9 Αποτελέσματα OLS Ινδία Μοντέλο 1-AR	98
Πίνακας 3.6.10 Αποτελέσματα OLS Ινδία Μοντέλο 4	99
Πίνακας 3.6.11 Αποτελέσματα OLS Ινδία Μοντέλο 4-AR	100

Ευρετήριο Διαγραμμάτων

Διάγραμμα 3.5.1 Κατά Κεφαλήν ΑΕΠ Κίνας-Ινδίας (Τρέχοντα USD)	55
Διάγραμμα 3.5.2 Εισροές ΑΞΕ Κίνα-Ινδία 1992-2015 (εκ. USD)	56
Διάγραμμα 3.5.3 Κίνα – Ινδία Διαχρονική πορεία και σχέση τηλεφωνικών γραμμών, Κινητών τηλεφώνων και πρόσβασης στο Internet ανά 100 κατοίκους (1992 – 2015).....	57
Διάγραμμα 3.5.4 Κίνα-Ινδία Ποσοστό Εγγραφών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση.....	59
Διάγραμμα 3.5.5 Κίνα-Ινδία Πληθυσμιακή Μεταβολή και Ρυθμός Πληθυσμιακής Μεταβολής.....	61
Διάγραμμα 3.5.6 Κίνα – Ινδία Trade Openness	65
Διάγραμμα 3.5.7 Κίνα – Ινδία Η εξέλιξη του δείκτη Broad Money (M3/GDP).....	66
Διάγραμμα 3.6.1 Plot Raw data Κίνα – 1992-2015	81
Διάγραμμα 3.6.2 Plot Ln Growth data Κίνα – 1993-2015.....	82
Διάγραμμα 3.6.3 Plot Raw data Ινδία – 1992-2015	83
Διάγραμμα 3.6.4 Plot Ln Growth data Ινδία– 1993-2015	84

1 Κεφάλαιο 1^ο – Εισαγωγή - Βασικές Έννοιες

1.1 Παγκοσμιοποίηση

«Η Παγκοσμιοποίηση είναι η αδυσώπητη ενοποίηση των αγορών, των μεταφορικών συστημάτων και των επικοινωνιακών συστημάτων σε ένα βαθμό που δεν έχει συμβεί στο παρελθόν. ... Κατά ένα τρόπο είναι η ενεργοποίηση επιχειρήσεων, χωρών και ατόμων ώστε να επεκτείνονται στον κόσμο μακρύτερα, γρηγορότερα, βαθύτερα και φθηνότερα από οποτεδήποτε στο παρελθόν.»¹

Thomas Friedman, *The World is Flat* (2005)

Σε μια άλλη πολύ επιτυχημένη ερμηνεία της Παγκοσμιοποίησης και της σχέσης της με τις Πολυεθνικές Οντότητες, ο **Heidenreich, (2012)** εκφράζει τη άποψη ότι: «[Οι πολυεθνικές εταιρείες είναι]...Οι επιχειρηματικές Οντότητες με την περισσότερη επιρροή. Είναι υπεύθυνες για τη μετατροπή του Δυτικού Καπιταλισμού σε ένα παγκόσμιο Φαινόμενο.»...όπου το Φαινόμενο αυτό δεν είναι άλλο από την Παγκοσμιοποίηση.

Τα κύρια συστατικά στοιχεία της Παγκοσμιοποίησης² είναι:

- Το Διεθνές Εμπόριο και ιδιαίτερα η ανάπτυξή του δίχως φραγμούς και περιορισμούς, δημιουργώντας μια ενιαία παγκόσμια αγορά.³
- ΑΞΕ. Οι άμεσες Ξένες Επενδύσεις συμβάλουν στη δημιουργία ενός παγκόσμιου δικτύου ανταλλαγής και μεταφοράς τεχνολογίας, κεφαλαίων για την πραγμάτωση της Παγκοσμιοποίησης.

1 Friedman, Thomas L., (2005). *The world is flat: a brief history of the twenty-first century*. New York: Farrar, Straus and Giroux.

2 Κυρκιλής Δημήτρης, *Άμεσες Ξένες Επενδύσεις*, Εκδόσεις Κριτική, Αθήνα 2010

3 Σύμφωνα με τους Chrystal και Lipsey (1997) η άρση των περιορισμών και των φραγμών σχετίζεται σε μεγάλο βαθμό στους επιτυχημένους Γύρους της GATT και την ίδρυση του WTO και στην εγκατάλειψη των κρατικών πρακτικών οικονομικού απομονωτισμού, και κεφαλαιακών εκροών των εγχώριων επενδυτών στο εξωτερικό.

- Κίνηση Κεφαλαίων, προκειμένου να πραγματοποιηθούν προγράμματα και επενδυτικές ευκαιρίες τόσο στον άξονα Βορρά-Νότου, όσο και στην ενδυνάμωση του άξονα Νότου-Νότου, ώστε να υπάρχει σύγκλιση των οικονομιών μεταξύ αναπτυγμένων και αναπτυσσόμενων χωρών.
- Η αξιοποίηση της μετανάστευσης ως πηγής εργατικού δυναμικού, απάντησης στη δημογραφική γήρανση και παράγοντα ανάπτυξης.

Οι Τάσεις της Παγκοσμιοποίησης αφορούν τους τομείς δραστηριοποίησης της και διακρίνονται σε εκείνες:

1. Των Αγορών Αγαθών και των **μη** Χρηματοοικονομικών Υπηρεσιών. Αφορούν στην ανάπτυξη του Διεθνούς εμπορίου κυρίως μετά το 2^ο Παγκόσμιο Πόλεμο και περιλαμβάνουν τους Γύρους στα πλαίσια της GATT και τις προτάσεις και δράσεις του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου (WTO).
2. Των Χρηματοοικονομικών Αγορών και Υπηρεσιών. Εδώ αναφέρονται μια νέα γενιά Αγορών και η αύξηση του ρυθμού Ολοκλήρωσης των Αγορών αυτών και αφορούν τις ανεπτυγμένες οικονομίες μετά τη δεκαετία του 1980 και τις αναπτυσσόμενες και κυρίως τις αναδυόμενες οικονομίες μετά τη δεκαετία του 1990.

Ο αντίκτυπος της Παγκοσμιοποίησης αφορά όλους μας, αλλά κυρίως τις Επιχειρηματικές εκείνες οντότητες που ονομάζουμε Πολυεθνικές και διαμορφώνουν τους όρους και κανόνες δραστηριοποίησής τους σε ένα πολυπολικό σύγχρονο οικονομικό και όχι μόνο κόσμο, που μεταβάλλεται συνεχώς και δημιουργεί νέες προκλήσεις:

Την επέκταση των Αγορών-Στόχων για τη διάθεση-πώληση Καταναλωτικών και βιομηχανικών Αγαθών Προϊόντων και Υπηρεσιών, αλλά και τις ολοένα εμπλεκόμενες και αυξανόμενες Χρηματοοικονομικές Υπηρεσίες.

Την επέκταση των οικονομιών των χωρών, εκεί όπου οι διεθνοποιημένες επιχειρήσεις τους να μπορούν να παράγουν ή να εκμεταλλευτούν τους πόρους των παραγωγικών συντελεστών, όπως Κεφάλαια, Τεχνολογία, Εργατικό Δυναμικό.

1.2. Διεθνής Επιχειρηματική Δραστηριότητα - Πολυεθνικές Οντότητες

Οι διεθνείς δραστηριότητες των επιχειρηματικών οντοτήτων (οικονομικών μονάδων), σύμφωνα με τη βιβλιογραφία έχει διαχωριστεί σε διακριτές στρατηγικές:

- Εξαγωγές: Πρόκειται για την πλέον παραδοσιακή δραστηριότητα. Αφορά στην εξαγωγή εγχώριων προϊόντων ή/και υπηρεσιών προς διάθεση τους σε ξένες αγορές.
- Συμφωνίες Παραγωγής:
- Συμβόλαια Διοίκησης:
- Licencing: Η πληρωμή δικαιωμάτων μέσω χρήσης για τη διάθεση ή και κατασκευή των προϊόντων μιας άλλης επιχείρησης.
- Franchising: Η πληρωμή δικαιωμάτων για τη χρήση ενός εμπορικού σήματος (Brand Name) και των μεθόδων διάθεσης.

Αξίζει να προσέξουμε ότι στις παραπάνω μορφές, η έννοια της επένδυσης αφορά τα προϊόντα και τις υπηρεσίες που μπορούν να ανταλλαχθούν στις διεθνείς αγορές, δίχως όμως να περιλαμβάνει την άμεση εμπλοκή και επένδυση εγχώριων επιχειρησιακών οντοτήτων σε ξένες αγορές.

1.3 ΑΞΕ

1.3.1 Άμεσες Ξένες Επενδύσεις- Ορισμοί

Με τον όρο Άμεσες Ξένες Επενδύσεις (ΑΞΕ ή Foreign Direct Investments) περιλαμβάνουμε τις επενδύσεις που αφορούν στη μακροπρόθεσμη είσοδο και εμπλοκή μιας επιχειρηματικής ή νομικής οντότητας⁴ σε μια ξένη οικονομία-αγορά, με τη μεταφορά και ίδρυση θυγατρικών επιχειρήσεων στο εξωτερικό οι οποίες είναι μερικώς ή ολικώς

⁴ Στη διεθνή βιβλιογραφία ο όρος ΑΞΕ, αναφέρεται στη διεθνοποίηση των MNEs/EMNEs (Πολυεθνικές Επιχειρηματικές Οντότητες).

(συνήθως άνω του 51%, αλλά με ελάχιστη επένδυση της τάξεως του 10% της με δικαίωμα ψήφου μετοχικής σύνθεσης ή αντίστοιχου ποσοστού σε δικαίωμα ψήφου της επενδύμενης ξένης εταιρείας) (IMF, 1993, paragraph 362; OECD, 2008)^{5 6}, ιδιοκτησία της μητρικής επιχείρησης και απολαμβάνουν ένα είδος αυτόνομης οικονομικής μονάδας τόσο στη χώρα εγκατάστασης, όσο και στην οργάνωση της μητρικής, αλλά λογοδοτούν και ελέγχονται από την κεντρική έδρα (Headquarters) στη χώρα προέλευσης της επιχείρησης.

Στο γλωσσάρι του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου για την ορολογία των ΑΞΕ, οι Άμεσες Ξένες Επενδύσεις περιγράφονται ως:

«...η κατηγορία μιας διεθνούς επένδυσης από μια [επιχειρηματική] οντότητα που εδρεύει σε μια οικονομία (Άμεσος Επενδυτής⁷), με σκοπό την εδραίωση ενός διαρκούς ενδιαφέροντος σε μια επιχειρηματική οντότητα (θυγατρική εταιρεία), εδρεύουσα σε μια άλλη οικονομία, διαφορετική από αυτήν του επενδυτή (Επιχείρηση Άμεσης Επένδυσης) ...»⁸.

5 International Monetary Fund. Balance of Payments Manual. Fifth edition. Washington, DC, 1993, paragraph 363

6 “Foreign direct investment (FDI) is a category of investment that reflects the objective of establishing a lasting interest by a resident enterprise in one economy (direct investor) in an enterprise (direct investment enterprise) that is resident in an economy other than that of the direct investor. The lasting interest implies the existence of a long-term relationship between the direct investor and the direct investment enterprise and a significant degree of influence on the management of the enterprise. The direct or indirect ownership of 10% or more of the voting power of an enterprise resident in one economy by an investor resident in another economy is evidence of such a relationship. Some compilers may argue that in some cases an ownership of as little as 10% of the voting power may not lead to the exercise of any significant influence while on the other hand, an investor may own less than 10% but have an effective voice in the management. Nevertheless, the recommended methodology does not allow any qualification of the 10% threshold and recommends its strict application to ensure statistical consistency across countries”

OECD (2008), Glossary of Foreign Direct Investment Terms and Definitions, in “Benchmark Definition of Foreign Direct Investment”, Fourth edition. Paris: OECD

7 The term refers to an individual, an incorporated or unincorporated public or private enterprise, a government, a group of related individuals, or a group of related incorporated and/or unincorporated enterprises that has a direct investment enterprise (that is, a subsidiary, associate or branch) operating in an economy other than the economy or economies of residence of the foreign direct investor or investors. IMF, “Glossary Of Foreign Direct Investment Terms”, p.4

8 “The term describes a category of international investment made by a resident entity in one economy (direct investor) with the objective of establishing a lasting interest in an enterprise resident in an economy other than that of the investor (direct investment enterprise). “Lasting interest” implies the existence of a long-term relationship between the direct investor and the enterprise and a significant degree of influence by the direct investor on the management of the direct investment enterprise. Direct investment involves both the initial transaction between the two entities and all subsequent capital transactions between them and among

Και είναι αυτό, το «διαρκές ενδιαφέρον», που ξεχωρίζει τις ΑΞΕ από τις επενδύσεις χαρτοφυλακίου. Πρόκειται για μια μακροπρόθεσμης σχέση μεταξύ του επενδυτή, μιας πολυεθνικής Επιχειρηματικής Οντότητας (MNE) και μιας θυγατρικής τοπικής επιχειρηματικής οντότητας στην οποία όχι μόνο επενδύει, κεφάλαια, αλλά ασκεί και την εποπτεία, με ενεργό εκτελεστικό ρόλο στη διοίκηση, την οργάνωση, τη λειτουργία και τις μελλοντικές συναλλαγές της επιχείρησης αυτής, τόσο με την ίδια, όσο και με τις υπόλοιπες συνδεδεμένες ή τρίτες επιχειρηματικές οντότητες.⁹ Σύμφωνα με τον Dunning (1970, p.321)¹⁰, είναι οι φορείς αυτοί των ΑΞΕ, οι MNEs, που διαφοροποιούν τις ΑΞΕ τυπικά και ουσιαστικά, αφού οι ΑΞΕ δεν έχουν να κάνουν με τη μεταφορά χρηματοοικονομικών πόρων, αλλά αποτελούν ένα όχημα για τη μεταφορά [και διάχυση] ταλέντων του επιχειρείν και δη της διεθνούς επιχειρηματικότητας.

Έτσι τις Άμεσες Ξένες Επενδύσεις τις διαχωρίζουμε από τις υπόλοιπες επενδυτικές δραστηριότητες, π.χ. τις επενδύσεις του χαρτοφυλακίου που ως σκοπό έχουν την είσοδο στο μετοχολόγιο μιας ξένης εταιρείας, δίχως όμως ενεργή συμμετοχή στη διοίκησή της, και την άμεση απόσυρση των επενδυμένων κεφαλαίων ανά πάσα ώρα και στιγμή, αν το απαιτούν οι καταστάσεις και οι περιστάσεις. Σύμφωνα με την UNCTAD και το εγχειρίδιο της για τις ΑΞΕ (United Nations New York and Geneva, 2009)¹¹,

«Οι επενδυτές ΑΞΕ έχουν διαφορετικά επενδυτικά κίνητρα από εκείνους του χαρτοφυλακίου και λοιπών επενδύσεων. Οι επενδυτές ΑΞΕ στοχεύουν σε μακροχρόνιες σχέσεις με ξένες εταιρείες, επενδύοντας επαρκή χρηματοοικονομικά κεφάλαια στα ήδη υπάρχοντα των εταιρειών αυτών, που θα τους επιφέρει και την αντίστοιχη σημαντική επιρροή στη διοίκηση τους».

Εδώ θα πρέπει να κάνουμε μια διευκρίνηση. Να δούμε τι πραγματικά σημαίνει επενδυτής και τι ότι μια MNE πραγματοποιεί μια ΑΞΕ προκειμένου να αποκτήσει την ιδιοκτησία και

affiliated enterprises, both incorporated and unincorporated.” IMF, “Glossary Of Foreign Direct Investment Terms”, p.3

⁹ Ibid, *above*

¹⁰ “the modern multi-national company is primarily a vehicle for the transfer of entrepreneurial talent rather than financial resources.”

¹¹ UNCTAD Training Manual on Statistics for FDI and the Operations of TNCs Vol. I, United Nations New York and Geneva, 2009, p.29

να ασκεί έλεγχο σε μια Τρίτη συνδεδεμένη εταιρεία που βρίσκεται σε Τρίτη χώρα. Και ο τρόπος αυτός είναι να ανατρέξουμε στις υπογεγραμμένες διμερείς ή πολυμερείς Συμβάσεις και στη διάσταση που αυτές δίνουν στους ορισμούς. Σύμφωνα με την έκθεση της UNCTAD για τις επενδύσεις του 2016¹², οι βασικές αυτές έννοιες διαφέρουν ως προς την ερμηνεία, ανάλογα με τη Σύμβαση, ως εξής:

1.3.2 Έννοια του Επενδυτή

Η έννοια του Επενδυτή αι της προστασίας του, εξαιρουμένων των φυσικών προσώπων, στις Διεθνείς Επενδυτικές Συμφωνίες (ΠΑ) δεν λαμβάνει πάντα την ίδια διάσταση, αλλά υπάρχουν διαφορετικές οπτικές για το τι νομιμοποιείται να αποκαλείται ως Επενδυτής, οι οποίες συνοπτικά είναι:

- Η προσέγγιση βάση της ιδρυτικής πράξης της εταιρείας. Είναι η κυρίαρχη τάση στις ΠΑ και θεωρεί ότι το καθεστώς προστασίας του Επενδυτή περιλαμβάνει εκείνες τις επιχειρηματικές οντότητες που νομικά ιδρύονται ή ενσωματώνονται σε ένα συμβαλλόμενο μέρος.
- Η προσέγγιση του Ελέγχου. Σύμφωνα με την προσέγγιση αυτή οποιαδήποτε επιχειρηματική οντότητα, ανεξάρτητα από το που έχει συσταθεί, που ελέγχεται άμεσα ή έμμεσα από υπηκόους ενός συμβαλλόμενου μέρους, προστατεύονται.
- Η προσέγγιση της Έδρας. Η σύμβαση προστατεύει τις επιχειρηματικές εκείνες οντότητες που η έδρα τους βρίσκεται εντός της επικράτειας ενός συμβαλλόμενου μέρους-χώρας.

1.3.3 Έννοια της Επένδυσης

Έχουμε δύο οπτικές σχετικά με την έννοια της Επένδυσης, όσο αφορά στη σχέση της με τον Επενδυτή, ώστε να καλύπτεται και να προστατεύεται από μία Συνθήκη ΠΑ. Η πρώτη, που αποτελεί και τη σύγχρονη οπτική στις ΠΑ, θεωρεί ως επένδυση οποιοδήποτε περιουσιακό στοιχείο που «ανήκει ή ελέγχεται, άμεσα ή έμμεσα, από έναν επενδυτή [που όμως ανήκει σε ένα από τα συμβαλλόμενα μέρη - χώρες]». Στη δεύτερη οπτική, που συναντάται στις παλαιότερες ΠΑ κατά κύριο λόγο, δεν υπάρχει σαφής ορισμός της επένδυσης, όσο αφορά τον τύπο της σύνδεσης μεταξύ της επιχειρηματικής οντότητας και της κυριότητας ή του τρόπου ελέγχου. Με τον τρόπο αυτό, τη σιωπή, η προσέγγιση αυτή δίνει τη δυνατότητα άμεσης όσο και έμμεσης κυριότητας ή / και ελέγχου των επιχειρηματικών οντοτήτων.

1.3.4 Έννοια της Κυριότητας και του Ελέγχου (Ownership and Control)

Η έννοια της Κυριότητας και του Ελέγχου επίσης ποικίλλει ερμηνείας ανάμεσα στις ΠΑ. Αλλού αναφέρεται ότι ο Επενδυτής πρέπει να κατέχει τουλάχιστον το 50% των μετοχών της επιχειρηματικής οντότητας-επένδυσης. Αλλού πάλι, η έννοια του Ελέγχου διαφέρει, και σε άλλες αναφέρεται ότι ο Έλεγχος πρέπει να έχει νομική κάλυψη, δηλαδή να μπορεί ο Επενδυτής να ελέγχει μέσω της νομικά κατοχυρωμένης κυριότητας την επένδυση, ενώ αλλού γίνεται λόγος για αποτελεσματικό έλεγχο, δηλαδή παρά το γεγονός ότι δεν νομιμοποιείται μέσω της κυριότητας, στην πραγματικότητα ασκεί άμεσο έλεγχο ο Επενδυτής στην Επένδυση. Τέλος, άλλες ΠΑ αφήνουν ανοιχτό το ενδεχόμενο και αποδέχονται και τις δύο παραπάνω περιπτώσεις, δηλαδή είτε ο επενδυτής να έχει κυριότητα, είτε να ασκεί αποτελεσματικό έλεγχο της Επένδυσης.

Σύμφωνα με τον Lipsey (2004), υπάρχουν δύο τρόποι μέτρησης αλλά και δύο έννοιες ερμηνείας των ΑΞΕ. Από τη μία ως ΑΞΕ θεωρείται η οικονομική δραστηριότητα που πραγματοποιείται σε μια χώρα και που ελέγχεται μερικώς ή ολικώς από επιχειρηματικές οντότητες (μητρική επιχείρηση), που έχουν την έδρα τους σε τρίτες χώρες, ενώ από την άλλη θεωρούνται οι ροές κεφαλαίων πέρα από τα εθνικά σύνορα, όπως αυτές αποτυπώνονται στο ισοζύγιο πληρωμών. Και ίσως αυτή η διάκριση να αντιπροσωπεύει τους δύο διαφορετικούς κόσμους που συμπληρώνουν την παγκόσμια οικονομία σήμερα,

τις αναπτυγμένες χώρες με τις ιδιωτικές MNEs, που κατέκλυσαν τον πλανήτη, από τα μέσα του 20^{ου} αιώνα και τις αναπτυσσόμενες χώρες, που βρίσκονται σε μια διαδικασία μετατροπής των οικονομιών τους από κεντρικά ελεγχόμενες προς την ελεύθερη αγορά και στις οποίες, όπως η περίπτωση της Κίνας, οι κρατικές ή κρατικά ελεγχόμενες επιχειρήσεις αποτελούν την πλειοψηφία και ποιοτικά και ποσοτικά.

Τα κεφάλαια των ΑΞΕ αποτελούν δέσμευση του επενδυτή – πολυεθνικής οντότητας, απέναντι στην ξένη επιχείρηση και κινούνται με γνώμονα μια πιο συνολική εμπορική στρατηγική και πολιτική, παρά με κερδοσκοπικές ή σπασμωδικές δράσεις με κριτήρια καθαρά χρηματοπιστωτικά, δηλαδή του ρυθμού απόδοσης της επένδυσης. Από την άλλη όμως έχουμε τις περιπτώσεις κυρίως των κρατικά ελεγχόμενων πολυεθνικών των αναπτυσσόμενων χωρών, όπου οι άμεσες ξένες επενδύσεις γίνονται με ασαφή κριτήρια, που κινούνται σε ένα ευρύτερο του οικονομικού πεδίου, αυτό της πολιτικής σκοπιμότητας, πιο θολού ακόμα και από το ιδιοκτησιακό καθεστώς της μητρικής.

Οι ΑΞΕ περιλαμβάνουν τη μεταφορά πέρα από τα εθνικά σύνορα ενός πακέτου παραγωγικών πόρων/εισροών. Οι εισροές αυτές είναι είτε υλικές (π.χ. μετοχικό κεφάλαιο, εξοπλισμός, ενδιάμεσες και πρώτες ύλες) είτε άυλες (π.χ. τεχνογνωσία οργάνωσης της παραγωγής, ποιοτικού ελέγχου, marketing). Η μεταφορά των εισροών/πόρων γίνεται χωρίς την παρεμβολή της αγοράς, δεν έχει δηλαδή τη μορφή μιας εμπορικής συναλλαγής ή συμφωνίας μμεταξύ δύο ανεξάρτητων επιχειρηματικών οντοτήτων, αλλά συμβαίνει μεταξύ δύο επιχειρήσεων οι οποίες συνδέονται μεταξύ τους με σχέση ιδιοκτησίας. Διαχωρίζονται έτσι από τις επενδύσεις κεφαλαίου, που θεωρούνται παθητικές και αφορούν χρεόγραφα.

1.4 Λόγοι ΑΞΕ

Ποιοι είναι όμως οι λόγοι που οδηγούν στην επιθυμία ή την ανάγκη για επιχειρηματική επέκταση εκτός των συνόρων της χώρας προέλευσης σε αναζήτηση ξένων αγορών για ΑΞΕ; Επιγραμματικά μπορούμε να δώσουμε τις παρακάτω προκλήσεις-προσκλήσεις:

- Κορεσμός της εγχώριας Αγοράς. Κάθε αγορά έχει ένα πεπερασμένο όριο ανάπτυξης, άρα και κέρδους, φέρνοντας μεγαλύτερη απόδοση από την επέκταση. Η αναζήτηση νέων Αγορών, ή η επέκταση των δραστηριοτήτων σε ξένες αγορές, προς εξεύρεση νέων Πελατών, που θα δημιουργήσουν μια νέα δυναμική για την επιχειρηματική οντότητα. Η απόκτηση πλεονεκτήματος ενός μοναδικού και ανώτερου προϊόντος ή υπηρεσίας σε ξένες αγορές.
- Η Αναζήτηση νέων φυσικών πόρων που θα της επιτρέψουν να αποκτήσει έλεγχο και ιδιοκτησία επάνω τους, καθορίζοντας καλύτερα το κόστος παραγωγής και διάθεσης. Η δραστηριοποίηση σε χώρες με μικρότερη ανάπτυξη φέρνει και τη φθηνότερη κατασκευή των προϊόντων μιας MNE, αλλά και τη βοηθάει στην ευκολότερη συγκέντρωση κεφαλαίων αναγκαίων για την ανάπτυξή της, λόγω των προσδοκιών των επενδυτών για αυξημένα θετικά αποτελέσματα και αποδόσεις.
- Αναζήτηση Στρατηγικών Περιουσιακών Στοιχείων. Με αυτά εννοούμε τη δημιουργία ενός Global Brand, μιας «επωνυμίας» που θα πουλάει και μόνο λόγω αυτής. Η πρόσβαση σε ένα μεγαλύτερο δίκτυο διανομής, που θα έχει θετικές επιπτώσεις στην πώληση των προϊόντων της. Πρόσβαση σε Νέες Τεχνολογίες. Στο σύγχρονο κόσμο είναι πολύ έντονη η επίδραση της τεχνολογίας. Η οποία «τρέχει» επιφέροντας συνεχείς αλλαγές στον τρόπο που ζούμε, δρούμε, βιώνουμε την πραγματικότητα. Φτάνει δε σε σημείο να είναι, σε ένα βαθμό λανθασμένα, συνυφασμένα με την καινοτομία.
- Τέλος η ανάγκη αυτή μπορεί να πορεύεται από την ανάγκη για ανταπόκριση ή αντίδραση σε ευρύτερες εξελίξεις, όπως η σύναψη Διακρατικών Συμφωνιών Διεθνούς Εμπορίου, που το απελευθερώνουν από περιορισμούς, δασμούς και προστατευτισμό, αλλά και αλλαγές συναλλαγματικής ισοτιμίας, που κάνουν μια ΑΞΕ ιδιαίτερα δελεαστική και αποδοτική.

Τα μοντέλα που χρησιμοποιούνται από τις Πολυεθνικές Επιχειρηματικές Οντότητες για την υποστήριξη ή απόρριψη του επιχειρηματικού πλάνου μιας ΑΞΕ, εδράζονται σε

στρατηγικές αναλύσεις του εξωτερικού παράγοντα, τόσο σε μικρό όσο και σε μακρό-επιχειρηματικό περιβάλλον, μέσα από εργαλεία-τεχνικές όπως αυτές των PEST-DG, SWOT, Porter. Κοινός στόχος είναι η ενδεδειγμένη ανάλυση των υπό επένδυση αγορών-οικονομιών, ως προς τη βιωσιμότητα, τις ενδο-επιχειρησιακές συναλλαγές και συνέργειες και τέλος την μέσο-μακροπρόθεσμη κερδοφορία της.

1.5 Μορφές

Όταν λαμβάνει χώρα διεθνής επιχειρηματική δραστηριότητα μέσω ΑΞΕ, οι μορφές που μπορεί να λάβει μια ΑΞΕ¹³¹⁴ είναι οι παρακάτω:

- **Κοινοπραξία (Joint Venture):** Μια επιχειρηματική οντότητα δραστηριοποιείται σε μια ξένη χώρα μέσω συνεργασίας με τοπικές εταιρείες ή άλλες πολυεθνικές επιχειρηματικές οντότητες, συστήνοντας μια νέα εταιρεία ή εξαγοράζοντας ένα μέρος μιας ήδη υπάρχουσας. Στην περίπτωση αυτή το κόστος της επένδυσης επιμερίζεται σε δύο ή περισσότερους επενδυτές, όπου ο καθένας παρέχει στη νέα επιχείρηση εκείνα τα συγκριτικά πλεονεκτήματα που διαθέτει στη «φαρέτρα» του, είτε σε κεφάλαια, είτε σε άλλα περιουσιακά στοιχεία π.χ. έδαφος, εγκαταστάσεις, τεχνολογία/τεχνογνωσία, εργατικό δυναμικό, δίκτυο διανομής.
- **Στρατηγική Συμμαχία (Strategic Alliance):** Μακροπρόθεσμος συνεταιρισμός με τοπική επιχειρηματική οντότητα για την ανάπτυξη της τοπικής αγοράς.
- **Ξένη θυγατρική:** Η δημιουργία και δραστηριοποίηση μιας εταιρείας στην τοπική ή και περιφερειακή αγορά που όμως ανήκει εξολοκλήρου στην μητρική ξένη εταιρεία παραγωγής. Οι Hill and Jones (2007, p.270) σχετικά με αυτό τον τρόπο επέκτασης θεωρούν ότι έτσι οι MNEs απολαμβάνουν το σύνολο των κερδών που τους αποφέρει η επένδυση και των οφελών από τις οικονομίες κλίμακας, που αποτελούν και το κύριο ζητούμενο μιας ΑΞΕ. Επίσης συνεχίζουν να

13 Dunning John, *Global Capitalism, FDI, Competitiveness: The Selected Essays of John H. Dunning* (John H. Dunning Selections), Edward Elgar Pub, 2002

14 Hill, C.W.L. (2004) *International Business: Competing in the Global Marketplace*. 5th ed. New York, McGraw-Hill

απολαμβάνουν την αποκλειστική κυριότητα και διάθεση των στρατηγικών συγκριτικών τους πλεονεκτημάτων, όπως τεχνολογία/τεχνογνωσία, οργάνωση/διοίκηση, εργατικό δυναμικό, διανομή/διάθεση, αλλά και της επιπλέον επέκτασής της σε νέες αγορές. Από την άλλη όμως δεν μπορούν να παραβλέψουν πως η σύσταση μιας θυγατρικής, επιφέρει και την ανάληψη ολόκληρου του ρίσκου από πλευράς MNEs, αφού αναλαμβάνει εξολοκλήρου τη χρηματοδότηση της επένδυσης, που σε αντίθεση με τις επενδύσεις χαρτοφυλακίου, αποτελούν μια μακροχρόνια δέσμευση πόρων και κεφαλαίων, μη άμεσα εξαργυρώσιμων.

1.6 Τυπολογία - Διακρίσεις των ΑΞΕ

Οι ΑΞΕ διακρίνονται σε πολλές και διαφοροποιημένες μορφές και επίπεδα, ανάλογα με το είδος, τον τρόπο, αλλά και το αν επικεντρώνεται η έρευνα στην προέλευση ή τον προορισμό τους.

Αρχικά οι ΑΞΕ διαχωρίζονται ανάλογα με την κίνησή τους τους. Στο παγκόσμιο Οικονομικό Σύστημα η κατεύθυνση των ΑΞΕ δηλώνεται με το αν μελετάμε την εισροή ή την εκροή ΑΞΕ. Στη διεθνή βιβλιογραφία όταν το ενδιαφέρον επικεντρώνεται στην εισροή ΑΞΕ προς μία ή περισσότερες οικονομίες αναφέρονται ως ΑΞΕ, ενώ όταν η εστίαση γίνεται στην εκροή ΑΞΕ από μία ή περισσότερες χώρες τότε στην επικρατούσα ορολογία αναφέρονται ως ΟΑΞΕ (Outward/Outbound Foreign Direct Investment) ή ODI (Outbound Direct Investment).¹⁵

Ο πλέον κλασσικός διαχωρισμός τους γίνεται ανάλογα με την Ολοκλήρωσή τους, σε Κάθετης και Οριζόντιας Ολοκλήρωσης. Ως Κάθετη Ολοκλήρωση νοούμε ότι η Πολυεθνική Επιχειρηματική Οντότητα ελέγχει κάθετα, διαχειρίζεται δηλαδή, όλα τα στάδια παραγωγής από την αρχική ιδέα, υλοποίηση ενός προϊόντος μέχρι το τελικό στάδιο της διάθεσής του. Στην περίπτωση αυτή, η μητρική εταιρεία εγκαθιστά στις οικονομίες υποδοχής παραγωγικές μονάδες, οι οποίες εξειδικεύονται σε συγκεκριμένα στάδια παραγωγής του προϊόντος και στη συνέχεια το επανεξαγάγουν. Βασικό κίνητρο για την επιλογή αυτή, είναι το χαμηλό εργατικό κόστος της χώρας εγκατάστασης, που με τη σειρά

¹⁵ Στην παρούσα εργασία οι όροι OFDI και ODI εναλλάσσονται αδιακρίτως

του εξηγεί τη συχνότητα των επενδύσεων κάθετης ολοκλήρωσης των αναπτυσσόμενων χωρών προς εκείνες των αναπτυσσόμενων χωρών, ιδιαίτερα τις προηγούμενες δεκαετίες. Σε αυτή τη μορφή εταιρικής ολοκλήρωσης κυριαρχεί η ανάγκη διασφάλισης της ροής πρώτων υλών και ενδιάμεσων αγαθών στο χαμηλότερο δυνατό κόστος (Παπάζογλου, 2010, σελ 136), καθιστώντας βασικό κριτήριο της επιλογής αυτής, την ύπαρξη ικανοποιητικών έργων υποδομής μεταφοράς και εγκαταστάσεων αποθήκευσης των πρώτων υλών και των ενδιάμεσων αγαθών, αλλά και απρόσκοπτης πρόσβασης σε πρώτες ύλες.

Με τον όρο Οριζόντια Ολοκλήρωση ορίζουμε την είσοδο και δραστηριοποίηση μιας Πολυεθνικής σε μια ή περισσότερες ξένες αγορές γίνεται σε παρεμφερείς δραστηριότητες με τη μητρική. Στην περίπτωση αυτή, η Α.Ξ.Ε. παίρνει τη μορφή μιας παραγωγικής (θυγατρικής) μονάδας στη χώρα υποδοχής, που αποτελεί το αντίγραφο (duplicate) της μητρικής επιχειρηματικής οντότητας (μητρική εταιρεία), που «στοχεύει στην παραγωγή και πώληση του ίδιου ή διαφοροποιημένου προϊόντος στη χώρα υποδοχής» (Παπάζογλου, 2010, σελ 135). Βασικό κίνητρο είναι η εξασφάλιση πλήρους πρόσβασης σε μια ξένη αγορά, ξεπερνώντας τους συνήθεις εμπορικούς περιορισμούς ή αποκλεισμούς εισαγωγών, όπως δασμούς και ποσοτώσεις, που καθιστούν τις εξαγωγές από πολύ δαπανηρές, έως και απαγορευτικές. Βασικό κριτήριο μιας τέτοιας επιλογής είναι το μέγεθος της χώρας υποδοχής, αλλά και ο βαθμός ανάπτυξης της εγχώριας αγοράς και οικονομίας.

Τα τελευταία χρόνια στη βιβλιογραφία εμφανίζονται και με τη μορφή-διαχωρισμό σε M&As και Greenfield. Αυτές οι μορφές αφορούν στη στρατηγική που επιλέγεται για την επέκτασή τους σε νέες αγορές και διακρίνονται σε Ανόργανες (Inorganic Growth Strategies) και Οργανικές (Organic Growth Strategies).

Στην κατηγορία των Ανόργανων Στρατηγικών Μεγέθυνσης κατατάσσουμε εκείνες τις ΑΞΕ όταν η μητρική Επιχειρηματική Οντότητα επιλέγει ως μέθοδο της πολυεθνικής της

ανάπτυξης και μεγέθυνσης μέσω Συγχωνεύσεων και Εξαγορών (Cross Border Mergers & Acquisitions, ή M&As)¹⁶ άλλων ξένων επιχειρηματικών οντοτήτων.

Στις Οργανικές Στρατηγικές Μεγέθυνσης εντάσσουμε τις ΑΞΕ εκείνες όπου η μητρική Επιχειρηματική Οντότητα αποφασίζει ως στρατηγική της δραστηριοποίησής της σε ξένες αγορές την επέκταση των δραστηριοτήτων στη/στις χώρα-ες υποδοχής (Greenfield Investments).

Οι Α.Ξ.Ε. αποτελούν συστατικό του ισοζύγιο πληρωμών και αποτελούνται από τρεις συνιστώσες (UNECE, 2001, σελ 195):

- Μετοχικό κεφάλαιο (Equity Capital) το οποίο περιλαμβάνει το κεφάλαιο των υποκαταστημάτων, τις μετοχές σε άλλες θυγατρικές ή/και συνδεδεμένες επιχειρήσεις, καθώς και άλλες συνεισφορές κεφαλαίου¹⁷
- Επανεπενδύόμενα κέρδη (Reinvested earnings) που αποτελούνται από το μερίδιο του άμεσου επενδυτή (σε αναλογία με την άμεση συμμετοχή του στο μετοχικό κεφάλαιο), και αφορά στα κέρδη που δεν διανεμήθηκαν ως μερίσματα, αλλά προορίζονται για την περαιτέρω ανάπτυξη της επιχειρηματικής οντότητας ως κεφάλαιο.
- Λοιπά κεφάλαια άμεσων επενδύσεων (Other direct investment capital) Τα κεφάλαια αυτά αποτελούν τα δανειοληπτικά και δανειοδοτικά κεφάλαια μεταξύ των άμεσων επενδυτών και των θυγατρικών και των συνδεδεμένων επιχειρήσεων.

1.7 ΑΞΕ και Διάχυση – Τεχνολογική Μεταφορά

Η Παγκόσμια Τράπεζα (1993)¹⁸, αναφέρεται χαρακτηριστικά στα οφέλη που προσφέρουν οι FDI στις χώρες προορισμού, κάνοντας λόγο για την τεχνολογική μεταφορά, το

¹⁶ Εφεξής όπου στο κείμενο εμφανίζεται ο όρος M&As, αφορά σε Διασυνοριακές Συγχωνεύσεις και Εξαγορές (Cross Border M&As)

¹⁷ IMF “Balance of Payments Manual 5th edition”, σελ. 86 13

¹⁸ “FDI brings with it considerable benefits: technology transfer, management know-how, and export marketing access. Many developing countries will need to be more effective in attracting FDI flows if they

διοικητικό “know-how” και την πρόσβαση στην τεχνογνωσία προώθησης του εξαγωγικού εμπορίου. Σε αυτά πρέπει να προσθέσουμε τη δημιουργία δικτύου διανομής των προϊόντων και των υπηρεσιών αλλά και τη διασύνδεση των οικονομιών στο παγκόσμιο δίκτυο οικονομικών και εμπορικών σχέσεων και αλληλεπιδράσεων.

Τι χρειάζεται όμως μια χώρα ώστε να δημιουργήσει τις κατάλληλες συνθήκες για να δημιουργηθούν ή και να εγκατασταθούν Πολυεθνικές Οικονομικές Οντότητες στην επικράτειά της; Οι Carol et al. (2014)¹⁹ σε άρθρο τους αναφέρουν, ότι η επιλογή της τοποθεσίας των κεντρικών γραφείων μιας πολυεθνικής έχει να κάνει με πολλούς παράγοντες, ανάμεσα στους οποίους οι σπουδαιότεροι είναι η οικονομική ανάπτυξη και σταθερότητα του περιφερειακού περιβάλλοντος, οι διαθέσιμες τοπικές υποδομές και η σύνδεση με τις άλλες αγορές σε φυσικό επίπεδο μεταφοράς (transportation), η παραγωγικότητα και η διαθεσιμότητα του εργατικού δυναμικού. Όμως σπουδαιότερο ρόλο διαδραματίζουν δύο άλλοι παράγοντες, το νομικό πλαίσιο λειτουργίας του επιχειρείν, και το καθεστώς φορολόγησης των επιχειρηματικών οντοτήτων εντός της επικράτειάς της.

Ο Gammeltoft, σε μια μελέτη που παρουσίασε στο IV Globelics Conference (Mexico City, 22-24 Σεπτεμβρίου 2008)²⁰, αναφέρει πως υπάρχουν δύο οπτικές όσο αφορά στην επίδραση που επιφέρουν οι ODI και η δραστηριοποίηση των Πολυεθνικών Επιχειρηματικών Οντοτήτων, και το πόσο αυτές προσαρμόζονται ή ταιριάζουν στην ανάπτυξη των Πολυεθνικών των Αναδυόμενων και Αναπτυσσόμενων Οικονομιών. Η πρώτη προσέγγιση, την οποία παρουσίασε ο Findlay (1978)²¹, υποστηρίζει ότι η διάχυση της τεχνολογίας είναι ευθέως αντίστοιχη με τη διαφορά, το κενό, που χωρίζει τις Πολυεθνικές Επιχειρηματικές Οντότητες με τις Εγχώριες Επιχειρηματικές Οντότητες σε επίπεδο τεχνολογικής πολυπλοκότητας. Θεωρεί δηλαδή ότι όσο πιο «μπροστά» βρίσκονται οι EMNEs που δραστηριοποιούνται σε μια ξένη οικονομία, τόσο πιο μεγάλη

want to bridge the technological gap with high income countries, upgrade managerial skills, and develop their export markets.”

19 Carol B., Bloomfield K., Maher M., (2014) “The changing Headquartres Landscape for Fortune Global 500 Companies”, Daily Tax Report, 240 DTR J-1, B 12/15/2014, Bloomberg BNA Inc.

20 Gammeltoft P., (2008), “Emerging Multinationals: Outward FDI from the BRICS countries”, IV Globelics Conference at Mexico City, September 22-24 2008

21 Findlay R., (1978), “Relative Backwardness, Direct Foreign Investment, and the Transfer of Technology: A Simple Dynamic Model”, Quarterly Journal of Economics, Vol.92, pp. 1-16

είναι οι προοπτικές διάχυσης που δέχονται οι τοπικές επιχειρήσεις, ενώ όσο μικραίνει η ψαλίδα τόσο λιγότερη η διάχυση και τα οφέλη.

Η δεύτερη προσέγγιση (Taki, 2005; Girma et al. 2001)²², παίρνει ακριβώς την αντίθετη θέση κάνοντας λόγο για την αναποτελεσματικότητα της διάχυσης όσο αυξάνεται το κενό και όσο απομακρύνεται η τεχνολογία κατοχής των MNEs από τις εκάστοτε δυνατότητες της οικονομίας προορισμού.

Ο δύο αυτές προσεγγίσεις έχουν μια σχεδόν πλήρη αντιστοίχιση με τα δύο πρώτα κύματα διεθνοποίησης των EMNEs, με μικρή διαφοροποίηση, τη διαφορετικότητα των αξόνων Νότου-Νότου και Βορρά-Νότου. Δηλαδή ότι είναι πιο εύκολη η επένδυση από EMNEs μιας αναπτυσσόμενης οικονομίας προς μια άλλη αναπτυσσόμενη, λόγω συγγένειας ή ομοιότητας σε γεωγραφικό, πολιτισμικό κλπ. επίπεδο, όσο και πολιτικού know-how, στον άξονα Νότου-Νότου όπου η χώρα προορισμού δε νιώθει φόβο απέναντι στις EMNEs, αλλά είναι και πιο πιθανή η διάχυση, αφού οι ΑΞΕ πραγματοποιούνται από SOE, στα πλαίσια μιας ευρύτερης συνεργασίας και αλληλοστήριξης των αναπτυσσόμενων χωρών. Κλασικό παράδειγμα αποτελεί η κινεζική επέκταση στην αφρικανική ήπειρο, εκμεταλλευόμενη ακριβώς την αντιπάθεια των χωρών για τις αμερικανικές και ευρωπαϊκές άμεσες επενδύσεις, με νωπές τις μνήμες των παλαιών βαθιά άνισων και καταπιεστικών αποικιακών καθεστώτων, και παράλληλα εντάσσοντας τις επενδύσεις των EMNEs της στα πλαίσια ενός ειδικού αναπτυξιακού Ταμείου για την Αφρική, του CAD (China-Africa Development Fund, 2007).

Υπό το πρίσμα αυτής της διαφοροποίησης εξηγούν τη δέσμευση των τριτοκοσμικών οικονομιών, σε πόρους και εργατικό δυναμικό προς τις MNEs, όχι μόνο για να προσελκύσουν ΑΞΕ, αλλά για να λάβουν την απαιτούμενη διάχυση προκειμένου μειώσουν το κενό με τις αναπτυγμένες, αλλά και να αυξήσουν σημαντικά, αλλά όχι απαγορευτικά το αντίστοιχο με τις υπόλοιπες τριτοκοσμικές ώστε να ξεκινήσουν μια ανάλογη «σταυροφορία» μέσω των δικών τους EMNEs, κρατικά βοηθούμενων και

22 Taki S. (2005), "Productivity spillovers and characteristics of foreign multinational plants in Indonesian manufacturing 1990-1995", *Journal of Development Economics*, 76, pp. 521-542
Girma S., Greenaway D. and Wekelin K., (2001), "Who benefits from foreign direct investment in the UK?", *Scottish Journal of Political Economy*, 48 (2), pp. 119-133

καθοδηγούμενων σε άλλες λιγότερο αναπτυγμένες από εκείνες οικονομίες. Και σε δεύτερο και τρίτο χρόνο να μπορέσουν να μετεξελιχθούν σε αναπτυσσόμενες και εντέλει σε Αναδυόμενες.

Στο σύγχρονο κόσμο ο ρυθμός ανάπτυξης μιας οικονομίας είναι εξηγήσιμος από την ποιότητα και ποσότητα της τεχνολογίας που χρησιμοποιεί και της τεχνογνωσίας που διαχειρίζεται, εκμεταλλεύεται και παράγει. Εξηγεί επίσης την εξέλιξη και κυριαρχία αυτού που ονομάζουμε δυτικός πολιτισμός, έναντι των υπολοίπων του πλανήτη. 23

Δεν υπάρχει έννοια πιο συνυφασμένη με τις ΑΞΕ από αυτή της Τεχνολογικής Μεταφοράς. Οι ΑΞΕ αποτελούν τον πλέον σημαντικό τρόπο μεταφοράς τεχνολογίας παγκοσμίως, ενώ από την άλλη η μεταφορά τεχνολογίας αποτελεί το συνδετικό κρίκο ανάμεσα στις ΑΞΕ και την οικονομική ανάπτυξη (Borensztein et al. 1998; Lim, 2001)²⁴ τη βελτίωση, αναβάθμιση της παραγωγικότητας και μεγέθυνση του ΑΕΠ (Hermes and Lensink, 2003; Varamini and Vu, 2007)²⁵. Για τις χώρες υποδοχής άλλωστε, ένας λόγος του να δώσουν ισχυρά κίνητρα σε πολυεθνικές εταιρείες για να επενδύσουν στη χώρα τους και ιδιαίτερα σε τεχνολογικούς τομείς είναι η πεποίθηση ότι οι συγκεκριμένες ΑΞΕ και οι τεχνολογικές μεταφορές που θα τις ακολουθήσουν, θα επιφέρουν σημαντικές μακροοικονομικές και μικροοικονομικές ωφέλειες, για την ανάπτυξη της χώρας, τόσο σε μακρο όσο και σε μικρο οικονομικό επίπεδο.²⁶

Σε μακροοικονομικό επίπεδο αυτές μεταφράζονται σε αύξηση της απασχόλησης με ποιοτική αναβάθμιση της τεχνικής, τεχνολογικής εκπαίδευσης και εξειδίκευσης που θα επιφέρει νέα αύξηση των επενδυτικών εισροών, και οι οποίες θα δημιουργήσουν έναν

23 Glass Amy Jocelyn, Saggi Kamal, Multinational Firms and Technology Transfer,

24 Borensztein E., De Gregorio J., Lee J.W. (1998), "How does foreign direct investment affect economic growth?", Journal of International Economics, 45, pp. 115-135

Lim E., (2001), "Determinants of, and the relation between, foreign direct investment and growth: a summary of the recent literature", International Monetary Fund Working Paper, Middle Eastern Department

25 Hermes N. and Lensink R., (2003), "Foreign direct investment, financial development and economic growth", Journal of Development Studies, 40 (1), pp. 142-163

Varamini H, Vu T., (2007), "Foreign direct investment in Vietnam and it's impact on economic growth", International Journal of Business Research, 7 (6), pp.132-139

26 Paus Eva A., Gallagher Kevin P., The Missing Links between Foreign Investments and DevelopmentQ Lessons from Costa Rica and Mexico, Global Development and Environment Institute Working Paper No.06-01, February 2006

θετικό οικονομικό κύκλο ανάπτυξης μεγέθυνσης με σταθεροποίηση της συναλλαγματικής ισοτιμίας, αύξηση της κατανάλωσης και των αντίστοιχων φορολογικών εσόδων και εν τέλει μεγέθυνση του ΑΕΠ και της συνολικής επενδυτικής αξιοπιστίας της χώρας.

Σε μικροοικονομικό επίπεδο οι αναπτυσσόμενες χώρες οραματίζονται πως οι ΑΞΕ θα προσφέρουν διάχυση (Technology Spillovers) των μεταφερόμενων τεχνολογιών που φέρνουν οι πολυεθνικές οντότητες (τεχνογνωσία, μάρκετινγκ, επιχειρηματικές πρακτικές) ώστε να υιοθετηθούν από τις εγχώριες επιχειρήσεις, αλλά και ότι λόγω του αυξημένου ανταγωνισμού από την είσοδο των πολυεθνικών στη χώρα θα μετασχηματιστούν και οι εγχώριες επιχειρήσεις υιοθετώντας πιο ανταγωνιστικά παραγωγικά μοντέλα, ενώ σε δεύτερο χρόνο θα μπορούσαν να αναπτυχθούν και εγχώριες πρωτότυπες τεχνολογίες, ώστε να δημιουργηθούν εγχώριες πολυεθνικές εταιρείες, οι λεγόμενες EMNEs (Emerging Markets Multinationals Enterprises).

Οι πολυεθνικές επιχειρηματικές οντότητες συγκεντρώνουν την προσοχή και τη δραστηριότητά τους σε κλάδους που εμπεριέχουν υψηλό ποσοστό R&D σε σχέση με τις πωλήσεις, καθώς και ένα υψηλό ποσοστό εργαζομένων με εξειδικευμένα τεχνικά και επαγγελματικά χαρακτηριστικά. Ο λόγος είναι για να μπορέσουν να εκμεταλλευτούν τα γνωσιακά περιουσιακά στοιχεία (Knowledge based Assets) σε όλες ή σε όσο το δυνατόν περισσότερες από τις αγορές που δραστηριοποιούνται.

Τέλος, το 75% των ετήσιων πληρωμών αδειών χρήσεως σε παγκόσμια κλίμακα προέρχονται από ενδο-εταιρικές συναλλαγές²⁷. Αλλά ακόμα και στο υπόλοιπο ποσοστό που αφορά τεχνολογικές μεταφορές μεταξύ ανεξάρτητων εταιρειών εμπλέκονται άμεσα ή έμμεσα πολυεθνικές.

27 Intra-firm transactions. Δηλαδή, μεταξύ μητρικής και θυγατρικών εταιρειών.

2 Κεφάλαιο 2ο – Κίνα Ινδία

2.1 Εισροές ΑΞΕ Κίνας και Ινδίας

Οι Άμεσες Ξένες Επενδύσεις αποτελούν έναν από τους τρεις πυλώνες της Παγκοσμιοποίησης, όπως είδαμε παραπάνω. Μέχρι τα τέλη του 20^{ου} αιώνα, οι εκροές ΑΞΕ προέρχονταν κυρίως από τις ανεπτυγμένες οικονομίες είτε σαν ανταλλαγή μεταξύ των αναπτυγμένων χωρών (North-North), είτε πορεύονταν μονόδρομα προς τον αναπτυσσόμενο Νότο. Οι πολυεθνικές οντότητες (MNEs) των αναπτυγμένων οικονομιών δε, μονοπωλούσαν ή καλύτερα κατείχαν τη μερίδα του λέοντος των ΑΞΕ. Τις τελευταίες δύο δεκαετίες όμως έχουμε γίνει μάρτυρες μιας αναστροφής των ροών αυτών. Ιδιαίτερα μετά την τελευταία παγκόσμια κρίση του 2008, οι ροές των ΑΞΕ από τις πολυεθνικές των αναπτυσσόμενων οικονομιών έχουν αναδείξει τις EMNEs σε κύριους παίκτες της Παγκοσμιοποίησης. (Kim and Park, 2014) Παράλληλα οι δύο μεγαλύτερες αναπτυσσόμενες οικονομίες, η Κίνα και η Ινδία, αποτελούν σήμερα τις πλέον ανερχόμενες οικονομικές και όχι μόνο, δυνάμεις εμφανίζοντας τους μεγαλύτερους ρυθμούς οικονομικής μεγέθυνσης παγκοσμίως. (Beena, 2009)

Οι δύο αυτές χώρες, μοιράζονται πολλά κοινά στοιχεία και διαδρομές. Απέκτησαν την ανεξαρτησία τους την ίδια περίοδο αμέσως μετά το τέλος του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου. Έχουν σχεδόν κοινή γεωγραφική θέση στην Ασία, με την Ινδία να καλύπτει την ινδική υπό-ήπειρο και την Κίνα να εκτείνεται από την κεντρική έως την Νοτιοανατολική Ασία δεσπόζοντας την. Αλλά συμβαδίζουν και πληθυσμιακά οι δύο χώρες, με 1.3 δισεκατομμύρια κατοίκους η κάθε μία τους, αποτελώντας τις μεγαλύτερες χώρες παγκοσμίως. Για τον Khanna (2009a) οι δύο αυτοί ανερχόμενοι γίγαντες μπορούν να κατανοηθούν καλύτερα αν μελετηθούν κατά αντιπαράσταση, αφού έχουν ακολουθήσει παράλληλους δρόμους και αποτελούν ο ένας την αντανάκλαση του άλλου, αν και με διαφορές θα τολμούσαμε να αντιπαραθέσουμε.

Οι διαφορές αυτές σε ένα μεγάλο βαθμό αφορούν τη διάρθρωση των κλάδων που κάθε μια από τις δύο χώρες αφοσιώθηκε στην πορεία τους μέχρι σήμερα. Από τη μία η Κίνα κατόρθωσε λόγω πληθυσμιακού μεγέθους, της σχεδόν καθολικής εκπαιδευτικής πολιτικής και της κεντρικής οικονομικής πολιτικής της από την εποχή του Τενγκ Τσιάο Πινγκ, να

εξελιχθεί στον μεγαλύτερο αποδέκτη ΑΞΕ παγκοσμίως. Ακολουθώντας το κλασσικό μοντέλο ανάπτυξης, η Κίνα πέρασε καθυστερημένα από την αγροτική οικονομία στη βιομηχανική, κάνοντας άλματα για να καλύψει δύο αιώνες οπισθοδρόμησης. Η ανταμοιβή της ήταν η μετατροπή της στο Εργαστήρι του Κόσμου (Workshop of the world), όπως χαρακτηριστικά την αποκαλούν οι Khanna (2009a), Paul (2013) και Paul and Mass (2015).

Από την άλλη, η Ινδία ιδίως μετά τις μεταρρυθμίσεις της δεκαετίας του 1990, ακολούθησε ένα διαφορετικό μοντέλο, προσπαθώντας να μεταλλάξει σταδιακά τη σχεδόν ολικά αγροτική της οικονομία σε μια οικονομία στηριγμένη στις υπηρεσίες. Και αυτό δίχως να μεταβληθούν σημαντικά οι δύο βασικοί μοχλοί της κινεζικής μετάλλαξης, η αναδιαμόρφωση, καθολικοποίηση της εκπαίδευσης καθοδηγούμενη από την ανάγκη αναδόμησης της αγοράς εργασίας από τη μια και η προώθηση και εντατικοποίηση της εκβιομηχάνισης της οικονομίας. Παρόλα αυτά όμως η Ινδία σήμερα κυριαρχεί σε ένα τομέα, αυτό του ονομαζόμενου “outsourcing”. Η παρούσα φάση της Παγκοσμιοποίησης, θέλει τα σύγχρονα μοντέλα οργάνωσης των MNEs να παραχωρούν σε τρίτες επιχειρηματικές οντότητες των αναπτυσσόμενων χωρών, την παροχή των συμπληρωματικών υπηρεσιών τους, που δεν θεωρούν ως core-business, αλλά και δεν προσφέρουν ιδιαίτερα υψηλή προστιθέμενη αξία. (Kapur and Ramamurti, 2001; Kendia and Lahiri 2007) Οι υπηρεσίες αυτές αφορούν κυρίως τη δημιουργία, επάνδρωση και λειτουργία call centers και ιδιαίτερα στο κομμάτι του provisioning, της εφοδιαστικής προβλεπτικής διαδικασίας σε μια ατυχή ελληνική μετάφραση, και του aftersales support, δηλαδή την παροχή υποστηρικτικών υπηρεσιών μετά την πώληση, προς τους καταναλωτές αν μιλάμε για B2C (Business to Consumers) προϊόντα και υπηρεσίες, και προς τους εταιρικούς πελάτες, αν έχουμε B2B (Business to Business) προϊόντα ή/και υπηρεσίες.

Πίνακας 2.1.1 Πραγματική Αύξηση ΑΕΠ Κίνα – Ινδία (Ετήσιο %)

Country	Year	2014	2015	2016	2016 -20 (Average)	2011 – 13 (Average)
China		7.3	6.8	6.5	6.0	8.2
India		7.3	7.2	7.3	7.3	5.5

Πηγή: OECD28

2.2 Κίνα

Η Λαϊκή Δημοκρατία της Κίνας είναι όχι μόνο η μεγαλύτερη οικονομία ανάμεσα στις Αναδυόμενες, αλλά και η δεύτερη μεγαλύτερη οικονομία σε παγκόσμιο επίπεδο, υπολειπόμενη μόνο αυτής των ΗΠΑ.

Κοιτώντας τα μεγέθη των δύο οικονομιών και συγκρίνοντας τα ονομαστικά τους ΑΕΠ για το 2014, συμπεραίνουμε ότι η πρωτοκαθεδρία των ΗΠΑ σε συνδυασμό με την επιβράδυνση του ρυθμού μεγέθυνσης της κινεζικής οικονομίας σε μονοψήφια νούμερα με πτωτικές τάσεις (7.4% 2014), κρατά σαφή διαφορά ασφαλείας. Μια δεύτερη ανάγνωση όμως σε όρους PPP ανατρέπει το πρώτο συμπέρασμα και εμφανίζει την Κίνα να ξεπερνά τις ΗΠΑ με βραχεία κεφαλή, ενώ αν συνεχιστεί η μεγέθυνση της οικονομίας της σύμφωνα με τις προβλέψεις του IMF, το 2019 αναμένεται, σε όρους PPP, να είναι μεγαλύτερη εκείνης των ΗΠΑ κατά 21.3%.²⁹ Είναι σημαντικό το να λάβουμε υπόψιν μας τους όρους Ισοτιμίας Αγοραστικής Δύναμης, αφού τα ονομαστικά ΑΕΠ και κατά κεφαλήν ΑΕΠ δεν είναι τίποτε περισσότερο από μια απευθείας απλή μετατροπή σε ονομαστικούς απόλυτους όρους δολαρίων ΗΠΑ. Από την άλλη όμως, με τη μέθοδο PPP μπορούμε να έχουμε μια πιο συγκρίσιμη εκτίμηση του επιπέδου τιμών και διαβίωσης, με βάση την πραγματική

28 OECD, (2015), “Economic Outlook for Southeast Asia, China and India 2016: enhancing regional ties”

29 United States Congressional Research Service, China's Economic Rise: History, Trends, Challenges, and Implications for the United States, 11 September 2015, RL33534, available at: <https://www.fas.org/sgp/crs/row/RL33534.pdf> [accessed 1 October 2015]

αγοραστική δύναμη των νοικοκυριών της κάθε οικονομίας. Σύμφωνα με τα στοιχεία που παρέχει το IMF, το κόστος των προϊόντων στην Κίνα κυμαίνεται περίπου στο 56% των αντίστοιχων τιμών στις ΗΠΑ.

Κάνοντας την αναγωγή αυτή το ονομαστικό ΑΕΠ της Κίνας εκτοξεύεται από τα 10,355 δις USD στα 17,617 ξεπερνώντας αυτό των ΗΠΑ, που οι τιμές παραμένουν σταθερές, αφού επειδή χρησιμοποιείται ως δείκτης αναφοράς οι τιμές δεν επηρεάζονται, άρα δε μεταβάλλονται. Στο κατά κεφαλήν ΑΕΠ ακόμα και σε όρους PPP όμως, η διαφορά των δύο οικονομιών παραμένει χαώδης. Το κινεζικό κατά κεφαλήν ΑΕΠ ακόμα και με όρους PPP παραμένει κάτω του 25% του αντίστοιχου αμερικανικού, ενώ σύμφωνα με τις προβλέψεις της EIU, ακόμα και το 2050 το επίπεδο διαβίωσης στην Κίνα δεν αναμένεται να φτάσει καν στο 50% του αντίστοιχου αμερικανικού.³⁰

Πίνακας 2.2.1: Σύγκριση των ΑΕΠ Κίνας-ΗΠΑ σε Ονομαστικό ΑΕΠ και Κατά Κεφαλήν ΑΕΠ εκφρασμένο σε Ονομαστική Αξία USD και όρους PPP (Ισοτιμία Αγοραστικής Δύναμης)

	Κίνα	ΗΠΑ
Ονομαστικό ΑΕΠ (USD Δις)	10,355	17,419
Ισοτιμία Αγοραστικής Δύναμης (USD Δις)	17,617	17,419
Κατά Κεφαλήν Ονομαστικό ΑΕΠ (USD)	7,589	54,597
Κατά Κεφαλήν σε όρους PPP (USD)	12,880	54,597

Πηγή: IMF, World Economic Outlook, April 2015.

Η σημασία και η δυναμική της Κίνας στο Παγκόσμιο Οικονομικό Σύστημα αντανakλάται τόσο στις εισροές όσο και στις εκροές ΑΞΕ (ODI), όπου και κρατά τα ηνία ανάμεσα στις Αναδυόμενες, και όχι μόνο. Από την άλλη η Κίνα αποτελεί το πλέον εμβληματικό

³⁰ Ibid 28

παράδειγμα μετάλλαξης μιας τριτοκοσμικής ελεγχόμενης οικονομίας σε οικονομία ελεύθερης αγοράς και δη από αγροτική σε βιομηχανική και από «συναρμολογητές» χαμηλού κόστους παραγωγής σε παραγωγούς υψηλής προστιθέμενης αξίας. Από τη δεκαετία του '80 έως σήμερα η Κίνα έχει διανύσει πολύ δρόμο καταφέροντας το 2014 να ισοσκελίσει τις εισροές ΑΞΕ με τις εκροές (ODI). Και αυτό χάρη στις εκάστοτε κρατικές πολιτικές και δράσεις, σε αντιδιαστολή με την ιδιωτική πρωτοβουλία, σύμφωνα με το δυτικό μοντέλο των MNEs.

Αρχικά η Κίνα υιοθέτησε συγκεκριμένες πολιτικές και δράσεις και προγράμματα, υπό την ηγεσία του Ten Xiao Ping, προσέλκυσης εισροών ΑΞΕ. Με αφετηρία το πενταετές πλάνο του 1984, οι κινεζικές αρχές, από λόγους ανάγκης και όχι ως μοντέλου οικονομικής ανάπτυξης και μεγέθυνσης, υιοθέτησαν ένα μοντέλο που επέτρεπε τις Άμεσες ξένες Επενδύσεις, το οποίο όμως ήταν ασφυκτικά περιορισμένο και κεντρικά ελεγχόμενο από το Κρατικό Συμβούλιο (State Council) ή/και την Εθνική Επιτροπή Σχεδιασμού (National Planning Committee).

Από το 1991 η στάση των κινεζικών αρχών άρχισε να μεταβάλλεται και να χαλαρώνουν αργά άλλα σταδιακά οι περιορισμοί στις ΑΞΕ και ακολουθήθηκε μια συγκροτημένη πολιτική, που υπό προϋποθέσεις ενθάρρυνε και τις εκροές ΑΞΕ. Ο λόγος δεν είναι άλλος από τη συνειδητοποίηση των ωφελειών των ροών ΑΞΕ, αλλά και του συνολικού θετικού τους ρόλου στην αναπτυξιακή οικονομική πολιτική της χώρας. Από το 1992 η Κίνα αποτελεί το μεγαλύτερο αποδέκτη ΑΞΕ ανάμεσα στις αναπτυσσόμενες οικονομίες (Liu & Wei, 2001; Luo & Tan, 1997; Sun & Yu, 2002; Jiang, 2014) .³¹

Οι οικονομικές μεταρρυθμίσεις που πραγματοποίησε η κινεζική ηγεσία, με την υιοθέτηση τεσσάρων Ειδικών Οικονομικών Ζωνών (SEZ)³² παραχωρώντας ιδιαίτερα ευνοϊκούς όρους στους ξένους επενδυτές για τη δημιουργία εργοστασίων (Zhang et al., 2002), και την διαμόρφωση της παγκόσμιας αντίληψης πως όλα είναι κατασκευασμένα στην Κίνα,

31 Jiang, Yanqing (2014), "Openness, Economic Growth and Regional Disparities: The Case of China", Springer-Verlag Berlin Heidelberg

32 Special Economic Zones,

και τη δημιουργία τριών τεράστιων και εκατοντάδων μικρότερων βιομηχανικών clusters³³ προσβλέποντας σε ένα νέο μοντέλο ανάπτυξης, γνωσιακού και τεχνολογικού, σύμφωνα με την τάση του 21^{ου} αιώνα, δίνοντας κύριο βάρος στην ανάπτυξη του R&D και της τεχνολογικής επάρκειας και καινοτομίας. Όλα αυτά σε συνδυασμό με τη δίψα των κινέζων πολιτών για συμμετοχή στην οικονομική ευμάρεια κάτι που χαρακτηρίζεται ως συμπεριφορά “can-do”, δεν άργησαν να καταστούν η δεύτερη σε εισροές ΑΞΕ οικονομία παγκοσμίως πίσω μόνο από τις ΗΠΑ (Liu et al., 2001)³⁴. Οι SEZ το 2007 ήταν φορείς του 22% του ΑΕΠ και του 44% των εισροών ΑΞΕ της Κίνας καθώς και στη δημιουργία 30 εκατομμυρίων νέων θέσεων εργασίας.³⁵

2.3 Ινδία

Η Ινδία παρά τα γραφειοκρατικά εμπόδια στην είσοδο ΑΞΕ στη χώρα, έχει καταστεί τα τελευταία χρόνια ένας από τους μεγαλύτερους αποδέκτες ΑΞΕ παγκοσμίως και δεύτερη πίσω από την Κίνα στις αναπτυσσόμενες οικονομίες. Παρόλα αυτά και βλέποντας το σχετικό Πίνακα, μπορούμε να αντιληφθούμε το κενό που τη χωρίζει με την Κίνα. Αυτό οφείλεται κυρίως στα τεχνολογικά συγκριτικά πλεονεκτήματα της Κίνας στην τεχνολογική εξέλιξη και στις πλέον ευέλικτες πολιτικές που εφαρμόζει η τελευταία, αλλά και σε κοινωνικούς λόγους όπως η ύπαρξη μια μεγάλης μερίδας του ινδικού πληθυσμού που ζει κάτω ή στο όριο της φτώχειας, δίχως καμία εκπαίδευση και σύγχρονες δεξιότητες. Οι ελλειπείς υποδομές, κυρίως στην παροχή ενέργειας (ηλεκτρισμού) και μη ύπαρξη μιας συμπαγούς ή κυρίαρχης εθνικής κουλτούρας σε μια χώρα με εκατοντάδες διαφορετικές εθνικές ομάδες και κουλτούρες.

Πρόσφατα, το 2015 και 2016, η κυβέρνηση Μόντι προχώρησε σε σημαντικές μεταρρυθμίσεις όσο αφορά στις ΑΞΕ³⁶, κοιτώντας το δρόμο που χάραξε η Κίνα,

33 Zeng, Zhihua. 2015. Global experiences with special economic zones : focus on China and Africa. Policy Research working paper; no. WPS 7240. Washington, D.C. : World Bank Group.

34 Liu, X., Wang, C., Wei, Y., 2001. Causal links between foreign direct investment and trade in China. China Economics Review 12, p.p. 190–202

35 <http://blogs.worldbank.org/developmenttalk/china-s-special-economic-zones-and-industrial-clusters-success-and-challenges>

36 <https://www.export.gov/article?id=India-Openness-to-and-Restriction-on-Foreign-Investment>

προχωρώντας σε απελευθέρωση των ΑΞΕ έως και 100%, σχεδόν σε όλους τους τομείς όπως εκείνους της ενέργειας, μεταφορών, τηλεπικοινωνιών κλπ., πλην των επιχειρήσεων που αφορούν στους κλάδους συνταξιοδοτικού, ασφαλειών και άμυνας.

3 Κεφάλαιο 3^ο

3.1 Θεωρητική Βιβλιογραφία

3.1.1 Μοντέρνα Θεωρία Διεθνούς Επιχειρηματικότητας, Θεωρία ΜΝΕ και Θεωρία Ξένων Άμεσων Επενδύσεων

Στις δεκαετίες που ακολούθησαν τη λήξη του Β' Παγκοσμίου Πολέμου ξεκίνησε η ανάπτυξη θεωριών για τις Πολυεθνικές Οντότητες (ΜΝΕ). Τι είναι, γιατί υπάρχουν και κυρίως ποια είναι η επίδρασή τους στην κοινωνία μέσα σε ένα κόσμο που μεταβάλλεται συνεχώς, αλλά παράλληλα κρατά σταθερή και επιταχυνόμενη πορεία προς την Παγκοσμιοποίηση. Αρχικά οι οικονομολόγοι εστίασαν σε εμπορικές θεωρίες κεφαλαιακών ροών και βιομηχανικής οργάνωσης, ενώ στη συνέχεια εμφανίστηκαν και κυριάρχησαν θεωρίες που στηρίχτηκαν στις θεωρίες Διεθνοποίησης της επιχείρησης και της παραγωγής και συναλλακτικού κόστους

Αρχικά να ξεκαθαρίσουμε την αδυναμία του παραδοσιακού νέο-κλασσικού θεωρητικού πλαισίου να ερμηνεύσει τις ΑΞΕ, εξαιτίας της εμμονής του στα υποδείγματα του τέλει ανταγωνισμού³⁷ και των συγκριτικού ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος³⁸, τα οποία καθιστούν τις ΑΞΕ και την ίδρυση των πολυεθνικών οντοτήτων προβληματικές και ασύμφορες. Ένα άλλο ζήτημα όπου αποτυγχάνει να ερμηνεύσει η νέο-κλασσική θεωρία είναι η θέση της για τις κεφαλαιακές ροές, θεωρώντας ότι οι κεφαλαιακές ροές κατευθύνονται αποκλειστικά από τις αναπτυγμένες οικονομίες προς τις αναπτυσσόμενες. Συγκεκριμένα θεωρεί ότι οι αναπτυγμένες χώρες διαθέτουν πλεόνασμα ή/και αφθονία κεφαλαίων, ενώ οι αναπτυσσόμενες υπάρχει έλλειψη και σπανιότητα κεφαλαίων.

Με βάση τη θεωρία, επειδή οι αποδόσεις των κεφαλαίων φθίνουν ακριβώς λόγω της αφθονίας τους στις αναπτυγμένες οικονομίες, ενώ στις αναπτυσσόμενες προσφέρονται μεγαλύτερες αποδόσεις λόγω της έλλειψής τους, έχουμε ένα κινήγι αποδόσεων, μια μεταφορά κεφαλαίων από τις πρώτες στις δεύτερες. Αλλά και αυτό με ημερομηνία λήξης, αφού η μεταφορά αυτή θα διακοπεί μόλις οι αναπτυχθούν οι αναπτυσσόμενες οικονομίες,

37 Σύμφωνα με αυτό, όλες οι επιχειρηματικές οντότητες έχουν ίση μεταχείριση στην πρόσβαση στους παραγωγικούς συντελεστές, τεχνολογία και πληροφορία

38 Προβλέπει απόλυτη γεωγραφική σταθερότητα των παραγωγικών συντελεστών, κάτι που αντίκειται στη έννοια των ΑΞΕ που περιλαμβάνουν συμπληρωματικές εισροές της παραγωγικής διαδικασίας, δίχως ύπαρξη μεσολάβησης συναλλαγών μέσω αγοράς.

και σύμφωνα πάντα με τους νέο-κλασσικούς, οι αποδόσεις θα εξισωθούν.³⁹ Όμως την τελευταία δεκαπενταετία και ιδιαίτερα μετά την Παγκόσμια Κρίση του 2008 συναντάμε ακριβώς το αντίθετο φαινόμενο, η κίνηση των κεφαλαίων να προέρχεται από τις αναπτυσσόμενες και ιδιαίτερα από τις αναδύόμενες οικονομίες προς τις αναπτυγμένες.

Γενικότερα η βιβλιογραφία των θεωρητικών προσεγγίσεων για τις MNEs, περιλαμβάνει δύο κατηγορίες θεωριών, τις παραδοσιακές και τις σύγχρονες. Στις Παραδοσιακές θα δούμε συνοπτικά δύο, ενώ θα αναλύσουμε στο επόμενο υποκεφάλαιο (3.1.4) τις δύο επικρατέστερες από τις δύο κατηγορίες, αυτές του Εκλεκτικού Παραδείγματος (OLI Paradigm) και της συνέχειάς του, του IDP (Investment Development Path) και τα δύο προϊόντα του Dunning και του LLL Framework του Mathews.

3.1.2 Παραδοσιακές:

Προσέγγιση της Βιομηχανικής Οργάνωσης (Industrial Organization)

Η θεωρία αυτή αναπτύχθηκε από τον Steven Hymer (1960⁴⁰, 1968⁴¹ και 1970⁴²) και τον C.P. Kindelberger⁴³ (1969) αποτελεί μια από τις πρώτες επεξηγήσεις των επενδυτικών ροών σε συνθήκες олиγοπωλιακής αγοράς και θεωρεί εκ των ον ουκ άνευ την ύπαρξη ατελών (μη ολοκληρωμένων) αγορών στη χώρα προέλευσής τους ότι από εκεί πηγάζει το πραγματικό ανταγωνιστικό πλεονέκτημα μιας MNE και όχι στις διαφορές των συναλλαγματικών ισοτιμιών που μέχρι τότε πρέσβευε η κλασσική θεωρία των επενδύσεων. Είναι η πρώτη δε φορά που γίνεται σαφής διάκριση ανάμεσα στις Άμεσες Ξένες Επενδύσεις και στις Επενδύσεις Χαρτοφυλακίου. Εστιάζει στις ΑΞΕ ως τις διεθνείς δραστηριότητες των «εθνικών επιχειρήσεων» και το ερώτημα στο οποίο απαντά είναι το πώς μπορεί μια επιχειρηματική οντότητα να υπερκεράσει τα εμπόδια με τα οποία βρίσκεται αντιμέτωπη όταν επιχειρεί τη διεξόδου σε μια ξένη αγορά και ειδικότερα τα

39 Κυρκιλής Δημήτρης, Άμεσες Ξένες Επενδύσεις (Αναθεωρημένη Έκδοση), Εκδόσεις Κριτική, 2010

40 Hymer, S.H. (1968) The Large Multinational „Corporation. In Casson, M. (ed.) (1990), Multinational Corporations, Hants: Edward Elgar, pp. 6-31

41 Hymer S H (1970), „The Efficiency (Contradictions) of Multinational Corporations“, American Economic Review Papers and Proceedings, 60: pp441-48

42. Hymer, S.H. (1976). The International Operations of National Firms: A Study of Direct Foreign Investment, (Boston: MIT Press).

43 Kindelberger, C.P. (1969). American Business Abroad: Six Lectures on Direct Investment . New Haven: Yale University Press

μειονεκτήματα σε επιχειρησιακό και πληροφοριακό επίπεδο σε σχέση με τον τοπικό ανταγωνισμό.

Για τον Hymer, δεν υπάρχουν «παγκόσμιες επιχειρήσεις», αλλά οι επιχειρηματικές οντότητες έχουν τρία χαρακτηριστικά που τις καθιστούν εθνικές, παρά την όποια διεθνή τους δραστηριότητα,.

1. Κάθε επιχείρηση υπάγεται στη νομική δικαιοδοσία μιας χώρας, η οποία υπαγορεύει και την εν γένει συμπεριφορά της.
2. Η πλειοψηφία των μετόχων της έχει κοινή χώρα διαμονής, αλλά οι ίδιες οι μετοχές και το μέρος της επιχείρησης διατίθενται υποχρεωτικά σε ένα νόμισμα.
3. Οι διοικούντες την επιχείρηση ανάλογα με την εθνικότητα και την υπηκοότητά τους, μπορεί να έχουν συγκεκριμένες προτιμήσεις και συμπεριφορά.

Προετοιμάζει το έδαφος για μια ξεχωριστή θεωρία των ΑΞΕ, αφού μέσα από την εμπειρική του έρευνα προκύπτουν τρία νέα συμπεράσματα:

1. Δεν βρίσκει συσχέτιση μεταξύ υψηλών επιτοκίων και εισροών ΑΞΕ, ή αν υπάρχει είναι ελάχιστη.
2. Ανακαλύπτει πως υπάρχει μια αμοιβαιότητα, τόσο στο χρόνο και συχνά και στον κλάδο, στις ΑΞΕ ανάμεσα σε δύο χώρες και τις επιχειρήσεις τους.
3. Τέλος, συνειδητοποιεί πως η πλειοψηφία των ΑΞΕ γίνεται από μια χώρα, τις ΗΠΑ και καταλήγει στο συμπέρασμα πως τα κίνητρα είναι άλλα από τις διαφορές επιτοκίων.

Εστιάζει στα μέσα μέσω των οποίων μπορεί μια MNE να κινητοποιήσει τις μοναδικές της δυνατότητες και τα διασυνοριακά της περιουσιακά στοιχεία για το σκοπό αυτό. Θεωρεί ότι ο μόνος τρόπος για να επιτευχθεί αυτή η διεύθυνση είναι η ύπαρξη μιας σειράς ανταγωνιστικών πλεονεκτημάτων, ώστε να υπερσκελιστούν τα όποια μειονεκτήματα έχει η δραστηριοποίηση σε μια ξένη αγορά. Αυτά είναι η κατοχή ιδιοκτητων πόρων και

τεχνολογίας, ευκολότερη πρόσβαση σε κεφάλαια, διοικητική οργάνωση και ικανότητες, αλλά και οι στρεβλώσεις της αγοράς που δημιουργούνται από την κρατική παρέμβαση.⁴⁴

Προσέγγιση Κόστους Συναλλαγών. (Transaction Cost). Αναπτύχθηκε από των R.H. Coase και γενικεύτηκε από τον Williamson⁴⁵ (1979). Εδώ έχουμε να κάνουμε με μια διαφορετική προσέγγιση που θέλει τις MNEs να έχουν μπροστά τους μια άλλη πρόκληση, εκείνη του να καταφέρουν να εισέλθουν σε μια ξένη αγορά που για διάφορους λόγους δεν μπορεί να ανταποκριθεί στην προσφορά των προϊόντων τους. Έτσι είναι αναγκασμένες να εγκατασταθούν στις αγορές αυτές και να εκπαιδεύσουν και να δημιουργήσουν μια εσωτερική αγορά για τα προϊόντα τους εκ του μηδενός, μέσω της επένδυσης στις αγορές αυτές, η οποία σε ένα βάθος χρόνου θα επιφέρει τα αναμενόμενα αποτελέσματα και κέρδη.

3.1.3 Νέες Θεωρίες:

Η προσέγγιση της Θεωρίας των Σταδίων (Stage theory approach) και του Μοντέλου Δικτύου (The Network Model). Η πρώτη αναπτύχθηκε από τους Johanson and Vahlne (1977⁴⁶, 1990⁴⁷) και Johanson and Weidersheim-Paul (1975⁴⁸), και αναλύει και κυρίως εξηγεί τη διαδικασία της διεθνοποίησης των επιχειρήσεων ως αποτέλεσμα της σταδιακής διεθνούς εμπλοκής τους σε πολυεθνικές δραστηριότητες. Ο Johanson ανέπτυξε και τη δεύτερη σε συνεργασία με τον Mattson το 1988⁴⁹, στη οποία προχωράει ένα βήμα περισσότερο στην αιτιολόγηση της διεθνούς εμπλοκής ως επακόλουθο μιας βαθμιαίας εκπαιδευτικής διαδικασίας που βασίζεται αποκλειστικά στην αυξανόμενη εμπειρική γνώση. Βασικό συστατικό του Μοντέλου Δικτύου είναι ότι για την επίτευξη των διεθνοποιημένων στόχων και της εμπειρικής γνώσης είναι προαπαιτούμενο η (σ.σ. σταδιακή) ανάπτυξη τεχνικών και ικανοτήτων. Παραλλαγή της δεύτερης είναι η

44 Nayyar Rishika, Traditional and Modern Theories of Fdi, International Journal of Business and Management Invention ISSN (Online): 2319 – 8028, ISSN (Print): 2319 – 801X www.ijbmi.org Volume 3 Issue 6, June. 2014, pp.23-26

45 [5] Williamson, Oliver E. (1979), „Transaction-Cost Economics: The Governance of Contractual Relations“, Journal of Law and Economics, 22(2), pp. 233-61

46 Johanson, J., and Vahlne JE 1977. Journal of International Business Studies 8(1): 23-32.

47 Johanson, J., & Vahlne, J.E. 1990. The mechanism of internationalisation. International Marketing Review, 7(4): 11–24

48 Johanson J. & Wiedersheim-Paul F. (1975), The Internationalization of the Firm – Four Swedish Cases, Journal of Management Studies, 12: 305-322

49 Johanson, J., and L.G. Mattsson. 1988. “Internationalization in industrial systems-a network approach” edited by P. J. Buckley and P. N. Ghauri. The internationalization of the firm: a reader 303–321

Προσέγγιση Δικτύου Στρατηγικής Συμμαχίας (Strategic Alliance Network Approach). Ο Johanson ανέπτυξε και αυτή την προσέγγιση σε συνεργασία με τον Mattson το 1988, η οποία επίσης προσπαθεί στην κατεύθυνση της εξήγησης της διεθνοποίησης των επιχειρήσεων, με βάση την μαθησιακή διαδικασία που στηρίζεται στην αυξανόμενη εμπειρική γνώση, που αποκτά μια πολυεθνική επιχείρηση.

Τέλος, έχουμε τη Leapfrogging Theory, ή Θεωρία του Άλματος του Βατράχου (sic). Αντικείμενο της θεωρίας αυτής είναι η επεξήγηση της συστηματικής και επαναλαμβανόμενης συμπεριφοράς που υιοθετήθηκε από την κατηγορία των «αργοπορημένων» πολυεθνικών επιχειρηματικών οντοτήτων, δηλαδή εκείνων που εμφανίστηκαν πιο πρόσφατα, ώστε να καταφέρουν να προσεγγίσουν την επιχειρηματικότητα και να φτάσουν την πλεονεκτική θέση των πολυεθνικών που ήδη είχαν αναπτυχθεί νωρίτερα, καταφέροντας να αποφύγουν την εκπαίδευση των αγορών, αλλά και το ρίσκο της τεχνολογικής αλλαγής και της διάχυσης των ιδιόκτητων τεχνολογιών σε ανταγωνιστές.

3.1.4 OLI vs LLL, Πόσο σημαντική είναι η ιδιοκτησία στις MNEs

Υπάρχουν δύο επικρατούσες θεωρίες που εξηγούν την ύπαρξη και την ανάπτυξη των Πολυεθνικών Επιχειρηματικών Οντοτήτων. Όταν μιλάμε για τη Διεθνοποίηση των Πολυεθνικών Επιχειρηματικών Οντοτήτων των αναπτυγμένων οικονομιών (MNE's), αυτόματα πρέπει να έρχεται στο νου μας η Θεωρία OLI που αναλύσαμε παραπάνω (3.1.4). Συμβαίνει όμως το ίδιο και με τις EMNE's και σε ποιο βαθμό;

Στην επικρατούσα θεωρία των Πολυεθνικών των Αναπτυγμένων Οικονομιών, σημαίνουσα θέση έχει το Εκλεκτικό Παράδειγμα (OLI Paradigm) όπως αναπτύχθηκε από τον Dunning (1973, 1988, 1993)⁵⁰ και εμπλουτίστηκε τόσο από τον ίδιο σε συνεργασία με άλλους⁵¹. Εν συνεχεία ο Dunning στηριζόμενος στο OLI ανέπτυξε τη θεωρία για την

⁵⁰ Dunning, J. H. (1988). Explaining international production. London: Unwin Hyman

⁵¹ Dunning John H., & Lundan Sarianna M., Institutions and the OLI paradigm of the multinational enterprise, Springer Science + Business Media, LLC 2008, Published online: 24 January 2008

αναπτυξιακή διαδικασία των οικονομιών προωθώντας το μοντέλο των 5 σταδίων για τη μετάλλαξη μιας οικονομίας από αγροτική σε βιομηχανικά αναπτυγμένη, γνωστή ως IDP (Investment Development Path). Στην εξήγηση όμως και στην κατανόηση της ίδρυσης, εξάπλωσης και επιτυχίας των EMNEs κεντρικό ρόλο παίζει το Πλαίσιο LLL (Linkage-Leverage-Learning Framework), που έθεσε ο John A. Matthews (2002⁵², 2006⁵³)

OLI Paradigm

Το Εκλεκτικό Παράδειγμα είναι θεωρία του John H Dunning (1973, 1993). Ο Dunning ισχυρίζεται ότι σε οποιαδήποτε δεδομένη στιγμή το και ο τρόπος της διεθνούς παραγωγής μπορεί να καθοριστεί με βάση τρεις δυνάμεις, όπως αποτυπώνονται στον ακόλουθο Πίνακα:

Πίνακας 3.1.1 Πλαίσιο OLI

		Κατηγορίες Πλεονεκτημάτων		
		O(wnership)	L(ocation)	I(nternalization)
		Ιδιοκτησιακό	Πλεονέκτημα	Ενδο-
		Πλεονέκτημα	Εγκατάστασης	επιχειρησιακό
				Πλεονέκτημα
Τρόποι	Licensing	NAI	OXI	OXI
Διεθνούς Παραγωγής	Διεθνές	NAI	OXI	NAI
	Εμπόριο			
	ΑΞΕ	NAI	NAI	NAI

Το ανταγωνιστικό πλεονέκτημα που κατέχουν οι επιχειρήσεις μιας εθνικότητας έναντι των υπολοίπων στην προσφορά σε οποιαδήποτε συγκεκριμένη αγορά ή πλέγματος αγορών και

52 Mathews 2002. Dragon multinational: Towards a new model of global growth, New York: Oxford University Press

53 Mathews J.A. (2006). Dragon multinationals: New players in 21st century globalization, Asia Pacific J Manage, 23: 5–27

το οποίο προέρχεται από την αποκλειστική ή προνομιακή ιδιοκτησία ή πρόσβασή της σε μια σειρά από προσοδοφόρα περιουσιακά στοιχεία, αλλά και από τη δυνατότητά τους να «παντρεύουν» τα περιουσιακά αυτά στοιχεία με άλλα, μέσω εγχώριων joint ventures, προκειμένου να αποκτήσουν ανταγωνιστικό πλεονέκτημα σε σχέση με μια ξένη αγορά και τον πιθανό ανταγωνισμό της. Να μπορούν οι επιχειρήσεις αξιοποιήσουν καλύτερα τα πλεονεκτήματα που κατέχουν και να προσδώσουν επιπλέον αξία στην εκμετάλλευση των περιουσιακών της στοιχείων. Να μπορούν οι επιχειρήσεις να επιλέξουν την μετεγκατάσταση και δραστηριοποίησή τους εκτός της εγχώριας οικονομίας προκειμένου να εκμεταλλευτούν τα προσοδοφόρα περιουσιακά στοιχεία, που βρίσκονται στη χώρα προορισμού.

Άρα η θεωρία αυτή στηρίζεται στο ιδιοκτησιακό πλεονέκτημα που είναι αποτέλεσμα της επιθυμίας τους να παράγουν εισόδημα εκτός χώρας, εκμεταλλευόμενες ξένες αγορές στις οποίες δε θα μπορούσαν να διεισδύσουν χωρίς την εγκατάστασή τους επιτόπου.

IDP Investmet Development Path

Η συνέχεια του OLI ήρθε με την εισαγωγή από τον Dunning (1981) ενός Αναπτυξιακού μοντέλου Επενδύσεων, του IDP από τα αρχικά Investment Development Path. Σε αυτό ο Dunning αρχικά και εν συνεχεία οι υποστηρικτές του, θεωρούν ότι ο δρόμος για την οικονομική ανάπτυξη των χωρών περιλαμβάνει πέντε στάδια, όπως αυτά φαίνονται και στον Πίνακα που ακολουθεί, αλλά και η σχέση του κάθε σταδίου με την ανάπτυξη εισροών και εκροών ΑΞΕ τον οποίο κατάρτισαν οι Narula and Guimón, (2010).

Το IDP προσπαθεί να εξηγήσει την ανάπτυξη με όρους κατά κεφαλήν ΑΕΠ, την οποία αποδίδει στις ΑΞΕ και ειδικότερα στην καθαρή επενδυτική της θέση, όπως αυτή αποτυπώνεται από τη διαφορά ανάμεσα σε εισροές και εκροές ΑΞΕ (Dunning, 1981; Buckley and Castro, 1998; Fonseca et al., 2007). Εκκινεί από το γεγονός ότι αρχικά οι υπό ανάπτυξη χώρες λαμβάνουν σταδιακά ολοένα και μεγαλύτερο όγκο εισροών, προκειμένου να καταστούν ανταγωνιστικές, να προσθέσουν ποιοτικά χαρακτηριστικά π.χ. τεχνολογία, εξειδίκευση, ανάπτυξη του χρηματοπιστωτικού τους συστήματος, ώστε αργότερα, σε επόμενα στάδια, να μπορέσουν να τα αξιοποιήσουν μέσα από

εκροές ΑΞΕ για την ανάπτυξη των δικών τους πολυεθνικών οντοτήτων. Τοποθετούν δε τις εισροές και εκροές των ΑΞΕ μέσα σε ένα πλαίσιο που αντικατοπτρίζει την εν γένει συμπεριφορά και το μοντέλο των λεγόμενων αναπτυγμένων οικονομιών ως προς την ανάπτυξη των MNEs των. Όσο αναπτύσσεται μια οικονομία, τόσο μεταλλάσσεται το υπόδειγμα OLI, μεταμορφώνοντας την οικονομία της χώρας από έναν καθαρό λήπτη ΑΞΕ σε μια εξωστρεφή οικονομία με χαρακτηριστικό την έντονη δραστηριοποίησή των επιχειρηματικών της οντοτήτων σε ξένες αγορές καθιστώντας την περιφερειακό και παγκόσμιο επενδυτή (Dunning, 1981; Fonseca et al., 2007).

Πιο αναλυτικά τα στάδια του IDP προβλέπουν πως αρχικά οι χώρες βρίσκονται σε μια προβιομηχανική φάση. Οι πολιτικοί και οικονομικοί παράγοντες που επηρεάζουν την ανάπτυξη χαρακτηρίζονται από μια αβέβαιη κατάσταση εν γένει. Συγκεκριμένα, το γενικότερο κλίμα είναι ασταθές, αφού πρόκειται για αγροτική οικονομία, ενώ λόγω του γεγονότος ότι η χώρα δεν έχει εισαχθεί ακόμα στη βιομηχανική περίοδο, τα κύρια χαρακτηριστικά της οικονομίας είναι η δεσπόζουσα αγροτική παραγωγή, που με τη σειρά της σύμφωνα με τον Dunning et al έχει δημιουργήσει μια συγκεκριμένη κατάσταση, στα μέσα και στους συντελεστές παραγωγής, η οποία συνίσταται από μια ανύπαρκτη ή ελάχιστη, βρεφική, ανάπτυξη των εγχώριων χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών – αγορών που θα μπορούσαν να χρηματοδοτήσουν τη μετάβαση στη βιομηχανική πορεία της χώρας, την έλλειψη έργων υποδομής που θα μπορούσαν να δημιουργήσουν τις προϋποθέσεις της μετάβασης, αλλά κυρίως την έλλειψη εξειδικευμένου εργατικού δυναμικού, ικανού να θέσει νέα θεμέλια στην αναπτυξιακή πορεία της χώρας.

Αποτέλεσμα είναι η χώρα να μην ανταποκρίνεται στο υπόδειγμα OLI, δίχως να έχει ικανά πλεονεκτήματα τόσο σε όρους Location, ώστε αρχικά να προσελκύσει ικανές εισροές ΑΞΕ, όσο και σε όρους Ownership, που θα συνέβαλλαν σε εκροές ΑΞΕ. Αντίθετα μάλιστα, οι όποιες, ελάχιστες, εκροές ΑΞΕ, χαρακτηρίζονται λιγότερο από στρατηγικές επενδύσεις και περισσότερο από αυτό που ονομάζουμε “Capital Flights”, δηλαδή τη φυγή κεφαλαίων λόγω των ασταθών πολιτικο-οικονομικών συνθηκών. Γενικά, εκλείπουν τα στοιχεία εκείνα που συνολικά θα έδιναν ώθηση στα όποια

παραγωγικά πλεονεκτήματα της χώρας και θα ανέπτυσαν την οικονομία της. (Dunning 1981; Buckley and Castro, 1998; Fonseca et al., 2007).

Πίνακας 3.1.2 Στάδια IDP Κίνητρα και Εξέλιξη των ΑΞΕ

Στάδιο IDP	Εισροές ΑΞΕ	Εκροές ΑΞΕ
I	Μικρές εισροές αρχικά. Όσο προχωράει προς το 2 ^ο Στάδιο αρχικά με τη βελτίωση των πλεονεκτημάτων L (Location), και σταδιακά με τη βελτίωση των κινήτρων πόρων και αναζήτηση (νέων) αγορών.	Ελάχιστες εκροές. Κυρίως μικρές στρατηγικές επενδύσεις και κεφαλαιακές «πτήσεις» (Capital Flight)
II	Αύξηση ΑΞΕ που αναζητούν νέες αγορές, που ίσως προσελκύσει παραγωγή έντασης εργασίας	Πολύ λίγες εκροές ΑΞΕ. Κάποιες επενδύσεις σε άλλες αναπτυσσόμενες χώρες, αναζήτησης πόρων και αγορών. Κάποια «διαφυγούσα» επένδυση σε αναπτυγμένες χώρες, οδηγούμενη κυρίως από αναζήτηση φυσικών πόρων ή ελαφρά βιομηχανία καθιερωμένων τεχνολογιών
III	Αύξηση εισροών ΑΞΕ. Προσέλκυση ΑΞΕ σε τομείς που αναζητούν νέες αγορές και αυξημένη αποδοτικότητα παραγωγής, ακόμα και σε δραστηριότητες που απαιτούν πιο εξειδικευμένο εργατικό δυναμικό, ή προσφέρουν πιο προηγμένα προϊόντα για την εσωτερική αγορά.	Αύξηση όλων των ειδών εκροών ΑΞΕ, συμπεριλαμβανομένων εκείνων αναζήτησης νέων αγορών, αλλά και μερικές asset-augmenting. Μαζική παραγωγή διαφοροποιημένων καταναλωτικών αγαθών, π.χ. ηλεκτρικές συσκευές, ένδυση. Αύξηση επενδύσεων υπηρεσιών, όπως κατασκευές, τραπεζική.

IV-V	Αυξημένες εισροές ΑΞΕ, αναζήτησης αγορών, αποδοτικότητας και διαφοροποιημένων περιουσιακών στοιχείων.	Αυξημένες εκροές ΑΞΕ, αναζήτησης αγορών και διαφοροποιημένων περιουσιακών στοιχείων, σε περιφεριακό και παγκόσμιο επίπεδο. Αύξηση στρατηγικών συμμαχιών αλλά και M&As. Επενδύσεις σε τομείς έντασης τεχνογνωσίας π.χ. ICT, βιοτεχνολογίας, Υπηρειών Υψηλής Προστιθέμενης Αξίας, π.χ. Συμβουλευτική.
------	---	---

Πηγή: Narula and Guimón (2010)

Εκτός και αν η χώρα αυτή διαθέτει πλούσιους πλουτοπαραγωγικούς πόρους. Στην περίπτωση αυτή, σύμφωνα με την IDP, είναι βέβαιο ότι αργά ή γρήγορα, κάτι που έχει να κάνει με τη σταθερότητα του πολιτικού και οικονομικού της περιβάλλοντος, η χώρα με τη βοήθεια ενός αναπτυξιακού πλαισίου στήριξης θα αποτελέσει τόπο έλξης ΑΞΕ, με σκοπό την αξιοποίηση των πόρων της, σε συνδυασμό με το φτηνό κόστος παραγωγής και εργασίας, δημιουργώντας ευκαιρίες αρχικά σε μικρές επενδύσεις αποκλειστικά εντάσεως εργασίας, λόγω του ανειδίκευτου εργατικού δυναμικού. (Dunning 1981; Buckley and Castro, 1998; Fonseca et al., 2007).

Το 2^ο στάδιο είναι αποτέλεσμα της δημιουργίας πλεονεκτημάτων Location από το 1^ο στάδιο και η αυξητική τους τάση. Κύριο χαρακτηριστικό αυτού του σταδίου είναι η αύξηση των εισροών ΑΞΕ, προκειμένου να εντατικοποιηθεί η αξιοποίηση των πλουτοπαραγωγικών, φυσικών πόρων της χώρας. Για να συμβεί αυτό όμως χρειάζονται έργα υποδομής που θα διευκολύνουν την παραγωγική διαδικασία, την έλλειψη των οποίων έχουμε επισημάνει παραπάνω. Έτσι ένα σημαντικό μέρος των αυξημένων αυτών εισροών ΑΞΕ κατευθύνεται στη δημιουργία έργων υποδομών, των οποίων τα οφέλη αποτυπώνονται μέσο-μακροπρόθεσμα στο ρυθμό μεταβολής του

ΑΕΠ (Buckley and Castro, 1998; Fonseca et al., 2007). Μάλιστα ο ρυθμός αύξησης των εισροών, σύμφωνα με τον Dunning (1981), (πρέπει να) είναι μεγαλύτερος αυτού της αύξησης του εγχώριου ΑΕΠ, ακριβώς για το λόγο αυτό. Στον τομέα των εκροών ΑΞΕ δεν υπάρχει ουσιαστική μεταβολή, αφού εξακολουθούν να μην υφίστανται πλεονεκτήματα Ownership να δώσουν ώθηση στις εγχώριες επιχειρηματικές οντότητες, αλλά όσο οι οικονομίες βελτιώνονται αναπτυξιακά τόσο περισσότερες ευκαιρίες και ικανές συνθήκες δημιουργούνται για την προώθηση εκροών ΑΞΕ από τις εγχώριες επιχειρηματικές οντότητες, αρχικά σε άλλες αναπτυσσόμενες και κυρίως γειτνιάζουσες χώρες, ενώ ψήγματα εκροών μπορούν να παρατηρηθούν και προς αναπτυγμένες οικονομίες με στόχο, είτε την εύρεση και εκμετάλλευση κάποιων απαραίτητων φυσικών πόρων, είτε την απόκτηση συγκεκριμένης τεχνογνωσίας σε κλάδους της ελαφράς βιομηχανίας. Στο παρόν στάδιο το πλέον σημαντικό είναι ότι οι αυξημένες εισροές ΑΞΕ έχουν προσφέρει, σε συνδυασμό με την απαραίτητη βελτίωση και σταθεροποίηση του πολιτικό-οικονομικού περιβάλλοντος, την σταδιακή εξάλειψη των φαινομένων μαζικής φυγής κεφαλαίων (Capital Flights). Δημιουργείται έτσι η μαγιά για τη συσσώρευση κεφαλαίων στη χώρα, τόσο απαραίτητων για τη δημιουργία νέων μελλοντικών επενδύσεων.

Κατά το τρίτο στάδιο του IDP, η ανάπτυξη της εγχώριας οικονομίας έχει ισχυροποιηθεί και σταθεροποιηθεί σε ικανό βαθμό που να επιτρέπει την αναζήτηση νέων ευκαιριών ανάπτυξης των επιχειρηματικών της οντοτήτων και χαρακτηρίζεται από μια υπέρβαση, αυτή της επέκτασή τους πέρα των εθνικών συνόρων, σημαδεύοντας έτσι την εξελικτική τους μετάβαση σε πολυεθνικές (EMNEs). Αυτό είναι αποτέλεσμα, σύμφωνα με τους Buckley and Castro (1998), της ολοένα βελτίωσης της ανταγωνιστικότητας των εγχώριων επιχειρηματικών οντοτήτων, που με τη σειρά της πυροδοτεί τα πλεονεκτήματα Ownership.

Οι νέες EMNEs, διακρίνονται για τη διττή επέκτασή τους, ως προς τους στόχους τους. Οι ΑΞΕ που πραγματοποιούν αφορούν ολοένα και μεγαλύτερο φάσμα οικονομικών και εμπορικών δραστηριοτήτων και αποκτούν βάθος στην προσπάθειά τους να αποκτήσουν βελτιωμένα περιουσιακά στοιχεία (asset-augmenting). Από τη μια αναζητούν πόρους, σπάνιους ή πιο ακριβούς στη δική τους χώρα, σε άλλες

αναπτυσσόμενες χώρες που βρίσκονται όμως αναπτυξιακά πιο πίσω από τη δική τους, όπου μπορούν να εφαρμοστούν τα αποκτημένα πλεονεκτήματα Ownership. Από την άλλη, συστηματοποιούν την αναζήτηση στρατηγικών συνεργασιών με MNEs αναπτυγμένων χωρών, στοχεύοντας στη δημιουργία νέων αγορών για τα προϊόντα τους αλλά και την πρόσβαση σε τεχνολογίες αιχμής όσο και σε τεχνογνωσία οργάνωσης και διοίκησης.

Μέχρι και το τρίτο αυτό στάδιο, οι εισροές ΑΞΕ υπερβαίνουν αυτές των εκροών, οι οποίες όμως έχουν πάρει υπόσταση, κατεύθυνση και μια συνεχώς αυξητική πορεία. Αυτό είναι αποτέλεσμα και του αυξημένου ρόλου που παίζει στην αναπτυξιακή πορεία της οικονομίας το ίδιο το κράτος. Αρχικά με τη δημιουργία του απαραίτητου κλίματος για την υποδοχή και μεγέθυνση των εισροών ΑΞΕ) και εν συνεχεία με την παροχή προστασίας στις εγχώριες επιχειρηματικές οντότητες που διανύουν τη βρεφική τους ηλικία, προωθώντας όμως ένα μίγμα αυξανόμενης ενσωμάτωσης των εγχώριων επιχειρηματικών οντοτήτων με τις δραστηριοποιούμενες στη χώρα MNEs, προκειμένου να αποφύγει τη δημιουργία εκρηκτικών καταστάσεων που θα επέφεραν το αρνητικό για την οικονομία φαινόμενο του delocation, δηλαδή της φυγής των MNEs, λόγω υπερβολικού προστατευτισμού των εγχώριων επιχειρηματικών οντοτήτων. (Fonseca et al., 2007: 6)⁵⁴

Η ανάπτυξη των αποκτημένων πλεονεκτημάτων Ownership οδηγεί στο 4^ο στάδιο του IDP. Η χώρα πλέον απέχει ένα στάδιο από αυτό των αναπτυγμένων οικονομιών. Στο στάδιο αυτό παρατηρούμε μια αναστροφή των ροών ΑΞΕ. Οι εισροές μειώνονται την ίδια στιγμή που αυξάνονται οι εκροές, σε σημείο οι δεύτερες να υπερβαίνουν σταθερά τις πρώτες. Τα πλεονεκτήματα Location της χώρας εστιάζονται πλέον στη δημιουργία και ανάπτυξη εξελιγμένων και απαιτητικών αγορών, αλλά και την παροχή υψηλά εξιδεικευμένου εργατικού δυναμικού.

Η πολιτική σταθερότητα και αξιοπιστία, η ωρίμανση της εγχώριας αγοράς, η ανάπτυξη του τραπεζικού και χρηματοπιστωτικού συστήματος, αλλά και η ενσωμάτωσή τους στο παγκόσμιο σύστημα, φέρνουν τις εγχώριες επιχειρηματικές οντότητες στην

⁵⁴ "...promoting an increasing integration of local and foreign companies, which minimize the delocalization risks".

αναζήτηση ξένων άμεσων επενδύσεων που να άπτονται τόσο της αποδοτικότητας, όσο και της απόκτησης στρατηγικών περιουσιακών στοιχείων, αλλά και νέων αγορών για τα προϊόντα και τις υπηρεσίες τους. (Dunning and Lundan, 2008).

Για το νέο ρόλο του κράτους, οι Fonseca et al (2007:7) αναφέρουν πως ο ρόλος του πλέον περιορίζεται και αφορά αποκλειστικά τη διασφάλιση ίσων όρων μεταχείρισης στη δραστηριότητα και την αντιμετώπιση εγχώριων και ξένων επιχειρηματικών οντοτήτων στην επικράτεια του, διευκολύνοντας τες και απομακρύνοντας οποιαδήποτε εμπόδια.

Το τελικό στάδιο, το 5^ο, ανταποκρίνεται σε αυτό που αποκαλούμε αναπτυγμένες οικονομίες. Η αγορά της διαθέτει όλα εκείνα τα ποιοτικά χαρακτηριστικά που την καθιστούν πολύπλοκα εξελιγμένη και απαιτητική. Η ίδια η χώρα αποτελεί ένα παγκόσμιο παίκτη τόσο σε περιφερειακό, όσο και σε παγκόσμιο επίπεδο. Αντίστοιχα, οι επιχειρηματικές της οντότητες παίζουν το ρόλο τους, ως παγκόσμιοι φορείς της παγκοσμιοποίησης, κατέχοντας υψηλή τεχνογνωσία και τεχνολογία και επενδύοντας σε ευρεία κλίμακα και κλάδους. Η οικονομία λοιπόν αποτελεί ταυτόχρονα επενδυτή και επενδύμενο.

Σύμφωνα με το IDP, το στάδιο αυτό διακρίνεται από μια σημαντική ισορροπία. Αυτή ανάμεσα στις εισροές και τις εκροές ΑΞΕ. Τη χώρα και την οικονομία διατρέχουν ταυτόχρονα μεγάλες και ισορροπημένες ΑΞΕ. (Dunning, 2001). Αυτό έχει ως αποτέλεσμα οι ΑΞΕ πλέον να εξαρτούνται κυρίως από τα παρεχόμενα πλεονεκτήματα Location και τα πλεονεκτήματα που προέρχονται από τα δημιουργημένα περιουσιακά στοιχεία των MNEs.

3.2 Εμπειρική Βιβλιογραφία Οικονομική Μεγέθυνση - ΑΞΕ⁵⁵

Η εμπειρική προσέγγιση για το ρόλο των ΑΞΕ, εστιάζεται, όπως θα ήταν αναμενόμενο, στη σχέση τους με την οικονομική μεγέθυνση, από μακροοικονομική σκοπιά. Μια σχέση που αποτελεί ένα ακόμα πεδίο διαμάχης των σύγχρονων οικονομολόγων λόγω της πληθώρας των οικονομετρικών μοντέλων και των μεταβλητών/παραγόντων που χρησιμοποιούνται για την αποτύπωση των συμπερασμάτων τους. Η γενική εικόνα των μελετών αυτών, επιβεβαιώνει, αλλού σε μεγαλύτερο και αλλού σε μικρότερο βαθμό, πως οι ΑΞΕ συνεισφέρουν θετικά στην οικονομική μεγέθυνση μιας οικονομίας. Στον επόμενο Πίνακα εμφανίζουμε μια γενική καταγραφή της κυριότερης βιβλιογραφίας από το 1994 έως το 2015⁵⁶ και των ευρημάτων τους, αλλά και τις οικονομετρικές μεθόδους που χρησιμοποιούνται.

Πίνακας 3.2.1 Βιβλιογραφία Εμπειρικής προσέγγισης ΑΞΕ – Μεγέθυνσης (1999 – 2012)

FDI effects on EG	Sources	Data Span	Empirical Approach	Remarks
Significant (Positive)	Manuchehr & Ericsson (2001a)	Denmark, Finland, Sweden, Norway 1970-1997.	Lag-augmented vector autoregression.	FDI to growth causality for Norway.
	Nair-Reichert & Weinhold (2001)	24 Developing Countries 1971-1995.	Mixed fixed and random coefficient approach.	FDI on average has a significant impact on growth but the relationship is heterogeneous across countries.
	Choe (2003)	80 developed and developing countries, 1971- 1995.	Granger causality test of HoltzEakin.	FDI Granger causes economic growth.
	Chowdhury & Mavrotas (2006)	Chile, Malaysia, and Thailand 1969- 2000.	Lag-augmented vector autoregression.	Bidirectional causality in Malaysia and Thailand.
	Shaikh (2010)	47 developing countries 1981- 1999	OLS regressions.	Positive in manufacturing sector.

55 http://globelics2009dakar.merit.unu.edu/papers/1245002088_BN_1.pdf

56 Almfraji, Mohammad Amin and Almsafir, Mahmoud Khalid, (2013), “Foreign Direct Investment and Economic Growth Literature Review from 1994 to 2012”, Procedia - Social and Behavioral Sciences 129, Elsevier, pp. 206 – 213

	Griffiths and Sapsford (2004)	Mexico 1970-1999	OLS regressions.	Two-period lag of FDI was found significant in the period 1980-1999.
	Chakraborty and Nunnenkamp (2006)	India 1987-2000.	Granger causality tests cointegration.	Bidirectional causality in manufacturing sector.
	Al-Iriani (2007)	Bahrain, Kuwait, Oman, Saudi Arabia, and United Arab Emirates 1970-2004.	Granger causality test of Holtz-Eakin.	Bidirectional causality between FDI and economic growth.
	Shaikh (2010)	Malaysia 1970-2005.	OLS regressions.	There is significant relationship between economic growth and foreign direct investment inflows (FDI) in Malaysia.
	Faras and Ghali (2009)	GCC countries 1970-2006.	Test results for unit roots and test results for unit roots.	The significant existence of the importance and contribution of FDI inflows to economic growth.
	Umoh, Jacob and Chuku (2012)	Nigeria 1970-2008.	Single and simultaneous equation systems.	There is positive feedback from FDI to growth and from growth to FDI in Nigeria.
Weak	De Mello (1999)	32 developed and developing countries 1970- 1990.	Stationarity tests.	weak evidence for FDI effects on economic growth.
Null	Manuchehr and Ericsson (2001)	Denmark, Finland, Sweden, and Norway 1970-1997.	Lag-augmented vector autoregression.	No causal relationship for Finland and Denmark.
	Chowdhury and Mavrotas (2006)	Chile, Malaysia, and Thailand 1969- 2000.	Lag-augmented vector autoregression.	No relationship in Chile.
	Chakraborty and Nunnenkamp (2006)	India 1987-2000.	Granger causality tests cointegration.	No causal relationship in primary sector.
	Sarkar (2007)	51 lesser developed countries 1970- 2002.	OLS fixed and random effects regressions. Autoregressive distributive Lag approach.	In the majority of cases there is no long term relation between FDI and economic growth.
Negative	Shaikh (2010)	47 developing countries 1981- 1999.	OLS regressions.	Negative effect in primary sector.

Khaliq and Noy (2007)	Indonesia 1998- 2006.	OLS fixed effects regression.	Negative effect on growth in the mining and quarrying sector.
-----------------------	-----------------------	-------------------------------	---

Η αναζήτηση των παραγόντων εκείνων που επηρεάζουν αυτή τη σχέση μεταξύ ΑΞΕ και οικονομικής μεγέθυνσης αποτελεί το δεύτερο σημαντικό πόλο για την εμπειρική μελέτη. Με τη βοήθεια της πιο σημαντικής βιβλιογραφίας των τελευταίων 20 ετών⁵⁷, βρισκόμαστε μπροστά στον ακόλουθο Πίνακα:

Πίνακας 3.2.2 Παράγοντες που επηρεάζουν τη σχέση ΑΞΕ - Μεγέθυνσης

Factors	Effects on FDI-EG	Sources	Data Span	Empirical Approach	Remarks
Levels of Human Capital in Host Country	Positive	Borensztein et al. (1998)	69 developing countries 1970- 1989.	Regression estimations using SUR technique.	
		Bengoa and Sanchez-Robles (2003)	18 Latin American countries 1970- 1999.	Regression analysis, fixed and random effects.	
		Li and Liu (2005)	21 developed and 63 developing 1970-1999.	OLS regressions with random effects and 3SLS.	Positive interaction with human capital in developing countries.
		Vu, Gangnes and Noy (2008)	China and Vietnam 1985-2004.	Feasible generalized least squares.	FDI had a positive effect directly and indirectly with its interaction with labor on growth in the industrial sector. Other sectors gained very little growth benefit from sector specific FDI.

57 Almfraji, Mohammad Amin and Almsafir, Mahmoud Khalid, (2013), “Foreign Direct Investment and Economic Growth Literature Review from 1994 to 2012”, Procedia - Social and Behavioral Sciences 129, Elsevier, pp. 206 – 213

		Solomon (2011)	A panel of 111 countries 1981 – 2005.	System GMM estimator.	Significantly affect the relationship between inward FDI and growth.
Financial Markets Development	Positive	Bengoa and Sanchez-Robles (2003)	18 Latin American countries 1970- 1999.	Regression analysis, fixed and random effects.	
		Alfaro, Chanda, Kalemli-Ozcan and Sayek (2004)	71 developed and developing countries 1975- 1995.	OLS Regressions and IV technique.	
		Durham (2004)	80 countries 1979- 1998.	IV estimation with 2SLS.	
Dependency on Foreign Investment	Negative	Kentor (1998)	79 developed and developing countries 1938-1990.	OLS regressions.	
		Kentor and Boswell (2003)	39 less developed countries 1970- 1995.	OLS Regressions.	
Open Trade Regimes	Positive	Balasubramanyam et al. (1996)	46 developing countries 1970- 1985.	OLS regressions.	
		Zhang (2001)	11 developing countries in East Asia and Latin America, 1957- 1997.	Granger causality tests.	
Income Level of Host Country	Positive	Blomstrom et al. (1994)	78 developing countries 1960-85.	OLS Regressions.	
Technological Gap	Negative	Solomon (2011)	A panel of 111 countries 1981 – 2005.	System GMM estimator.	The level of economic development.
	Negative	Lia and Liu (2005)	21 developed and 63 developing countries 1970- 1999.	OLS regressions with random	Negative interaction with technological gap in developing countries.

				effects and 3SLS.
Quality of The Political Environment	Significant	Solomon (2011)	A panel of 111 countries 1981 – 2005.	System GMM estimator.

Πηγή: Almfraji, Mohammad Amin and Almsafir, Mahmoud Khalid, (2013),

Πίνακας 3.2.3 ΑΞΕ και Οικονομική Μεγέθυνση. Εμπειρικές μελέτες, ξεχωριστά ανά χώρα

<i>Study</i>	<i>Period</i>	<i>Countries</i>	<i>Variables (*)</i>	<i>FDI impact on growth</i>
<i>Bende - Nabende and Ford, 1998</i>	1959 - 1995	Taiwan	Output growth ; FDI; capital stock; labor force; openness; technology transfer; saving; human capital	+
<i>Bende – Nabende et al, 2001</i>	1970 - 1996	ASEAN countries	Output growth ; FDI; human capital; labor force; technology transfer; international trade; learning by doing	+
<i>Zhang, 2001a)</i>	1980 - 1997	Argentina, Brazil, Colombia, South Korea, Hong Kong, Taiwan, Indonesia, Malaysia, Mexico, Singapore; Thailand	GDP ; FDI	+ (only in Hong Kong, Indonesia, Taiwan, Mexico and Singapore)
<i>Zhang, 2001b)</i>	1984 - 1998	China	GDP ; FDI; employment; stock of domestic capital; total factor productivity	+
<i>Chakraborty and Basu, 2002</i>	1974 - 1996	India	GDP ; FDI; unit labor costs; share of import taxes in total tax revenue	+ (in the long run)
<i>Chowdhury and Mavrotas, 2003</i>	1969 - 2000	Chile, Malaysia; Thailand	GDP ; FDI	+ (only for Malaysia and Thailand)
<i>Kohpaiboon, 2003</i>	1970 - 1999	Thailand	GDP , FDI, employment, capital stock, total factor productivity; stock of human capital	+

Mencinger, 2003	1994 - 2001	Slovakia, Slovenia, Estonia, Hungary, Latvia, Lithuania, Poland; Czech Republic	Growth rate of GDP; share of FDI in GDP; initial GDP per capita; growth of gross fixed investment; growth of employment; growth of GDP in EU countries	-
Akinlo, 2004	1970 - 2001	Nigeria	Real GDP; Stock of foreign investment; private capital stock; human capital; economically active labour force; real government consumption; real export	+ (only after a long period)
Asheghian, 2004	1960 - 2000	USA	GDP; stock of capital; labor	+
Gunaydin and Tatoglu, 2005	1968 - 2002	Turkey	GDP; FDI stock	Authors cannot prove the causality of the relationship
Chang, 2006	1981 - 2003	Taiwan	GDP; FDI inflows; FDI outflows; unemployment rate; exports	+
Roy and Van der Berg, 2006	1970 - 2001	U.S.	GDP, FDI; domestic investment; exports; imports; stock of human capital	+
Oladipo, 2007	1970 - 2004	Mexico	Real output; private capital stock; raw labor input; level of human capital; educational level; return to education relative to raw labor input; efficiency production; externality generated by additional stock of FDI	+ (but smaller than that those caused by domestic investment)
Varamini and Vu, 2007	1988 - 2005	Vietnam	GDP; FDI; exports; imports	+
Xu and Wang, 2007	1980 - 1999	China	GDP; FDI; domestic investment; imports; exports	+
Kasibhatla et al., 2008	1970 - 2005	China, USA, India, Mexico; UK	GDP; FDI	+ (only in India)
Vu, 2008	1990 - 2002	Vietnam	Real GDP; labor; physical capital; human capital; FDI stock	+

<i>Baharumshah</i> <i>and</i> <i>Almasaied,</i> <i>2009</i>	1974 - 2004	<i>Malaysia</i>	<i>Growth rate of real GDP per capita; initial</i> <i>income; human capital; FDI; domestic</i> <i>investment</i>	+
--	----------------	-----------------	--	---

Πηγή: Ozturk (2007)

Θα πρέπει να τονίσουμε πως ο λόγος για τον οποίο οι εμπειρικές μελέτες δεν καταλήγουν σε κοινά συμπεράσματα, ακόμα και αν εξετάζουν τις ίδιες οικονομίες την ίδια χρονική περίοδο είναι ότι βασίζονται πάνω σε διαφορετικούς παράγοντες-μεταβλητές, αλλά και χρησιμοποιούν αρκετά διαφοροποιημένες οικονομετρικές τεχνικές.

Ο πλέον συμβατικός τρόπος εμπειρικής μελέτης της σχέσης μεταξύ ΑΞΕ και ΑΕΠ είναι τη χρήση OLS στη σχέση μεταξύ του ρυθμού μεταβολής του ΑΕΠ και του αντίστοιχου των ΑΞΕ. Όμως συχνά στη βιβλιογραφία χρησιμοποιούνται βελτιωμένα μοντέλα εμπλουτισμένα με επιπλέον παραμέτρους οι οποίες θεωρούνται ότι επηρεάζουν θετικά την οικονομική μεγέθυνση, όπως το Ανθρώπινο Κεφάλαιο, η ενσωμάτωση στο διεθνές οικονομικό σύστημα, η τεχνολογική πρόοδος κλπ., εκφρασμένες σε μεταβλητές μέσα από τα διαθέσιμα στατιστικά στοιχεία των διεθνών οργανισμών IMF, UN, World Bank, αλλά και των στατιστικών υπηρεσιών των χωρών. Οι μελέτες που περιλαμβάνουν υπόψιν τους τέτοιους παράγοντες τείνουν να βρίσκουν θετική επίδραση των ΑΞΕ στην οικονομική μεγέθυνση, ενσωματώνοντας μεταβλητές που αφορούν στο ανθρώπινο δυναμικό, τα αποθέματα του εγχώριου κεφαλαίου, τη συνολική παραγωγικότητα (Zhang 2001b), την εγχώρια επένδυση, τις εισαγωγές και εξαγωγές (Xu and Wang, 2007).

Σύμφωνα με τον OECD (1999, 2002) υπάρχουν αρκετοί μηχανισμοί ή κανάλια μέσα από τους οποίους επηρεάζεται η οικονομική μεγέθυνση στις χώρες υποδοχής των ΑΞΕ, ενώ η επίδρασή τους μπορεί να είναι είτε θετική, είτε αρνητική ανά περίπτωση, εκτός από το βαθμό δυσκολίας στην εφαρμογή των απαραίτητων οικονομικών πολιτικών που απαιτούνται ώστε η χώρα να γίνει πιο ελκυστική στους επενδυτές-MNEs.

Πίνακας 3.2.4 Παράγοντες επίδρασης ΑΞΕ στην Οικονομική Μεγέθυνση χώρας υποδοχής

Οι ΑΞΕ επιδρούν στην οικονομική μεγέθυνση μέσω...	Επίδραση	
	Θετική	Αρνητική
1. Μεταφοράς νέων τεχνολογιών και τεχνογνωσίας	X	X
2. (Μετά)Σχηματισμού Ανθρώπινου Κεφαλαίου	X	X
3. Ενσωμάτωσης στην Παγκόσμια Οικονομία	X	X
4. Αυξανόμενου Ανταγωνισμού στη χώρα Υποδοχής	X	X
5. Ανάπτυξης και αναδιοργάνωσης των Επιχειρήσεων	X	
6. Της δυσκολίας εφαρμογής οικονομικών πολιτικών		X

Πηγή: Moura and Forte⁵⁸

Τα τελευταία 20 χρόνια και μέσα από τη διαδικασία της Παγκοσμιοποίησης έχει αναπτυχθεί η φιλολογία πως η ταχεία οικονομική μεγέθυνση ή η ανάκαμψη της περνά μέσα από τη δυνατότητα της κάθε χώρας να καταστεί παραλήπτης Άμεσων Ξένων Επενδύσεων. Μέσα σε αυτό το κλίμα οι χώρες προωθούν ενεργά μια σειρά μέτρων που να τις καθιστούν ελκυστικούς προορισμούς ΑΞΕ. Ιδιαίτερα οι αναπτυσσόμενες χώρες, που στην πλειοψηφία τους απέρριπταν τις ΑΞΕ, έχουν επιδείξει μια αναστροφή σε σχέση με τις προηγούμενες δεκαετίες. Όμως οι εισροές από μόνες τους δεν αρκούν να συμβάλλουν στην οικονομική μεγέθυνση. Σημαντικό ρόλο παίζει η διάχυση (spillovers), δηλαδή της δυνατότητας κάθε χώρας να απορροφήσει τις εισερχόμενες τεχνολογίες και την τεχνογνωσία που εισρέει μαζί με το φυσικό κεφάλαιο των ΑΞΕ και να τις αξιοποιήσει για την ανάπτυξή της. Η δυνατότητα αυτή οφείλεται σε ορισμένους παράγοντες ή κανάλια μέσα από τους οποίους οι ΑΞΕ συντελούν στην οικονομική μεγέθυνση.

Η σχέση ανάμεσα στις ΑΞΕ και την οικονομική μεγέθυνση αποτελεί μια συζήτηση και αναζήτηση που ξεκίνησε στα τέλη του 20 αιώνα. Σήμερα είναι ευρέως διαδεδομένη η

⁵⁸ Moura, Rui and Forte, Rosa, (), “The Effects Of Foreign Direct Investment On The Host Country Economic Growth - Theory And Empirical Evidence”, Universidade Do Porto, Faculdade de Economia, Fep Working Papers, n. 390, Nov. 2010

αντίληψη πως οι ΑΞΕ όχι μόνο συντελούν στην οικονομική μεγέθυνση και την εγχώρια παραγωγικότητα, ενώ παράλληλα μειώνουν τα ποσοστά ανεργίας, και προωθούν τη συνεργασία και τη σύνδεση των εγχώριων και των ξένων επιχειρήσεων παρέχοντας αποτελεσματική πρόσβαση στις διεθνείς Αγορές (Ajayi, 2006). Μάλιστα παρέχει ένα θεωρητικό πλαίσιο μέσα στο οποίο υπάρχουν δύο προσδιοριστικοί παράγοντες: Εκείνοι που «σπρώχνουν» και αποτελούν εξωγενείς παράγοντες, όπως η μεγέθυνση και τα χαρακτηριστικά της εγχώριας αγοράς και γενικά καθορίζουν τα μεγέθη των αποθεμάτων των πόρων της χώρας και εκείνοι που «τραβούν», που αφορούν στη διανομή των πόρων της χώρας, δηλαδή το πόσο ανοικτή είναι στο εμπόριο, ο βαθμός φιλελευθεροποίησης της χώρας σε πολιτικό και οικονομικό επίπεδο, η ποιότητα και η σταθερότητα των υπαρχόντων θεσμών και του μακροοικονομικού περιβάλλοντος (Pull-Push Factors).

Στην ετήσια έκθεσή της UNCTAD για τις επενδύσεις στην παγκόσμια οικονομία του 1994 (World Investment Report UNCTAD, 1994), παρουσιάζονται μια σειρά από «διεγερτικούς παράγοντες» (stimulants) της οικονομικής μεγέθυνσης, που σύμφωνα και με τους Dondeti and Mohanty (2007), επεξηγούν το γιατί κάποιες χώρες επιτυγχάνουν υψηλότερους ρυθμούς οικονομικής μεγέθυνσης από κάποιες άλλες. Αυτοί είναι οι παρακάτω:

✓ Μεγάλες Κεφαλαιακές Εισροές	✓ Αναπτυγμένη Υποδομή (Μεταφορές/Επικοινωνίες)
✓ Προχωρημένες Τεχνολογίες	✓ Εδραιωμένοι Πολιτικοί και Κοινωνικοί Θεσμοί
✓ Υψηλά Εξειδικευμένα Εργασία	✓ Πολιτική χαμηλής φορολόγησης
✓ Ευνοϊκό Ρυθμιστικό Περιβάλλον	

Οι Borensztein, et al. (1998), μέσα από μια εμπειρική μελέτη σε 69 χώρες, κατέληξαν πως οι Λιγότερο Αναπτυγμένες Χώρες επωφελούνται από τις εισροές ΑΞΕ, όπως και το “World Investment Report UNCTAD” (1999).

Οι οικονομετρικές μελέτες πάνω στο αντικείμενο αυτό διαφέρουν. Ο Zhang (2001) σε έρευνά του, που αφορά σε 11 χώρες της Ασίας και της Λατινικής Αμερικής προσφέρει ενδείξεις πως οι ΑΞΕ αποτελούν μοχλό της οικονομικής μεγέθυνσης μέσα από την ύπαρξη υψηλού επιπέδου εξειδικευμένου εργατικού δυναμικού και ενός καθεστώτος φιλελευθεροποίησης του εμπορίου (Unit Root, Cointegration Tests). Παράλληλα οι ΑΞΕ προσφέρουν το μέσο εκείνο που θα εντάξει τη χώρα στη διαδικασία της παγκοσμιοποίησης (Ram and Zhang, 2002). Οι Chakraborty and Basu (2002) σε εμπειρική μελέτη για την Ινδία βρίσκουν πως δεν υπάρχει αιτιότητα Granger του ΑΕΠ από τις ΑΞΕ, αλλά το αντίστροφο, δηλαδή ότι η αιτιότητα κατευθύνεται από το ΑΕΠ προς τις ΑΞΕ (co-integration, error-correction model). Αντίθετα οι Hsiao and Shen (2003) βρίσκουν μια αμφίδρομη σχέση μεταξύ ΑΕΠ και ΑΞΕ μελετώντας 84 χώρες για μια περίοδο 30 ετών (1970-1999). Οι Li and Liu (2004) θεωρούν ότι η υπάρχει ενδογενής σχέση ανάμεσα σε ΑΞΕ και το ρυθμό οικονομικής μεγέθυνσης, αλλά η σχέση αυτή ενδυναμώνεται από τα μέσα της δεκαετίας του 1980 και ιδιαίτερα από την τελευταία δεκαετία του 20^{ου} αιώνα και μετά, μέσα από την τεχνολογική πρόοδο, κάτι που επιβεβαιώνουν και οι Baharumshah and Thanoon (2006) για τις οικονομίες της Ανατολικής Ασίας. Η απάντηση στο ερώτημα της οικονομικής μεγέθυνσης βρίσκεται στις ΑΞΕ σε συνδυασμό με την εμπορική φιλελευθεροποίηση για τον Lee (2005) ενώ οι Hansen and Rand (2006) προσθέτουν ότι ειδικά στις αναπτυσσόμενες οικονομίες, μεγάλο ρόλο παίζει η ποιότητα και η εξειδίκευση του ανθρώπινου κεφαλαίου ώστε να απορροφηθούν οι τεχνολογικές εισροές των ΑΞΕ και να υπάρχει ουσιαστική συμβολή στην αύξηση του ΑΕΠ, ένα συμπέρασμα στο οποίο καταλήγει και η μελέτη των Wijeweera et al. (2010). Στον αντίποδα οι Herzer et al. (2007) διαπιστώνουν μελετώντας εμπειρικά 28 αναπτυσσόμενες χώρες πως δεν υπάρχει καμία συσχέτιση ούτε σε μακροχρόνια, αλλά ούτε και σε βραχυχρόνια περίοδο.

3.3 Οικονομετρικό Μοντέλο

Για το μοντέλο που στηριχθήκαμε για τη διεξαγωγή των συμπερασμάτων μας, ξεκινήσαμε με βάση το βασικό μοντέλο της Παραγωγής, $Y = f(K, L)^{59}$, αλλά και τις προσθήκες-

⁵⁹ Cobb Douglas Production Function Cobb, C. W.; Douglas, P. H. (1928). "A Theory of Production" (PDF). American Economic Review. 18 (Supplement): 139–165.

βελτιώσεις που υποδεικνύονται από τη διεθνή βιβλιογραφία τα τελευταία 20 έτη⁶⁰, όπως αναφέρονται στην εργασία της Bailliu (2000)⁶¹. Έτσι έχουμε:

$$Y_t = AK_t \quad (1)$$

Όπου το ΑΕΠ είναι το (Y_t), (A) η μετρήσιμη τεχνολογική πρόοδος και τέλος ως (K_t) συνυπολογίζουμε το φυσικό και ανθρώπινο κεφάλαιο.

Η σχέση ανάμεσα στις επενδυτικές κεφαλαιακές ροές και το Εισόδημα μας δίνεται από την επόμενη συνάρτηση, που προϋποθέτει ως κύριο παράγοντα της μετατροπής των αποταμιεύσεων σε επενδύσεις τις κεφαλαιαγορές (**Bailliu, 2000**):

$$I_t = K_{t-1} - (1-\delta)K_t \quad (2)$$

Όπου, (I_t) είναι η συνολική ακαθάριστη επένδυση, και (δ) ο ρυθμός απόσβεσης του κεφαλαίου (Depreciation Rate of Capital Stock)

Στην παραπάνω συνάρτηση, υποθέτουμε πως η ισορροπία της κεφαλαιαγοράς προκύπτει από τη δυνατότητα μετατροπής των αποταμιεύσεων (S_t), σε επενδύσεις ως κλάσμα κάθε αποταμιευμένου δολαρίου (Φ) και που ισούται με το συνολικό ποσό των επενδύσεων

$$\Phi S_t = I_t \quad (3)$$

Με βάση τα παραπάνω, ο ρυθμός μεγέθυνσης του ΑΕΠ (g), ισούται με:

$$g = A \left(\frac{1}{y} \right) - \delta = A \phi s - \delta \quad (4)$$

Όπου (s) ο ρυθμός αποταμίευσης.

Η Bailliu (2000), υποστηρίζει πως με τη χρήση της συγκεκριμένης συνάρτησης παραγωγής (1), όσο αυξάνει η δέσμευση των κεφαλαίων γίνεται αποδοτικότερη, προκαλεί αύξηση και κυρίως της τεχνολογικής προόδου (A), λόγω της αύξησης της παραγωγικότητας του κεφαλαίου. Επειδή το μοντέλο μας δίνει τη ευχέρεια επιλογής ανάμεσα από διαφορετικά

⁶⁰ Berndt, Ernst R.; Christensen, Laurits R. (1973). "The Translog Function and the Substitution of Equipment, Structures, and Labor in U.S. manufacturing 1929–68

⁶¹ Bailliu, Jeannine N. (2000), "Private Capital Flows, Financial Development, and Economic Growth in Developing Countries", Working Paper 2000-15, Bank of Canada Ανακτήθηκε από www.bankofcanada.ca/wp-content/uploads/2010/01/wp00-15.pdf

μοντέλα κεφαλαιακών ροών, μπορούμε για τους σκοπούς της παρούσας εργασίας να λάβουμε υπόψιν μας την έκφρασή των ΑΞΕ σε καθαρές διεθνείς κεφαλαιακές ροές (NIFC)⁶², και εν συνεχεία να βελτιώσουμε την (3), ως ακολούθως:

$$\Phi^*(S_t + NIFC)^* = I_t^* \quad (5)$$

Που μας οδηγεί στην κατάρτιση της ολοκληρωμένης πια συνάρτησης:

$$g^* = A^* \left(\frac{1^*}{y} \right) - \delta = A^* \varphi^* \left(\frac{(S_t + NIFC)}{Y} \right) - \delta = A^* \varphi^* s^* - \delta \quad (6)$$

Η παραπάνω συνάρτηση αποτελεί το θεωρητικό πλαίσιο πάνω στο οποίο η Bailliu, εξετάζει γενικά την επίδραση των κεφαλαιακών εισροών σε μια οικονομία και μέσα από ποια κανάλια αυτή οδηγεί σε αύξηση της οικονομικής μεγέθυνσης. Στην παρούσα εργασία θα χρησιμοποιήσουμε το πλαίσιο αυτό, αφού πρώτα περιορίσουμε το εύρος των κεφαλαιακών εισροών στις εισροές ΑΞΕ εστιάζοντας στα τρία εσωτερικά κανάλια που επιδρούν αποφασιστικά στη μεγέθυνση μακροχρόνια, σύμφωνα με την θεωρία της ενδογένειας, ενώ παράλληλα αλληλεπιδρούν και μεταξύ τους, την ανάπτυξη του χρηματοοικονομικού συστήματος, το ανθρώπινο κεφάλαιο και την τεχνολογική πρόοδο.

Από την εμπειρική βιβλιογραφία, προεξέχοντας της μελέτης των **Borensztein et al. (1998)**, προκύπτει μια σημαντική συσχέτιση των παραπάνω καναλιών με τη μακροχρόνια οικονομική μεγέθυνση. Η συσχέτιση αυτή προκύπτει λαμβάνοντας υπόψιν μας ως κλειδί για την μεγέθυνση την τεχνολογική πρόοδο της χώρας υποδοχής, αφού οι ΑΞΕ αποτελούν κύρια πηγή εισροών τεχνολογίας και δεξιοτήτων (τεχνολογική διάχυση) σε μια αναπτυσσόμενη χώρα. Δε χρειάζεται να «ανακαλυφθεί ξανά ο τροχός», από μια χώρα και το εργατικό της δυναμικό, αλλά η εκμάθηση της χρήσης του. Με άλλα λόγια η μείωση του κενού που χωρίζει το ανθρώπινο κεφάλαιο της χώρας υποδοχής με το αντίστοιχο της χώρας προέλευσης.

Αυτό συμβαίνει σε δύο στάδια, πρώτα με την παροχή καθολικής εκπαίδευσης του ανθρώπινου δυναμικού σε εσωτερικό επίπεδο (education), ώστε να είναι κατάλληλα προετοιμασμένο να λάβει, στο δεύτερο στάδιο την εξειδικευμένη επαγγελματική εκπαίδευση-κατάρτιση (training) που συνοδεύει την ένταξη του εργατικού δυναμικού σε

⁶² Net International Capital Flows

μια πολυεθνική, αυξάνοντας τις δεξιότητες του εργατικού δυναμικού και επανακαθορίζοντας θετικά την αξία του ως ανθρώπινο κεφάλαιο. Όμως η τεχνολογική πρόοδος είναι συνυφασμένη και με μια ακόμα εξελικτική διαδικασία, αυτή της δημιουργίας και βελτίωσης των υποδομών μιας χώρας. Η ύπαρξη σύγχρονων και εκτεταμένων δικτύων επικοινωνιών και μεταφορών παίζει εξίσου σημαντικό ρόλο στην προσπάθεια μιας χώρας για προσέλκυση ΑΞΕ.

Η απορρόφηση αυτή επιφέρει μια σημαντική συσσώρευση της γνώσης, αντιστοιχεί στην τεχνολογική πρόοδο (A^*) του θεωρητικού πλαισίου και επιτρέπει στη χώρα υποδοχής να αυξήσει την οριακή παραγωγικότητα του κεφαλαίου (Bailliu, 2000).

Όμως στο σύγχρονο τρόπο ζωή έχει διεισδύσει μια νέα έννοια που έχει αλλάξει τα δεδομένα. Το internet. Μια σειρά από μελέτες (Choi, 2002; Wadhvani, 2000, Freud and Weinhold, 2000; Wei, 2000) έχουν δείξει πως η τεχνολογική πρόοδος είναι συνυφασμένη με το επίπεδο διείσδυσης του Internet, αλλά και πως προάγει την παραγωγικότητα.

Η τεχνολογική πρόοδος μέσω των ΑΞΕ σύμφωνα με την Bailliu προέρχεται μέσα από μια διπλή δράση τους. Πρώτα από την τεχνολογική διάχυση, θεωρώντας πως οι ΑΞΕ προέρχονται κυρίως από αναπτυγμένες χώρες προς αναπτυσσόμενες, ή όπως φαίνεται στο θεωρητικό του πλαίσιο, $A^* > A$

3.4 Μεθοδολογία

Για την εύρεση της σχέσης μεταξύ εισροών ΑΞΕ και οικονομικής Μεγέθυνσης θα ακολουθήσουμε ανάλυση OLS, ώστε να διαπιστώσουμε την επίδραση μεταξύ εισροών ΑΞΕ, απορρόφησης/διάχυσης και οικονομικής μεγέθυνσης.

Στο δείγμα μας θα εφαρμόσουμε τεστ αιτιότητας Unit root και στη συνέχεια θα προχωρήσουμε σε OLS στα δύο παρακάτω μοντέλα.

Το βασικό μας μοντέλο αποτελείται από την παρακάτω συνάρτηση

$$\ln Y_t = c + a \ln FDI_t + e_t \quad (7)$$

Όπου c είναι η σταθερά, $\ln$ ο φυσικός λογάριθμος των μεταβλητών, Y_t ο ρυθμός μεταβολής του ΑΕΠ, $IFDI_t$ οι καθαρές εισροές ΑΞΕ και e_t τα κατάλοιπα

Με βάση το απλό μοντέλο μπορούμε να κατασκευάσουμε ένα πιο ολοκληρωμένο, όπου να εμπεριέχονται όλοι οι παράγοντες-κανάλια που αντανακλούν στην απορρόφηση και να εντάξουμε σε αυτό και περεταίρω μεταβλητές ελέγχου. Έτσι έχουμε:

$$\ln Y_t = c + a \ln IFDI_t + \beta \ln L_t + \gamma \ln T_t + \delta \ln K_t + \varepsilon \ln I_t + e_t \quad (8)$$

Όπου, οι παράγοντες που επιδρούν θα λάβουν τιμές από τις ακόλουθες μεταβλητές:

Τεχνολογικό Επίπεδο (T_t)	INTERN	Internet Access per 100
	TEL	Landlines per 100
	MOB	Mobiles per 100
Εκπαιδευτικό Επίπεδο (L_t)	SECEDU	Secondary School Gross Enrollment ⁶³
Ενσωμάτωση στο Διεθνές Οικονομικό Σύστημα (K_t)	BRMON	Broad Money (M3 as Percentage of GDP) ⁶⁴
	GFCF	Gross Fixed Capital Formation Index ⁶⁵
	TRADE	Trade Openness Index as percentage of GDP
	ROL	Rule of Law Index ⁶⁶

⁶³ Secondary School Gross Enrollment index (%). Total enrollment in secondary education, regardless of age, expressed as a percentage of the population of official secondary education age. GER can exceed 100% due to the inclusion of over-aged and under-aged students because of early or late school entrance and grade repetition.

⁶⁴ Broad money (IFS line 35L..ZK) is the sum of currency outside banks; demand deposits other than those of the central government; the time, savings, and foreign currency deposits of resident sectors other than the central government; bank and traveler's checks; and other securities such as certificates of deposit and commercial paper.

⁶⁵ Gross capital formation (formerly gross domestic investment) consists of outlays on additions to the fixed assets of the economy plus net changes in the level of inventories. Fixed assets include land improvements (fences, ditches, drains, and so on); plant, machinery, and equipment purchases; and the construction of roads, railways, and the like, including schools, offices, hospitals, private residential dwellings, and commercial and industrial buildings. Inventories are stocks of goods held by firms to meet temporary or unexpected fluctuations in production or sales, and "work in progress." According to the 1993 SNA, net acquisitions of valuables are also considered capital formation. "World Bank Data

⁶⁶ Estimate of governance (ranges from approximately -2.5 (weak) to 2.5 (strong) governance performance)

Θεσμοί (I_t)	POLST	Political Stability Index ⁶⁷
------------------	-------	---

Η περίοδος της μελέτης είναι από το 1992 έως και το 2015.

Υπόθεση:

H₀: οι ΑΞΕ έχουν θετική επίδραση στο ΑΕΠ σε αυτό της Κίνας και της Ινδίας

H₁: οι ΑΞΕ δεν έχουν θετική επίδραση στο ΑΕΠ

Επίσης να δούμε αν οι υπόλοιπες επεξηγηματικές μεταβλητές συσχετίζονται και σε ποιο βαθμό με την προκαλούμενη επίδραση των εισροών ΑΞΕ στην οικονομική μεγέθυνση.

Δεδομένα

Σύμφωνα με τις θεωρίες Ενδογενούς Μεγέθυνσης, η επίδραση των ΑΞΕ στην Οικονομική Μεγέθυνση εξετάζεται στη βάση της δυνατότητας απορρόφησης των από την οικονομία υποδοχής καθώς και των καναλιών της. Στην παρούσα εργασία αυτό μεταφράζεται στην εξέταση αυτών των σχέσεων σε δύο συγκεκριμένες χώρες, την Κίνα και την Ινδία από το 1996 έως το 2015, υποστηριζόμενη από τις αντίστοιχες μελέτες της κύριας εμπειρικής βιβλιογραφίας και πιο συγκεκριμένα αυτές των Adeniyi et al. (2012), Borensztein et al (1998). Λόγω της φύσης της παρούσας εργασίας για την επίδραση των ΑΞΕ στην οικονομική μεγέθυνση των δύο σημαντικότερων αναδυόμενων οικονομιών, εστιάζουμε στο ρυθμό μεταβολής του ΑΕΠ (Growth), και στο ρυθμό μεταβολής των υπολοίπων μεταβλητών. Για το λόγο αυτό μετατρέψαμε τις παραμέτρους που εκφράζονται καλύτερα ρυθμό μεταβολής στις μεταβλητές (π.χ. GDP, IFDI, BroMon, GFCF, Intern, Tel, SECEDU TRADE κλπ., εκτός των μεταβλητών των θεσμών POLST και ROL, οι οποίες όμως λογαριθμοποιήθηκαν) σε λογαρίθμους των ρυθμών μεταβολής τους, προκειμένου να εκφραστούν σωστότερα στα αποτελέσματα οι δυναμικές ελαστικότητες ανάμεσα στις ανεξάρτητες και τις εξαρτημένες μεταβλητές, λαμβάνοντας υπόψιν προηγούμενες μελέτες (π.χ. King and Levine, 1993).

⁶⁷ Estimate of governance (ranges from approximately -2.5 (weak) to 2.5 (strong) governance performance)

Η συλλογή των απαιτούμενων υπό εξέταση παραμέτρων-μεταβλητών έγινε κυρίως από τη βάση δεδομένων της Παγκόσμιας Τράπεζας, την τράπεζα δεδομένων της Federal Reserve Bank of St. Louis και την UNCTAD για την περίοδο 1992-2015.

Το δείγμα μας αφορά την περίοδο 1992-2015 για τις οικονομίες της Κίνας και της Ινδίας. Δύο είναι οι κύριοι λόγοι για τον περιορισμό μας σε αυτή την τελευταία 23ετία. Ο πρώτος λόγος αφορά στην αλλαγή του παγκόσμιου συστήματος, όπου έχουν επέλθει συγκλονιστικές μεταβολές χάρη στη χρήση νέων τεχνολογιών, με προεξέχουσα αυτή του internet, αλλά και της ενσωμάτωσης στο διεθνές σύστημα των αναδυόμενων οικονομιών, μεταβάλλοντας τα κανάλια διάχυσης και απορρόφησης των ΑΞΕ στις εσωτερικές εθνικές οικονομίες. Ο δεύτερος λόγος είναι πως η παρούσα μελέτη εξετάζει τις δύο σημαντικότερες αναδυόμενες οικονομίες που έχουν ενσωματωθεί σχετικά αργά στο παγκόσμιο σύστημα, κυρίως στα τέλη του 20^{ου} αιώνα και τις απαρχές του 21^{ου}, με αποτέλεσμα για κάποιες επεξηγηματικές μεταβλητές δεν υπάρχουν στοιχεία για τα προηγούμενα έτη, π.χ. για τις μεταβλητές Rule of Law και Political Stability (κρατούνται στοιχεία από το 1996), ενώ όσο αφορά το Internet, δεν υπάρχει διείσδυσή του πριν από το 1996 στις δύο αυτές οικονομίες.

Όπως προ είπαμε, ο κόσμος μας και κατ' ακολουθία η παγκόσμια οικονομία έχει μεταβληθεί ριζικά τα τελευταία είκοσι έτη. Αιτία η αλλαγές που έχουν επιφέρει οι τεχνολογικές εξελίξεις, με κορωνίδα την είσοδο, τη χρήση και την επίδραση του Internet. Καμία ανάλυση των καναλιών και των τάσεων τους δεν μπορεί να αποτυπωθεί σωστά αν δε γίνει χρήση της μεταβλητής του internet. Ίσως θα ήταν καλύτερη επιλογή η χρήση χρονοσειρών που να αφορούν σε χρήση ευρυζωνικών γραμμών διασύνδεσης με το διαδίκτυο, αλλά δυστυχώς η εισδοχή τους έγινε πολύ πρόσφατα, στα μέσα της δεκαετίας του 2000.

Η χρήση κινητών τηλεφώνων (Smartphones) στη χρήση του διαδικτύου αποτελεί την πλέον σύγχρονη τάση στον κόσμο μας, πλην όμως αποτελεί εξέλιξη της τελευταίας δεκαετίας και δε μας δίνει αρκετά δεδομένα για παρατήρηση, πόσο μάλιστα στην περίπτωση αναδυόμενων οικονομιών, όπου παρατηρείται μια χρονική υστέρηση στην υιοθέτηση των νέων τεχνολογιών.

Λόγω του ότι το υπό εξέταση δείγμα μας είναι αρκετά μικρό για να μας δώσει εμπειριστατωμένη οικονομετρική ανάλυση, 23 παρατηρήσεις σε ετήσια βάση, έπρεπε να βρούμε δεδομένα σε τριμηνιαία βάση, κάτι που αποδείχτηκε ιδιαίτερος δύσκολο, ιδιαίτερα για τις επεξηγηματικές μεταβλητές της μελέτης. Για το λόγο αυτό, θα έπρεπε να κάνουμε ευρεία χρήση της μετατροπής ετήσιων δεδομένων σε τριμηνιαία, με τη χρήση linear Interpolation, κάτι που τελικά θα αλλοίωνε σημαντικά την εμπειρική ανάλυση. Παρόλα αυτά για το χρονικό διάστημα που μελετάμε σε ορισμένες μεταβλητές ήταν επιβεβλημένη η χρήση της μεθόδου Interpolate (Linear) προκειμένου να καλυφθούν τυχόν κενά που υπήρχαν στις χρονοσειρές των μεταβλητών.

Ως δείκτη ανάπτυξης του Ανθρώπινου Κεφαλαίου, το ποσοστό εγγραφών στην δευτεροβάθμια εκπαίδευση. SECEDU Gross Secondary School Enrolment (SE.SEC.ENRR).

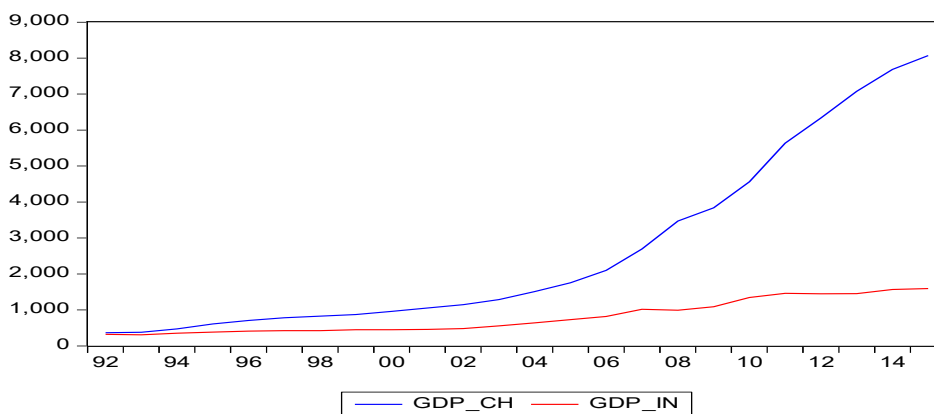
Τέλος, χρησιμοποιήσαμε το δείκτη TRADE, Trade Openness, που αφορά στο άθροισμα των εξαγωγών και εισαγωγών αγαθών και υπηρεσιών ως ποσοστό του ΑΕΠ (NE.TRD.GNFS.ZS), ώστε να δούμε το βαθμό που επηρεάζονται οι ΑΞΕ από το άνοιγμα μιας οικονομίας στο παγκόσμιο οικονομικό σύστημα.

3.5 Μεταβλητές

3.5.1 ΑΕΠ

Στον παρακάτω πίνακα βλέπουμε την εξέλιξη του ΑΕΠ σε Κίνα και Ινδία από το 1992 έως το 2015. Παρά το γεγονός ότι οι δύο χώρες εκκινούν σχεδόν από το σημείο με ίδιο κατά κεφαλήν εισόδημα, 366.46USD η Κίνα και 323.52 η Ινδία (1991) και πραγματοποιούν ταυτόχρονα βαθιές μεταρρυθμίσεις ανοίγματος των οικονομιών τους στις αρχές της δεκαετίας του 1990, η πορεία τους είναι τελείως διαφορετική. Η Κίνα καταφέρνει να πραγματοποιήσει μια άνευ προηγουμένου οικονομική μεγέθυνση με το κατά κεφαλήν ΑΕΠ να ξεπερνά τα 8,000USD το 2015, ενώ την ίδια χρονιά στην Ινδία παρέμενε οριακά κάτω από τα 1,600USD.

Διάγραμμα 3.1 Κατά Κεφαλήν ΑΕΠ Κίνας-Ινδίας (Τρέχοντα USD)

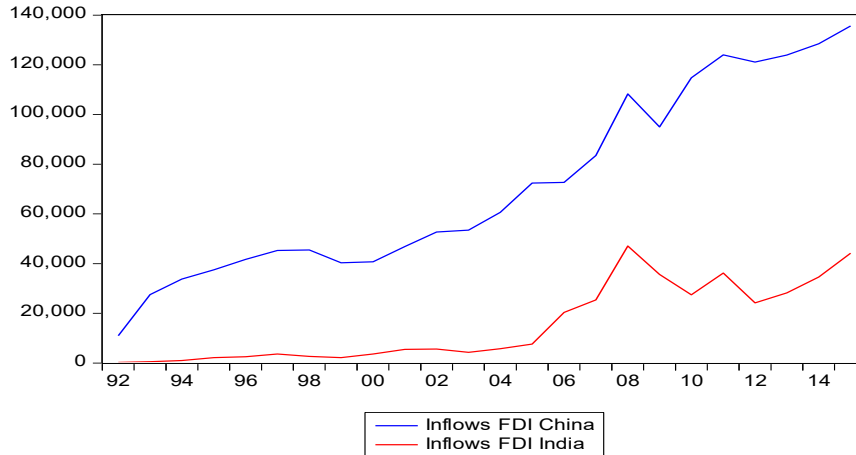

Πηγή: UNCTAD

Όσο αφορά στις εισροές ΑΞΕ, το 1992 η Κίνα απορρόφησε 11 δις USD, ενώ η Ινδία μόλις 252 εκ. USD. Το 2008 τη χρονιά έναρξης της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης, στην Κίνα εισέρευσαν 108.3 δις USD και στην Ινδία 47.2 δις USD. Το 2015 η Κίνα είχε εισροές της τάξης των 135.6 δις USD εμφανίζοντας μια αύξηση 25.2% σε σχέση με το 2008, ενώ η Ινδία 44.2 δις USD, δηλαδή μείωση 6.14% σε σχέση πάντα με το 2008. Τα νούμερα αυτά μας δίνουν μια καλύτερη εικόνα του πως αντιμετωπίζονται οι δύο παραπλήσιες πληθυσμιακά χώρες όσο αφορά στην προτίμηση πραγματοποίησης ΑΞΕ, διαχρονικά. Άρα, ενώ ο πληθυσμός αυτός καθαυτός (περίπου 1.3 δις σε κάθε μία), δε φαίνεται να επηρεάζει τις εισροές, προκύπτει πως άλλοι παράγοντες, ή καλύτερα κανάλια είναι αυτά στα οποία οφείλονται οι εισροές ΑΞΕ και εξηγούν καλύτερα την «ψαλίδα» που χωρίζει τις δύο

οικονομίες, αλλά και τη διαφορετική δυναμική τους και πριν, αλλά και μετά την κρίση του 2008.

Διάγραμμα 3.2 Εισροές ΑΞΕ Κίνα-Ινδία 1992-2015 (εκ. USD)

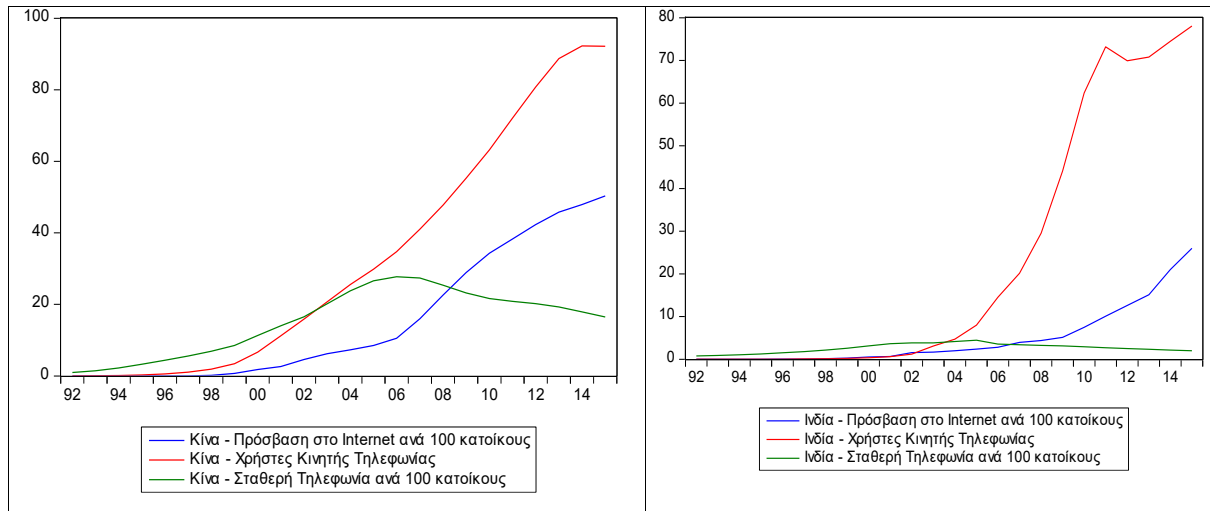
Πηγή: UNCTADstat

3.5.2 Τεχνολογία: Τηλεφωνική κάλυψη – Internet

Ένας από τους πλέον διαδεδομένους τρόπους αποτύπωσης της τεχνολογικής προόδου μιας χώρας αποτελεί η διείσδυση των σταθερών τηλεφωνικών γραμμών (Land Lines) σε αναλογία προς εκατό κατοίκους. Η τάση αυτή δείχνει να αλλάζει με την έλευση του Internet. Δεν έχει πια σημασία αν υπάρχει σταθερή τηλεφωνική γραμμή, όσο αν αυτή χρησιμοποιείται για την πρόσβαση στο Internet, ένα νέο συναρπαστικό κόσμο, που ενώνει τα μήκη και πλάτη του πλανήτη μας, κατά πολλούς δημιουργώντας μια νέα κατηγορία πολιτών, τους Netizen σε αντιδιαστολή με τους Citizens, τους πολίτες των εθνών-κρατών.

Το διαδίκτυο έχει κυριολεκτικά κατακλύσει τόσο την πραγματική ζωή όσο και δημιουργήσει μια νέα, την επονομαζόμενη εικονική ή ηλεκτρονική (virtual). Όπως μπορούμε να δούμε στον παρακάτω Πίνακα, οι δύο οικονομίες αργούν να εισέλθουν στην εποχή των τηλεπικοινωνιών, και περνούν σχεδόν απευθείας στην εποχή του Internet που συμπίπτει με την είσοδο και εξάπλωση της χρήσης των κινητών τηλεφώνων.

Διάγραμμα 3.3 Κίνα – Ινδία Διαχρονική πορεία και σχέση τηλεφωνικών γραμμών, Κινητών τηλεφώνων και πρόσβασης στο Internet ανά 100 κατοίκους (1992 – 2015)

Πηγή: World Bank Data

Και πάλι όμως η νέα αυτή κατηγοριοποίηση φαντάζει ελλιπής και ίσως ξεπερασμένη. Όπως μπορούμε να δούμε από τους δυο πίνακες, η χρήση σταθερών τηλεφωνικών γραμμών στις αναδυόμενες χώρες δεν είχε την εξάπλωση που γνώρισε στις αναπτυγμένες χώρες, ιδιαίτερα μετά τα μέσα του 20^{ου} αιώνα. Οι αναπτυσσόμενες χώρες άργησαν πολύ να ανταποκριθούν, με αποτέλεσμα να στις αρχές του 21^{ου} αιώνα στην Κίνα η διείσδυση να αγγίζει το 28%, ενώ η Ινδία ακόμα πιο πίσω δεν κατάφερε ποτέ να ξεπεράσει ένα 4%. Όμως η δεκαετία του 2010 επέφερε όχι μία, αλλά δύο ακόμα ανατροπές στη χρήση του τηλεφώνου και του Internet. Πρώτα την έλευση νέων τεχνολογιών ταχύτατης Ευρυζωνικής διασύνδεσης (Broadband) μέσω των υπάρχοντων σταθερών τηλεφωνικών γραμμών και λίγο αργότερα με την είσοδο των έξυπνων κινητών (Smartphones) και τη δυνατότητα αντικατάστασης των σταθερών τηλεφωνικών γραμμών και της σταθερής γραμμής Internet μέσα από τη χρήση των «πανταχού παρών» δικτύων κινητής τηλεφωνίας και της χρήσης 3g και 4g δικτύων ταχύτατης διασύνδεσης στο διαδίκτυο μέσω των σύγχρονων κινητών. Εξ' ου και η σταδιακή μείωση των σταθερών γραμμών, που υπήρξε μια διαδικασία ακριβή, χρονοβόρα και πολλές φορές ανεφάρμοστη λόγω της υποτυπώδους υποδομής και η ευρεία χρήση των κινητών τηλεφώνων, έστω και με καθυστέρηση άνω της δεκαετίας. Ενδεικτικό της στροφής αυτής είναι η υιοθέτηση της χρήσης κινητών τηλεφώνων από την κυβέρνηση Μόντι στην Ινδία για την πληρωμή των επιδομάτων στους δικαιούχους μέσω ηλεκτρονικής

πλατφόρμας-εφαρμογής. Όπως επίσης και η πώληση περίπου 450 εκατομμυρίων «έξυπνων» κινητών το 2015 στην Κίνα και 167 εκατομμυρίων στην Ινδία⁶⁸.

Δυστυχώς όμως τα δεδομένα για τις νέες εξελίξεις στην τεχνολογία και την πρόσβαση σε αυτή είναι πολύ πρόσφατη και δε μπορεί να αναλυθεί εμπειρικά ακόμα, αλλά σίγουρα θα είναι ο βασικός τρόπος μέτρησης τα επόμενα χρόνια.

3.5.3 Ανθρώπινο Κεφάλαιο: Gross Secondary School Enrollment

Τόσο η Κίνα όσο και η Ινδία έχουν υψηλά ποσοστά εγγραφών στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση. Η Ινδία όμως παρουσιάζει μεγάλα ποσοστά “drop-outs” δηλαδή ατόμων που δεν ολοκληρώνουν την εκπαίδευσή τους. Επίσης η πρωτοβάθμια εκπαίδευση μπορεί να ήταν το πρότυπο κατά το 19^ο ή και τον 20^ο αιώνα, αφού η βασική εκπαίδευση ήταν προαπαιτούμενο στη βιομηχανική παραγωγή, όμως στο σύγχρονο παγκοσμιοποιημένο και τεχνολογικά οδηγούμενο κόσμο η πρωτοβάθμια εκπαίδευση ισοδυναμεί με αναλφαβητισμό. Για τους λόγους αυτούς επιλέχθηκε η μέτρηση με βάση τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, που παρέχει καλύτερα ποιοτικά χαρακτηριστικά μορφωτικού επιπέδου, αλλά και φιλτράρει τις «αστοχίες» που μπορεί να προκύψουν από τη μη ολοκλήρωση της εκπαίδευσης.

Μιλώντας για τις δύο πολυπληθέστερες χώρες στον κόσμο, παρατηρούμε πως το εκπαιδευτικό σύστημα της Κίνας αποτελείται από 15 εκατομμύρια εκπαιδευτικούς και 260 εκατομμύρια μαθητές. Πρόκειται για το μεγαλύτερο εκπαιδευτικό σύστημα στον κόσμο σήμερα. Μια έρευνα του OECD⁶⁹ (2016) καταδεικνύει την προσπάθεια των κινεζικών αρχών, τόσο σε κεντρικό όσο και σε περιφερειακό επίπεδο να αναβαθμίσουν την ποιότητα της μέσης εκπαίδευσης, αλλά κυρίως να αυξήσουν την παρακολούθηση της. Τα ποσοστά εγγραφών στη δευτεροβάθμια («Γυμνάσιο» και «Λύκειο») αυξήθηκαν από 64% το 2006 σε 94% το 2014, ενώ τα ποσοστά εγγραφών από Γυμνάσιο σε Λύκειο αυξήθηκαν μέσα στην τελευταία δεκαετία από το 40% το 2005 στο 95% το 2015⁷⁰, αν και δεν είναι υποχρεωτική η εκπαίδευση πέραν του Γυμνασίου. Παράλληλα όμως η Κίνα, προκειμένου

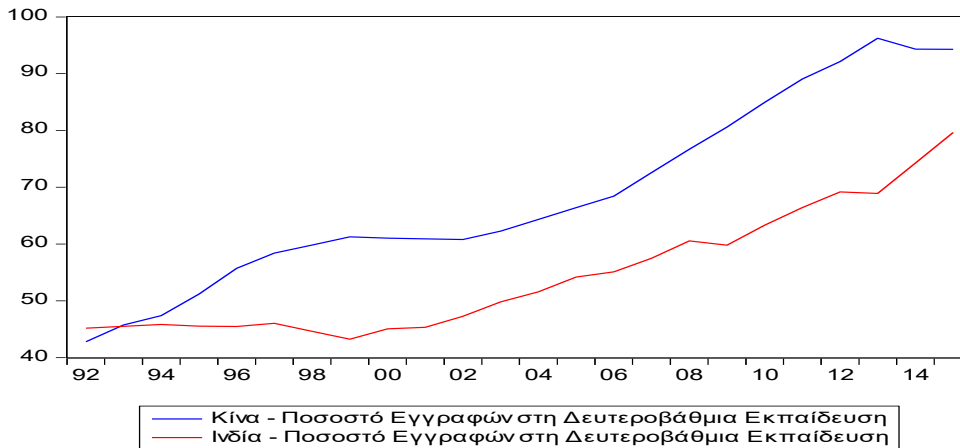
⁶⁸ <http://www.gartner.com/newsroom/id/3339019>

⁶⁹ OECD, (2016), “Education in China: a Snapshot”. OECD publications

⁷⁰ National Bureau of Statistics of China, 2005, 2015

να ικανοποιήσει τις ολοένα αυξανόμενες της ανάγκες σε εξειδικευμένο ανθρώπινο δυναμικό ανέπτυξε παράλληλα το θεσμό των «Επαγγελματικών Λυκείων» (Vocational Senior Secondary Schools) τα οποία αντιστοιχούν περίπου στο 22% των λυκείων της χώρας. Αυτό είχε θετική επίπτωση και στις εγγραφές στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, όπου από 21% in 2006 έφτασε στο 39% το 2014 (UNESCO-UIS, 2016).

Διάγραμμα 3.4 Κίνα-Ινδία Ποσοστό Εγγραφών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση

Πηγή: UNCTAD

Τα αποτελέσματα της εκπαιδευτικής αυτής πολιτικής της Κίνας θα φανούν τις αμέσως επόμενες δεκαετίες και θα αποτελέσουν μια πολύ σημαντική πηγή ανάπτυξης της, κάτω από την καθοδήγηση των παλαιότερων γενιών, οι οποίες όπως δείχνουν τα στοιχεία συνεχίζουν να εργάζονται και μετά το όριο συνταξιοδότησης (60 έτη). Τα στοιχεία του ΟΗΕ μιλάνε για ένα ολοένα αυξανόμενο ποσοστό εργαζομένων που το 1993 κυμαινόταν στο 8.3% και που το 2015 ξεπερνούσε το 13% του συνόλου του πληθυσμού άνω των 65 ετών με σταθερά αυξητικό ρυθμό. Οι λόγοι αρκετοί και διασυνδεδεμένοι. Πρώτον η παρατεταμένη εφαρμογή του νόμου του ενός παιδιού, που καταργήθηκε μόλις το 2015, η ανισομερής κατανομή ανάμεσα στα δύο φύλα υπέρ των αρρένων, λόγω του νόμου αυτού και των πολιτισμικών ιδιαιτεροτήτων ιδιαίτερα στις δυτικές επαρχίες, οδηγεί την Κίνα σε μια προγραμματισμένη υπογεννητικότητα και κατά συνέπεια μια γήρανση του πληθυσμού.

⁷¹ Το 1993 ο ρυθμός αύξησης του πληθυσμού ήταν 1.22%, ενώ η ενεργή εργασιακά

⁷¹ <https://blogs.wsj.com/chinarealtime/2016/01/22/chinas-working-age-population-sees-biggest-ever-decline/>

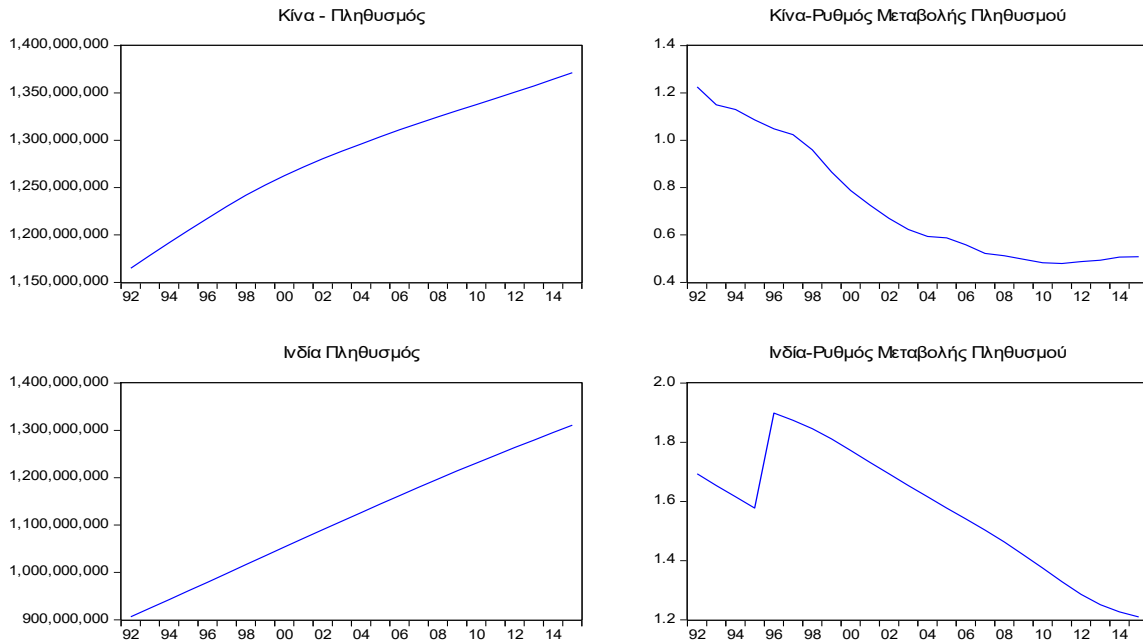
ηλικιακή ομάδα 16-65 ανερχόταν στο 65.83%. Το 2006 η αύξηση του πληθυσμού είχε πέσει στο 0.55% και η ηλικιακή ομάδα 16-65 βρισκόταν σχεδόν στο απόγειό της, οριακά κάτω από το 73%. Το 2015 ο ρυθμός αύξησης του πληθυσμού έπεσε ακόμα ένα 0.05%, στο 0.50%, ενώ η ομάδα 16-65 στο 73.2% του συνολικού πληθυσμού, με τάσεις μείωσης περίπου 0.5% ετησίως από το 2011.

Δεύτερον η υιοθέτηση της καθολικής εκπαίδευσης που είδαμε παραπάνω, δημιουργεί ένα κενό. Οι νέες γενιές, αν και καλύτερα εκπαιδευμένες και εξιδεικευμένες, αργούν να μπουν στην παραγωγή και όταν μπαίνουν απαιτούν αυξημένες αποδοχές, οδηγώντας αυξητικά το μισθολογικό κόστος. Αυτό σε συνδυασμό με τη μείωση του εργατικού δυναμικού που προαναφέραμε, δημιουργεί ένα κενό στην ολοένα αναπτυσσόμενη ανάγκη για νέους εργαζομένους, αναγκάζοντας τις γενιές που φτάνουν το όριο συνταξιοδότησης να παραμείνουν ενεργοί.

Το κενό αυτό εμφανίζεται παράλληλα με τη μείωση του ρυθμού αύξησης του ΑΕΠ και προσομοιάζει την αντίστοιχη εικόνα της Ιαπωνίας της δεκαετίας του 1990, οπότε και βρέθηκε σε μια παρατεταμένη κατάσταση οικονομικού στασιμοπληθωρισμού εμφανίζοντας υπογεννητικότητα, κάτι που εξακολουθεί μέχρι και σήμερα και εκφράζονται φόβοι μήπως και η Κίνα βρεθεί στη δυσάρεστη θέση να γεράσει πριν πλουτίσει, δεδομένου πως έχει ακριβύνει η ανατροφή των παιδιών και η επιδιωκόμενη στροφή της κινεζικής οικονομίας προς την αστικοποίηση και την κατανάλωση αποθαρρύνει τα νέα ζευγάρια από την προσπάθεια δημιουργίας πολυμελών οικογενειών, σε αντίθεση με το παρελθόν,⁷² κάτι που απαντάται σε όλες σχεδόν τις αναπτυγμένες χώρες και εκείνες που αναπτύσσονται πέραν και άνω του μέσου εισοδήματος.

⁷² <https://blogs.wsj.com/chinarealtime/2015/10/16/in-charts-why-chinas-low-retirement-age-wont-last/>

Διάγραμμα 3.5 Κίνα-Ινδία Πληθυσμιακή Μεταβολή και Ρυθμός Πληθυσμιακής Μεταβολής

Πηγή: UNCTADstat

Αντίθετα η Ινδία παρουσιάζει μια διαφορετική εικόνα. Εξακολουθεί να αποτελεί σημαντική πρόκληση η αναβάθμιση της σε γενικές γραμμές της παρωχημένης και χαμηλής ποιότητας πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, πόσο μάλλον στη δυνατότητα μιας δεύτερης ευκαιρίας σε νέους και ενήλικους, που είτε δεν διαθέτουν δεξιότητες, είτε διαθέτουν μόνο τις πλέον βασικές. Το εκπαιδευτικό σύστημα δεν έχει αντιμετωπίσει μέχρι σήμερα ουσιαστικά τις αλλαγές που έχουν επέλθει από την ανεξαρτησία της χώρας, πόσω μάλλον της παγκοσμιοποίησης, ώστε να παρέχει ικανοποιητικού επιπέδου θεωρητική αλλά και επαγγελματική εκπαίδευση, ώστε να καλύψει αρχικά τη ζήτηση για εξιδεικευμένο εργατικό δυναμικό, αλλά και να παρέχει μια δεξαμενή που θα εκμεταλλευτεί τον πληθυσμιακό της όγκο, ώστε να αυξηθεί η εισοδος στην τριτοβάθμια εκπαίδευση κυρίως στον τομέα ICT, που αποτελεί έναν από τους πλέον ανερχόμενους στη χώρα και παγκοσμίως, ώστε να προωθηθεί η οικονομική δραστηριότητα, να αυξηθεί ο όγκος εισροών ΑΞΕ και να υπάρξει ένα ανάλογο φαινόμενο με αυτό που οδήγησε 650 εκατομμύρια κινέζους πάνω από τα όρια της φτώχειας τα τελευταία 37 έτη.

3.5.4 Θεσμοί: Rule of Law – Political Stability Indexes

Υπάρχει συσχέτιση ανάμεσα στην οικονομική μεγέθυνση και το νομικό και πολιτικό σύστημα; Ο North (1990)⁷³, Barro (1991) και ο Mauro⁷⁴ (1995) παρατηρούν πως η έλλειψη σταθερότητας των θεσμών διακυβέρνησης επιφέρει πλήγμα στην επένδυση, την επιχειρηματικότητα και την καινοτομία και θεωρεί πως ένα σταθερό, αλλά και δίκαιο δικανικό σύστημα είναι προαπαιτούμενο προκειμένου να υπάρχει ασφάλεια στην τήρηση των συμφωνιών και των συμβολαίων μιας επένδυσης, προωθώντας έτσι την οικονομική δραστηριότητα. Ο Mauro (1993) μάλιστα, βρίσκει πως η διαφθορά έχει άμεσες επιπτώσεις και στις δαπάνες της παιδείας, άρα επηρεάζει αρνητικά την ανάπτυξη του ανθρώπινου κεφαλαίου και επιτείνει την φτωχοποίηση. Στον αντίποδα, οι Leff⁷⁵ (1964), Huntigton (1966) πρεσβεύουν ακριβώς το αντίθετο, υποστηρίζοντας πως η «παράκαμψη» της γραφειοκρατίας με χρηματισμό ωφελεί και προάγει την οικονομική μεγέθυνση. Πρόσφατα δε, ο Wang⁷⁶ (2016) σε μια εμπειρική μελέτη του για 31 επαρχίες της Κίνας μέχρι και το 2014, βρίσκει εμπειρικά πως οι οι κεντρικές κατευθυνόμενες πολιτικές καταπολέμησης της διαφθοράς έχουν αντίθετα αποτελέσματα και οδηγούν σε μείωση της οικονομικής μεγέθυνσης.

Σύμφωνα με το Γ.Γ. του Οργανισμού Η.Ε., «[Rule of Law είναι]...μία αρχή της διακυβέρνησης, όπου όλα τα άτομα, οι θεσμοί και οι οντότητες, δημόσιες και ιδιωτικές, συμπεριλαμβανομένου και του ίδιου του κράτους, είναι υπόλογα στους δημόσια διακηρυγμένους νόμους, εφαρμόζονται με ισότητα και είναι ανεξάρτητα διαμορφωμένοι, και βρίσκονται σε συνοχή με τους διεθνούς κανόνες και πρότυπα ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Απαιτούνται επίσης, μέτρα που να διασφαλίζουν την προσήλωση στις αρχές της υπεροχής του νόμου όπως, η ισότητα ενώπιον του νόμου, η λογοδοσία στο νόμο, η αμεροληψία στην εφαρμογή του νόμου, το διαχωρισμό των εξουσιών, τη συμμετοχικότητα

73 North, D. (1990), *Institutions, Institutional Change and Economic Performance*, Cambridge: Cambridge University Press.

74 Mauro, Paolo, 1995, "Corruption and Growth", *The Quarterly Journal of Economics*, August 1995

75 Leff, N.H. (1964) *Economic Development through Bureaucratic Corruption*. *American Behavioral Scientist*, 8, 8-14.

76 Wang, L. (2016) *The Impacts of Anti-Corruption on Economic Growth in China*. *Modern Economy*, 7, 109-117

στη λήψη αποφάσεων, τη νομική βεβαιότητα, την μη ύπαρξη αυθερεσιών και τη δικονομική διαφάνεια.»⁷⁷

3.5.5 Ενσωμάτωση στο Διεθνές Οικονομικό Σύστημα: Trade Openness Index

Υπάρχει μια αρκετά μεγάλη βιβλιογραφία, θεωρητική και εμπειρική που προσπαθεί να απαντήσει στο ερώτημα αν οι ανοιχτές οικονομίες υπερτερούν έναντι των κλειστών στο ρυθμό μεγέθυνσή τους. Ο Rodrik (1999, p. 25)⁷⁸ θεωρεί παρόλα αυτά πως η θετική αντίληψη που την ενστερνίζονται στην πλειοψηφία τους οι εμπειρικοί οικονομολόγοι έχει να κάνει με την καταστροφική πολιτική της υποκατάστασης των εισαγωγών τις δεκαετίες μετά το 2^ο Παγκόσμιο Πόλεμο και ιδιαίτερα της δεκαετίας του 1980, που αντικαταστάθηκε με μια υπέρμετρη φιλοδοξία για τα οφέλη της απελευθέρωσης του εμπορίου. Ενώ όμως η πολιτική της υποκατάστασης των εισαγωγών με την ανάπτυξη της στρατηγικής βιομηχανοποίησης (ISI)⁷⁹ εφαρμόστηκε σχεδόν στο σύνολο των αναπτυσσόμενων χωρών, υπήρξαν μεγάλες αποκλίσεις στη μεγέθυνση των οικονομιών τους. Οι οικονομίες της Ανατολικής Ασίας ανέπτυξαν μεγαλύτερο ρυθμό μεγέθυνσης σε σχέση με αυτόν των χωρών της Λατινικής Αμερικής ή της υποσαχάριας Αφρικής και αυτό οφείλεται στο γεγονός πως οι ασιατικές οικονομίες εφάρμοσαν πολιτικές στήριξης ενός εξαγωγικού μοντέλου.⁸⁰ Για το λόγο αυτό και οι πρώτες μελέτες συσχέτισης της απελευθέρωσης εμπορίου με την οικονομική μεγέθυνση στηρίχτηκαν σε αντικρουόμενους ορισμούς της απελευθέρωσης του εμπορίου όπως αυτός της Krueger (1978)⁸¹ που θεωρεί θεμιτή την υιοθέτηση πολιτικών υποστήριξης και προώθησης των εξαγωγών, π.χ. με τη χειραγώγηση

⁷⁷ “...a principle of governance in which all persons, institutions and entities, public and private, including the State itself, are accountable to laws that are publicly promulgated, equally enforced and independently adjudicated, and which are consistent with international human rights norms and standards. It requires, as well, measures to ensure adherence to the principles of supremacy of law, equality before the law, accountability to the law, fairness in the application of the law, separation of powers, participation in decision-making, legal certainty, avoidance of arbitrariness and procedural and legal transparency”,

⁷⁸ “Just as the advantages of import-substitution policies were overstated in an earlier era, today the benefits of openness are oversold routinely in the policy-relevant literature and in the publications of the World Bank and the IMF.”

⁷⁹ Import Substitution Industrialization Strategy

⁸⁰ Yanikkaya, Halit (2003), “Trade openness and economic growth: a cross-country empirical investigation”, *Journal of Development Economics* 72, pp 57 – 89

⁸¹ “A regime could be fully liberalized and yet employ exceedingly high tariffs in order to encourage import substitution.” pp.89

συναλλαγματικών ισοτιμιών παράλληλα με τη λήψη συγκεκριμένων μέτρων εναντίον των εισαγωγών, καταλήγοντας πως ένα καθεστώς μπορεί να είναι πλήρως απελευθερωμένο και παράλληλα να διατηρεί υψηλή δασμολογική πολιτική, ενθαρρύνοντας την υποκατάσταση των εισαγωγών.

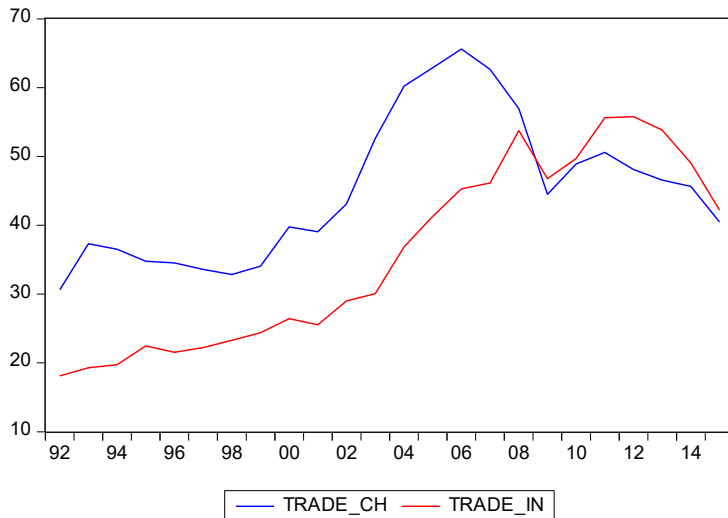
Στη σημερινή εμπειρική βιβλιογραφία για την αποτύπωση της απελευθέρωσης του εμπορίου χρησιμοποιείται κυρίως ο δείκτης Trade Openness, που προσφέρει και τα πλέον θετικά αποτελέσματα στην εμπειρική μελέτη. Πρόκειται για τη συνολική αξία των εξαγωγών προϊόντων και υπηρεσιών μιας οικονομίας συν την αντίστοιχη των εισαγωγών προς το συνολικό ΑΕΠ ($\frac{X+M}{GDP}$). Όσο μεγαλύτερη η αναλογία, τόσο μεγαλύτερη η έκθεση της χώρας στο διεθνές εμπόριο.

Όμως αυτό δεν ισχύει, ιδιαίτερα σήμερα στην εποχή της παγκοσμιοποίησης, αφού όσο μεγαλύτερη σε έκταση και πληθυσμό μια χώρα, τόσο μεγαλύτερη η εσωτερική της αγορά και παραγωγή αλλά και το μέγεθος του εσωτερικού εμπορίου. Αντίθετα οι μικρότερες χώρες εξαρτώνται περισσότερο από τις εισαγωγές αφού είναι αδύνατον να καλύψουν τις ολοένα διογκούμενες ανάγκες τους από την εγχώρια παραγωγή, αλλά παράλληλα αναζητούν αγορές για τη διάθεση των δικών τους προϊόντων και κατ' αυτόν τον τρόπο εξαρτώνται περισσότερο από το εξωτερικό εμπόριο.

Όσο αφορά στη θεωρητική βιβλιογραφία η ενδογενής προσέγγιση έχει προσφέρει μια σειρά από μοντέλα σύμφωνα με τα οποία μπορεί αν αυξηθεί ή να μειωθεί ο παγκόσμιος ρυθμός μεγέθυνσης (Romer, 1990; Grossman and Helpman, 1990; Rivera-Batiz and Romer, 1991a,b; Matsuyama, 1992).

Στο παρακάτω διάγραμμα μπορούμε να διακρίνουμε πως οι δύο χώρες ακολουθούν παράλληλη διαδρομή σύμφωνα με τον Trade Openness Index.

Διάγραμμα 3.6 Κίνα – Ινδία Trade Openness

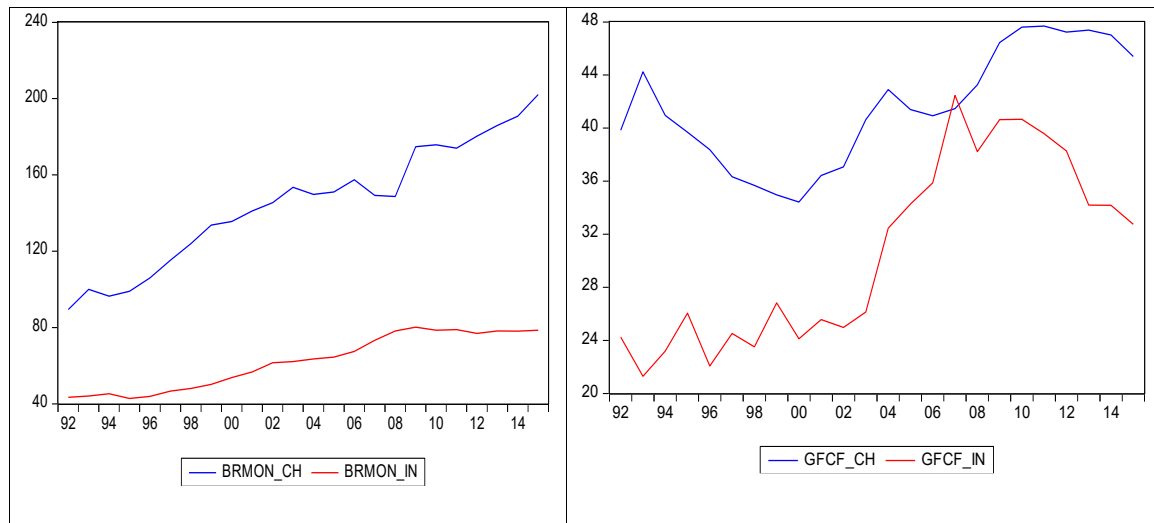
3.5.6 Οικονομική Εμβάθυνση - Gross Fixed Capital Formation – Broad Money

Ένας παράγοντας που θεωρείται ότι συνεισφέρει ως κανάλι των ΑΞΕ στην οικονομική μεγέθυνση είναι ο βαθμός ανάπτυξης ή εμβάθυνσης του χρηματοοικονομικού τομέα μιας οικονομίας (Alfaro et al. 2004). Οι King and Levine (1993), Nguyen (2008) για το σκοπό αυτό λαμβάνουν υπόψιν στις μελέτες τους το δείκτη M2 ή Quasi Money Index. Ο δείκτης αυτός όμως παρουσιάζει μόνο μια μονόπλευρη, μονεταριστική εικόνα της χρηματοοικονομικής αγοράς, αφού αναφέρεται στο μερίδιο του χρήματος που είναι διαθέσιμο στην οικονομία. Ο δείκτης που ταιριάζει περισσότερο με την παραπάνω περιγραφή και μπορεί να προσφέρει μια πολύπλευρα συνολική εικόνα της χρηματοοικονομικής αγοράς μιας χώρας, σύμφωνα με τους Alfaro et al (2004), είναι ο δείκτης Broad Money ή Liquid Liabilities (M3).

Ο εν λόγω δείκτης αναφέρεται στο σύνολο του χρήματος, φυσικό και ηλεκτρονικό, των καταθέσεων, της εγχώριας πίστης, των χρηματοοικονομικών μεταβιβάσεων τόσο στην κεντρική τράπεζα όσο και στις αποταμιευτικές τράπεζες, όσο και τα μερίδια των αμοιβαίων και αγοραίων κεφαλαίων που διακρατούνται από τους κατοίκους μιας χώρας (Adeniyi et al., 2012).

Το χρηματοπιστωτικό σύστημα λειτουργεί υποστηρικτικά στις ΑΞΕ. Οι ΑΞΕ δημιουργούν νέες θέσεις εργασίας, συνεισφέρουν στα έσοδα του κράτους με τη μορφή των εισοδημάτων και της φορολογίας, αλλά μέσα από το χρηματοπιστωτικό σύστημα προσφέρουν σύνδεση με προηγούμενα και επόμενα στάδια της παραγωγής στις εγχώριες και πολυεθνικές επιχειρηματικές οντότητες για την προμήθεια των απαραίτητων εργαλείων και πρώτων υλών και την διασύνδεση με τις διεθνείς αγορές.

Διάγραμμα 3.7 Κίνα – Ινδία Η εξέλιξη του δείκτη Broad Money (M3/GDP)

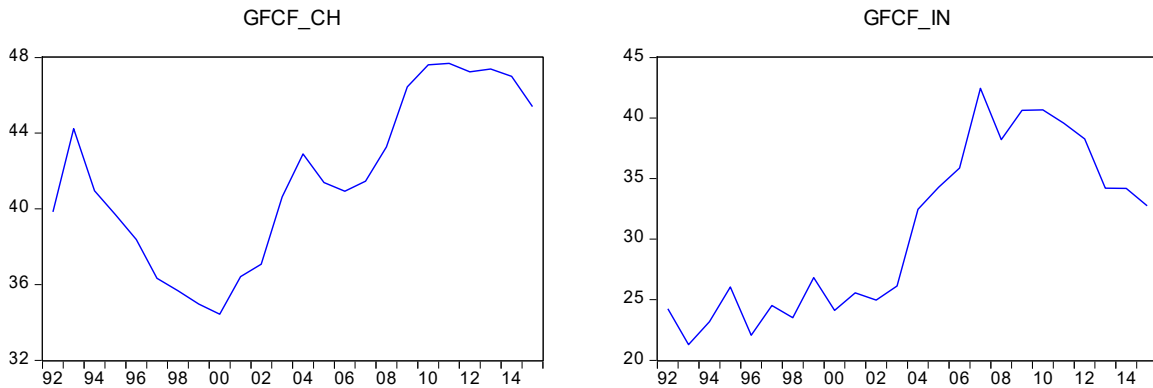
Πηγή: World Bank Stat

Η Κίνα όπως φαίνεται από το παραπάνω διάγραμμα εμφανίζει από τις αρχές της δεκαετίας του 1990 μια δυναμική και σταθερά αυξητική πορεία όσο αφορά το δείκτη M3/GDP και μάλιστα εμφανίζει μια πολύ μεγάλη αντίσταση κατά τη διάρκεια της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης του 2008, παραμένοντας σταθερός για τα έτη 2008-2010 στο επίπεδο του 175%, για να συνεχίσει την αυξητική του πορεία από το 2012 ξεπερνώντας το 2015 το 202%. Παρόλα όμως τα παραπάνω πρέπει να λάβουμε υπόψιν μας πως τα χρηματοοικονομικά συστήματα στην Ασία βρίσκονται πολύ πίσω σε σχέση με τα αντίστοιχα των αναπτυγμένων χωρών. Ιδιαίτερα στην Κίνα, όπου υπάρχει «στυγνός» και σχεδόν απόλυτος κρατικός έλεγχος, η προσφορά δανείων σε ιδιωτικές επιχειρήσεις είναι περιορισμένη, αναγκάζοντας τις επιχειρήσεις να προβούν σε joint ventures με ξένους επενδυτές προκειμένου να χρηματοδοτηθούν τα σχέδια ανάπτυξης τους, σε αντίθεση με τις SOE, τις κινεζικές κρατικές επιχειρηματικές οντότητες, οι οποίες απολαμβάνουν τις χορηγήσεις δανείων σχεδόν μονοπωλιακά. Ένα ακόμα χαρακτηριστικό του κινεζικού συστήματος είναι η υπέρ-αποταμίευση, η οποία αγγίζει το 50% του ΑΕΠ την τελευταία δεκαετία, ενώ το 2015 βρισκόταν στο 48%.⁸² Στα προηγούμενα πρέπει να προσθέσουμε πως οι αποταμιεύσεις αυτές δεν προορίζονται για την αύξηση της εγχώριας κατανάλωσης, άρα στην προσπάθεια της οικονομικής μεγέθυνσης, αλλά εξάγονται στην αγορά του χρέους των ΗΠΑ, με τη

⁸² <https://www.cfr.org/blog-post/china-too-much-investment-also-way-too-much-savings>

μορφή ομολόγων και τη γιγάντωση των αποθεματικών της Κεντρικής Τράπεζας της Κίνας (PBoC) (Duncan, 2012).

Διάγραμμα 3.8 Κίνα Ινδία Gross Fixed Capital Formation 1992 - 2015

Πηγή: World Bank Stat

Η Ινδία από τις αρχές της δεκαετίας του 1990 πραγματοποίησε μια σειρά βαθιών μεταρρυθμίσεων, που θεωρητικά επέδρασε θετικά στις εισροές ΑΞΕ, ιδιαίτερα οι πολιτικές φιλελευθεροποίησης του εμπορίου⁸³. Όσο αφορά στον χρηματοπιστωτικό τομέα, οι μεταρρυθμίσεις αυτές αφορούσαν στη δημιουργία σταθερών χρηματοοικονομικών θεσμών παράλληλα με την οικοδόμηση και ανάπτυξη των αγορών και ειδικότερα των αγορών του χρήματος και των κρατικών ομολόγων και τίτλων του δημοσίου. Η δυναμική εξέλιξη του τραπεζικού τομέα εμφανίζεται τόσο με την είσοδο ξένων τραπεζών στην εγχώρια αγορά, όσο και με την ανάπτυξη νέων ιδιωτικών τραπεζών, αλλά και με την διεθνοποίηση αρκετών ινδικών τραπεζών. Η ανάπτυξη αυτή έχει σκοπό να παράσχει ένα ευέλικτο και υγιές επενδυτικό κλίμα ώστε να προσελκύσει επενδυτές και MNEs έχοντας την υποστήριξη ενός από τα πιο φιλελεύθερα καθεστώτα ΑΞΕ στην Ασία σήμερα, με την απελευθέρωση έως και σε ποσοστό 100%. Παρόλα αυτά ο δείκτης Broad Money, παρουσιάζει μικρή αυξητική πορεία, αν και ένας από τους υψηλότερους σε αναπτυσσόμενες οικονομίες (World Bank, 2014), αγγίζοντας το 80% το 2008, αλλά έκτοτε παραμένει σταθερά στα επίπεδα του 78%. Από την άλλη πλευρά ο δείκτης Gross Fixed Capital Formation, παρουσιάζει μια αστάθεια κατά τη δεκαετία του 1990 αμφιταλαντευόμενος γύρω από ένα επίπεδο 24%, ενώ η προσπάθεια των αρχών της επόμενης δεκαετίας που έφερε το σχεδόν διπλασιασμό του στο 42% το 2007, ανακόπηκε από την παγκόσμια οικονομική κρίση και έκτοτε ακολουθεί μια σταθερά πτωτική πορεία για να κατέλθει στο 32.7% το 2015. Η υστέρηση της Ινδίας στην εμβάθυνση του χρηματοπιστωτικού της συστήματος έχει αντίκτυπο και στις ΑΞΕ, έχει να κάνει με το γεγονός ότι

⁸³ Sekar K (2015) "Assessment of Impact of Foreign Direct Investment in India FDI in Banking and Finance." Journal of Entrepreneurship & Organization Management 4:127

το επενδυτικό κλίμα της χώρας είναι αδύνατον να βελτιωθεί όσο κυριαρχεί η πολιτική αστάθεια, η γραφειοκρατία, η διαφθορά και η ανικανότητα επιβολής του νόμου και της τάξης.

3.6 Εμπειρική Ανάλυση

3.6.1 UNIT ROOT

Έγιναν διάφορες προσπάθειες και πειραματισμοί με τη χρήση του πακέτου EViews 8, ώστε να πάρουμε μέσω του ελέγχου Unit Root με τη μέθοδο ADF, θετικά αποτελέσματα που να μας δίνουν στατιστική σημαντικότητα σε 1%, 5, ή 10%, στο ίδιο επίπεδο Order of Integration. Αρχικά σε επίπεδο Level των raw δεδομένων όπου όμως δεν μπορούσαμε να απορρίψουμε τη μηδενική υπόθεση σχεδόν για το σύνολο των μεταβλητών. Έτσι πραγματοποιήθηκε εκ νέου έλεγχος Unit Root σε επίπεδο level, αφού όμως πρώτα είχαν μετατραπεί όλες τις μεταβλητές σε ρυθμό μεταβολής και τις λογαριθμοποιήσαμε. Σε αυτό το επίπεδο, που στην πραγματικότητα είναι I(1), κατέστη δυνατή η απόρριψη της υπόθεσης Unit Root και για όλες τις χρονοσειρές,

Η διαδικασία του Unit Root έγινε με χρήση Schwartz Info Criterion με τη χρήση 4 automated maximum Lags, επιτυγχάνοντας στατιστική σημαντικότητα για την κρίσιμη τιμή του 5% και για τις μεταβλητές της Ινδίας, και για την Κίνα (εκτός των μεταβλητών Ln_GDP και LN_SECEDU, όπου υπάρχει στατιστική σημαντικότητα για 10%), όπως φαίνεται και στους αντίστοιχους Πίνακες στο Παράρτημα Β – Αποτελέσματα EViews.

Με τις μεταβλητές στατικές μπορούμε να προχωρήσουμε σε διενέργεια πολλαπλών παλινδρομήσεων OLS ξεχωριστά για κάθε χώρα για τα δύο διαμορφωμένα μοντέλα, το βασικό(7) και το πλήρες (8), τα οποία θα είναι τα μοντέλα 1 και 4 καθώς και για δύο ακόμα ντέλα που θα εξηγούν καλύτερα την εξαρτημένη μεταβλητή κάθε χώρας. Πριν όμως από την εκτίμηση των αποτελεσμάτων των OLS θα προχωρήσουμε σε μια σειρά ελέγχων:

Έλεγχος Καταλοίπων Μοντέλων

Μια από τις υποθέσεις του υποδείγματος της γραμμικής παλινδρόμησης είναι ότι ο διαταρακτικός όρος κατανέμεται κανονικά με μέσο μηδέν και σταθερή διακύμανση. Άρα θα έχουμε:

$$\varepsilon_t \rightarrow N(0, \sigma^2)$$

Η κανονικότητα (normality) του διαταρακτικού όρου συνιστά βασική προϋπόθεση για την ισχύ αρκετών από τις υποθέσεις στις οποίες στηρίζεται η μέθοδος των ελαχίστων τετραγώνων (Ordinary Least Squares Method, OLS) που χρησιμοποιήσαμε. Για να δεχτούμε την αρχική υπόθεση ότι τα δεδομένα προέρχονται από κανονική κατανομή, το p-value της ελεγχουσυνάρτησης Jarque- Bera, πρέπει να είναι > 0.05 .

Έλεγχος ετεροσκεδαστικότητας των καταλοίπων

Ο έλεγχος της ετεροσκεδαστικότητας των καταλοίπων έγινε σύμφωνα με το κριτήριο του White, προσπαθώντας να δούμε αν η διακύμανση τους εξαρτάται από τις ερμηνευτικές μεταβλητές. Ο έλεγχος γίνεται με την στατιστική TR2 (Obs*R-squared) που ακολουθεί την κατανομή χ^2 με βαθμούς ελευθερίας όσοι και οι περιορισμοί.

H_0 : Δεν υπάρχει ετεροσκεδαστικότητα

H_1 : Υπάρχει ετεροσκεδαστικότητα

Εφόσον η τιμή στο probability του Obs*R-squared είναι μεγαλύτερο του επιπέδου ετεροσκεδαστικότητας 5% (>0.05), δεχόμαστε την αρχική υπόθεση. Επομένως δεν θα υπάρχει ετεροσκεδαστικότητα στα κατάλοιπα (θα υπάρχει ομοσκεδαστικότητα).

Έλεγχος στατιστικής σημαντικότητας των συντελεστών

Για να ελέγξουμε τη στατιστική σημαντικότητα των συντελεστών της συνάρτησης εξετάζουμε την τιμή του probability, κάθε μεταβλητής στηριζόμενοι στις δύο κάτωθι υποθέσεις:

H_0 : $\beta_0 = 0$ (μη στατιστικά σημαντικός συντελεστής, άρα δεν υπάρχει σχέση μεταξύ των μεταβλητών)

H_1 : $\beta_1 \neq 0$ (στατιστικά σημαντικός συντελεστής, άρα υπάρχει σχέση)

Στατιστικά σημαντικό αποτέλεσμα είναι όταν το αποτέλεσμα δεν έχει προέλθει από τυχαίους παράγοντες. Στις κοινωνικές επιστήμες έχει καθοριστεί ότι για να έχουμε αποδεκτά στατιστικά σημαντικά αποτελέσματα η πιθανότητα σφάλματος θα πρέπει να είναι το πολύ έως 5% ($p < 0.05$).

Έλεγχος της (από κοινού) στατιστικής σημαντικότητας του συνόλου των συντελεστών

Για κάθε μοντέλο διεξάγουμε τον από κοινού έλεγχο στατιστικής σημαντικότητας των ανεξάρτητων αμετάβλητων, χρησιμοποιώντας την τιμή της Prob (F-Statistic).

Οι υποθέσεις του ελέγχου διαμορφώνονται ως εξής:

$H_0 : \beta_0 = \beta_1 = \beta_2 \dots \beta_n = 0$ (μη στατιστικά σημαντικοί συντελεστές)

$H_1 : \beta_0, \beta_1, \beta_2, \dots, \beta_n \neq 0$ (στατιστικά σημαντικοί συντελεστές)

Με βάση την τιμή του Prob. F-stat. = 0,00 < 0,05, η οποία είναι μικρότερη του συντελεστή σημαντικότητας, απορρίπτουμε την μηδενική υπόθεση και αποδεχόμαστε την εναλλακτική, ότι δηλαδή το σύνολο των συντελεστών της παλινδρόμησης είναι στατιστικά διάφορο του μηδενός.

Έλεγχος του συντελεστή προσδιορισμού R^2

Ο συντελεστή προσδιορισμού (R^2) είναι ένας δείκτης προσαρμογής του υποδείγματος. Οι τιμές που μπορεί να πάρει είναι: $0 \leq R^2 \leq 1$. Όσο η τιμή προσεγγίζει το άνω άκρο (1), τόσο καλύτερη είναι η προσαρμογή της γραμμικής παλινδρόμησης στα δεδομένα μας. Ο προσαρμοσμένος συντελεστής προσδιορισμού Adj. R^2 είναι πάντα μικρότερος του αντίστοιχου R^2 , και το πλεονέκτημά του είναι ότι δεν επηρεάζεται από το πλήθος των μεταβλητών και των παρατηρήσεων.

3.6.2 Κίνα

Τα τέσσερα μοντέλα που χρησιμοποιήσαμε για την Κίνα, με βάση τις μεταβλητές που έγιναν στατικές από το Unit Root πήραν τη μορφή:

Μοντέλο 1.

Στηρίζεται στην επίδραση των εισροών ΑΞΕ στο ρυθμό μεταβολής του ΑΕΠ, δίχως την ύπαρξη επεξηγηματικών μεταβλητών, και πήρε τελικά τη μορφή:

$$LN_GDP_CH = \beta_0 + \beta_1 * LN_IFDI_CH + [AR(1) = \beta_2]$$

Αντικαθιστώντας γίνεται:

$$LN_GDP_CH = 0.328565478438 * LN_IFDI_CH + 1.78746363697 +$$
$$[AR(1)=0.604379464024]$$

Μοντέλο 2.

Στο μοντέλο αυτό, πέραν του βασικού εισάγουμε τις λογαριθμικές μεταβλητές LN_BRMON_CH, LN_INTERN_CH, LN_MOB_CH και LN_SECEDU_CH, για να πάρει τη μορφή:

$$LN_GDP_CH = \beta_0 = \beta_1 * LN_IFDI_CH + \beta_2 * LN_BRMON_CH + \beta_3 * LN_MOB_CH +$$
$$\beta_4 * LN_INTERN_CH + \beta_5 * LN_SECEDU_CH + \varepsilon_t$$

Αντικαθιστώντας παίρνουμε:

$$LN_GDP_CH = 0.448359975676 * LN_IFDI_CH - 1.11387149046 * LN_BRMON_CH +$$
$$0.383520939923 * LN_MOB_CH - 0.232942576317 * LN_INTERN_CH +$$
$$3.62973894072 * LN_SECEDU_CH + 1.59658981151$$

Μοντέλο 3.

Στο μοντέλο αυτό, πέραν του βασικού εισάγουμε τις λογαριθμικές μεταβλητές LN_ROL_CH, LN_SECEDU_CH και LN_TRADE_CH, για να πάρει τη μορφή:

$$LN_GDP_CH = \beta_0 = \beta_1 * LN_IFDI_CH + \beta_2 * LN_ROL_CH + \beta_3 * LN_SECEDU_CH +$$
$$\beta_4 * LN_TRADE_CH + \varepsilon_t$$

Αντικαθιστώντας παίρνουμε:

$$LN_GDP_CH = 0.275777498979 * LN_IFDI_CH + 1.85575297389 * LN_ROL_CH +$$
$$4.52642483605 * LN_SECEDU_CH + 0.414854089989 * LN_TRADE_CH +$$
$$1.75551398009$$

Μοντέλο 4.

Πρόκειται για το πλήρες μοντέλο, στο οποίο περιλάβαμε όλες τις μεταβλητές από τα κανάλια απορρόφησης των ΑΞΕ και η οποία παίρνει τη μορφή:

$$LN_GDP_CH = \beta_0 + \beta_1*LN_IFDI_CH + \beta_2*LN_BRMON_CH + \beta_3*LN_GFCF_CH + \beta_4*LN_INTERN_CH + \beta_5*LN_MOB_CH + \beta_6*LN_POLST_CH + \beta_7*LN_ROL_CH + \beta_8*LN_SECEDU_CH + \beta_9*LN_TEL_CH + \beta_{10}*LN_TRADE_CH + \varepsilon_i$$

Αντικαθιστώντας γίνεται:

$$LN_GDP_CH = 0.555523772036*LN_IFDI_CH - 1.81156701566*LN_BRMON_CH + 1.04123830636*LN_GFCF_CH - 0.214164534458*LN_INTERN_CH + 0.68185272976*LN_MOB_CH - 0.757771090869*LN_POLST_CH + 0.13692914402*LN_ROL_CH + 2.35332030729*LN_SECEDU_CH - 0.614810786702*LN_TEL_CH - 0.266274572243*LN_TRADE_CH + 1.4571999017$$

Η αποτύπωση της ανάλυση των τεσσάρων μοντέλων για την Κίνα, όπως ελήφθη από το οικονομετρικό πακέτο Eviews 8 συνοψίζεται στο Παράρτημα Β – Αποτελέσματα EIEWS.

Όλα τα μοντέλα όπως φαίνεται στον Πίνακα , έδειξαν πως μπορούν να εκτιμήσουν την εξαρτημένη μεταβλητή σε σχέση με τις ανεξάρτητες σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας 5%, αφού η τιμή του prob(F-Statistic) είναι σε όλες τις περιπτώσεις μικρότερες του 0.05.

Εξετάζοντας τις τιμές Prob βλέπουμε πως μόνο μία μεταβλητή η LN_SECEDU_CH είναι στατιστικά σημαντική για το ρυθμό μεταβολής του ΑΕΠ στα επίπεδα του 1%.

Η μεταβλητή LN_SECEDU_CH δείχνει να επηρεάζει θετικά τη μεταβολή του ΑΕΠ όπου για κάθε 1% που αυξάνεται η τιμή της αντίστοιχα υπάρχει αύξηση κατά 3.94%. του ρυθμού μεταβολής του ΑΕΠ. Αυτό συνάδει με την επικρατούσα άποψη πως η εκπαίδευση και δη η δευτεροβάθμια εκπαίδευση που παρέχει τόσο θεωρητική όσο και επαγγελματική εκπαίδευση αποτέλεσε κινητήρια δύναμη για τη μετατροπή μιας τεράστιας αγροτικής οικονομίας, που υπέφερε από την πολιτιστική επανάσταση του Μάο πριν από την άνοδο

του Τεγκ Τσίαο Πινγκ στην εξουσία το 1979, σε βιομηχανική με αποτέλεσμα την επίτευξη του κινεζικού θαύματος και τη θεαματική οικονομική μεγέθυνση που παρατηρήσαμε.

Οι υπόλοιπες μεταβλητές σε μεγαλύτερο ή μικρότερο βαθμό δεν είναι ξεκάθαρο αν επηρεάζουν πραγματικά θετικά ή αρνητικά τη μεταβολή του ΑΕΠ, όπως φαίνεται στον Πίνακα 3.6.1 Κίνα Μοντέλα.

Από τον έλεγχο των $R^2/\text{Adj.}R^2$ παρατηρούμε πως η εξαρτημένη μεταβλητή $\ln_GDP_CH$ επεξηγείται συνολικά σε μεγάλο βαθμό από τις ανεξάρτητες μεταβλητές που χρησιμοποιήσαμε. Στο μοντέλο 2 κατά 77% / 70%, στο μοντέλο 3 67% / 60% και στο μοντέλο 4 σε βαθμό 85% / 73%. Μοναδική παραφωνία, το ποσοστό του μοντέλου 1, του βασικού μοντέλου, όπου η εξαρτημένη μεταβλητή επεξηγείται μόνο σε ένα ποσοστό 28%/24%. Το μοντέλο 1 είχε επίσης πολύ χαμηλή τιμή στον έλεγχο Durbin-Watson stat (0.583549), που σχετίζεται με προβλήματα αυτοσυσχέτισης των καταλοίπων και κατανομής. Για το λόγω αυτό καταφύγαμε στη δημιουργία ενός παρόμοιου μοντέλου με χρήση AR(1). Το νέο βελτιωμένο αυτό μοντέλο συμπλήρωσε την εικόνα του Πίνακα, παρέχοντας ικανά στατιστικά αποτελέσματα.

Από όλα τα μοντέλα μπορούμε να διαπιστώσουμε πως μια αύξηση των εισροών ΑΞΕ κατά 1% συντελεί στην αύξηση του ρυθμού μεταβολής του ΑΕΠ σε διόλου ευκαταφρόνητα επίπεδα που κυμαίνονται από 0.27% στο μοντέλο 3, 0.32% στο μοντέλο 1-AR, 0.44% στο μοντέλο 2, ενώ στο πλήρες μοντέλο 4 η αύξηση αυτή φτάνει στο 0.55% και μάλιστα σε όλα τα μοντέλα επιτυγχάνεται στατιστική σημαντικότητα 5%. Άρα, πράγματι οι ΑΞΕ δίνουν μια μεγάλη ώθηση στην κινεζική οικονομία για την επίτευξη της οικονομικής μεγέθυνσης.

Όσο αφορά τώρα στους παράγοντες-κανάλια μέσα από τους οποίους γίνεται η διάχυση και η απορρόφηση των ΑΞΕ στην οικονομία, παρατηρούμε τα ακόλουθα. Το μεγαλύτερο θετικό κανάλι αποτελεί η δευτεροβάθμια εκπαίδευση (SECEDU_CH). Στα τρία μοντέλα στα οποία χρησιμοποιήθηκε η μεταβλητή (Μοντέλα 2, 3 και 4), βλέπουμε πως για κάθε 1% αύξησης της έχουμε μια αντίστοιχη αύξηση στο ΑΕΠ της τάξεως του 3.62% για το μοντέλο 2, 4.52% στο μοντέλο 3 ενώ στο πλήρες μοντέλο η αύξηση είναι της τάξης του

2.35%. Αυτό δείχνει τη σημαντική συνεισφορά της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, θεωρητικής και επαγγελματικής, στη στελέχωση των θυγατρικών των ΜΝΕs με ανθρώπινο δυναμικό ικανό να ανταπεξέλθει στις απαιτήσεις των τελευταίων και να απορροφήσει τις τεχνολογίες και το know-how που συνεπάγονται οι ΑΞΕ, ώστε να συμβάλει στην οικονομική μεγέθυνση.

Από τις υπόλοιπες μεταβλητές στατιστικά σημαντικές, ως κανάλια διάχυσης και απορρόφησης των ΑΞΕ, είναι οι μεταβλητές BRMON_CH, LN_INTERN_CH, LN_MOB_CH και LN_ROL_CH.

Η μεταβλητή BRMON_CH, παρόλο που είναι στατιστικά σημαντική εμφανίζεται με αρνητικό πρόσημο και στα δύο μοντέλα (2 και 4) που χρησιμοποιήθηκε, για κάθε 1% μείωσης του δείκτη M3/GDP έχουμε μείωση του ΑΕΠ κατά 1.1% στο μοντέλο 2 και 1.8% στο πλήρες μοντέλο 4.

Οι μεταβλητές LN_INTERN_CH, και LN_MOB_CH εμφανίζουν αντίστοιχα αρνητική και θετική επίδραση στην αύξηση του ΑΕΠ στα μοντέλα που χρησιμοποιήθηκαν. Ειδικότερα, για τη μεταβλητή LN_INTERN_CH, δηλαδή τη διείσδυση του Ίντερνετ, για κάθε 1% αύξησης της στο πλήρες μοντέλο φαίνεται να μειώνει το ρυθμό μεταβολής του ΑΕΠ κατά 0.23% με στατιστική σημαντικότητα 5%, ενώ στο μοντέλο 2 η μείωση του ΑΕΠ είναι 0.22% με διάστημα εμπιστοσύνης 90%. Όσο αφορά στην επίδραση της κινητής τηλεφωνίας ως παράγοντα-καναλιού των εισροών ΑΞΕ στην οικονομική μεγέθυνση, παρατηρούμε πως υπάρχει μια θετική συσχέτιση, όπου στο μοντέλο 2 για κάθε 1% αύξησης της μεταβλητής LN_MOB_CH έχουμε μια αύξηση της LN_GDP κατά 0.38%, με στατιστική σημαντικότητα της τάξης του 1%, ενώ στο πλήρες μοντέλο 4 η αύξηση αυτή φτάνει 0.68% με διάστημα εμπιστοσύνης 5%.

Τέλος η μεταβλητή LN_ROL_CH ενώ στο πλήρες μοντέλο 4, εμφανίζει μια μικρή θετική επίδραση στη μεταβολή του ΑΕΠ (0.14%) δίχως στατιστική σημαντικότητα, στο μοντέλο 3 η σχέση αυτή γίνεται ιδιαίτερα θετική, όπου για κάθε αύξηση της κατά 1% η αντίστοιχη αύξηση του ΑΕΠ είναι 1.85% με στατιστική σημαντικότητα 10%.

Πίνακας 3.6.1 Κίνα Μοντέλα

Εξαρτημένη μεταβλητή LN_GDP	Μοντέλο 1-AR(1)	Μοντέλο 2	Μοντέλο 3	Μοντέλο 4
LN_IFDI_CH	0.328565** (0.0195)	0.448360** (0.0176)	0.275777** (0.0394)	0.555524** (0.0144)
LN_BRMON_CH	-	-1.113871* (0.0569)	-	-1.811567** (0.0343)
LN_GFCF_CH	-	-	-	1.041238 (0.1975)
LN_INTERN_CH	-	-0.232943** (0.0241)	-	-0.214165* (0.0544)
LN_MOB_CH	-	0.383521*** (0.0074)	-	0.681853** (0.0169)
LN_TEL_CH	-	-	-	-0.614811 (0.2215)
LN_POLST_CH	-	-	-	-0.757771 (0.1736)
LN_ROL_CH	-	-	1.855753* (0.0815)	0.136929 (0.8973)
LN_SECEDU_CH	-	3.629739*** (0.0037)	4.526425*** (0.0007)	2.353320* (0.0650)
LN_TRADE_CH	-	-	0.414854 (0.1649)	-0.266275 (0.5641)
Σταθερός Όρος	1.79 (0.00)	1.60 (0.00)	1.77 (0.00)	1.46 (0.00)
F-Statistic	8.116740***	11.2365***	9.454619***	6.988799***
Prob (F-Statistic)	(0.009611)	(0.000066)	(0.000268)	(0.001219)
R Squared	0.739299	0.767705	0.677526	0.853458
Adjusted R-squared	0.711857	0.699383	0.605865	0.731340
Μέγεθος Δείγματος	22	23	23	23

Σημειώσεις:

*Η μηδενική υπόθεση πως κάθε συντελεστής ισούται με μηδέν, απορρίπτεται σε επίπεδο σημαντικότητας 10%.

**Η μηδενική υπόθεση πως κάθε συντελεστής ισούται με μηδέν, απορρίπτεται σε επίπεδο σημαντικότητας 5%.

***Η μηδενική υπόθεση πως κάθε συντελεστής ισούται με μηδέν απορρίπτεται σε επίπεδο σημαντικότητας 1%.

Τα p-value όλων των ελέγχων είναι σημειωμένα στην παρένθεση.

3.6.3 Ινδία

Το πλήρες μοντέλο 4 για την Ινδία, με βάση τις μεταβλητές που έγιναν στατικές από το Unit Root πήρε τη μορφή:

$$\begin{aligned} LN_GDP_IN = & C(1)*LN_IFDI_IN + C(2)*LN_BRMON_IN + C(3)*LN_GFCF_IN + \\ & C(4)*LN_INTERN_IN + C(5)*LN_POLST_IN + C(6)*LN_ROL_IN + C(7)*LN_SECEDU_IN + \\ & C(8)*LN_TEL_IN + C(9)*LN_TRADE_IN + C(10) \end{aligned}$$

Ενώ το μοντέλο (7) που στηρίζεται στην επίδραση των εισροών ΑΞΕ στο ρυθμό μεταβολής του ΑΕΠ, πήρε τη μορφή:

$$LN_GDP_IN = C(1)*LN_IFDI_IN + C(2)$$

Τα αποτελέσματα για την Ινδία μας έδειξαν μια εντελώς διαφορετική εικόνα. Κανένα μοντέλο δεν κατάφερε να προσφέρει εξήγηση για τη συσχέτιση των εισροών ΑΞΕ και του ρυθμού αύξησης του ΑΕΠ, όσο και με τα κανάλια απορρόφησής των ΑΞΕ.

Όσο αφορά την ερμηνεία της εξαρτημένης μεταβλητής GDP_IN από την ανεξάρτητη IFDI_IN, παρόλο που διαφαίνεται μια θετική συσχέτιση, όπου κάθε 1% αύξησης των εισροών ΑΞΕ επιφέρει μια αντίστοιχη αύξηση του ΑΕΠ κατά 0.22%, και 0.32% (με στατιστική σημαντικότητα 10%) στα μοντέλα 1 και 1-AR, αλλά τόσο τα prob(F-Statistics) έβγαιναν πέραν του ορίου του 5% και 10% (0.20 και 0.16 αντίστοιχα), όσο και οι τιμές R-Squared (0.076711 και 0.181575 αντίστοιχα) δεν επαρκούσαν να ικανοποιήσουν όρους στατιστικής σημαντικότητας. Παρόμοια εικόνα παρουσίασε και το μοντέλο 4. Καμμία μεταβλητή δεν κατάφερε να δείξει στατιστική σημαντικότητα, ενώ οι τιμές Prob(F_Statistic) 0.345926, R-Squared 0.512782 και Adj. R-Square 0.106768 δεν επαρκούσαν να ικανοποιήσουν όρους στατιστικής σημαντικότητας.

Έτσι παρόλο που η Ινδία αποτελεί τη δεύτερη μεγαλύτερη αναδυόμενη οικονομία, άλλοι παράγοντες φαίνεται πως επηρεάζουν τόσο την οικονομική της μεγέθυνση, η οποία σε καμία περίπτωση δεν ακολουθεί εκείνη της Κίνας, όπως φάνηκε και στο διάγραμμα με την εξέλιξη του ΑΕΠ στις δύο χώρες. Η Ινδία παρά το μέγεθός της, λόγω των παθογενειών του συστήματός της, δε μπόρεσε να αξιοποιήσει τις ΑΞΕ και τη διάχυσή τους στην οικονομία της στο βαθμό που κατάφερε η κινεζική οικονομία.

Πίνακας 3.6.2 Ινδία

Εξαρτημένη μεταβλητή LN_GDP	Μοντέλο 1	Μοντέλο 1-AR	Μοντέλο 4
LN_IFDI_IN	0.225449 (0.2007)	0.324708* (0.0954)	0.088533 (0.7560)
LN_BRMON_IN	-	-	1.973754 (0.5816)
LN_GFCF_IN	-	-	-0.208392 (0.7693)
LN_INTERN_IN	-	-	0.086186 (0.6566)
LN_MOB_IN	-	-	0.024897 (0.8858)
LN_TEL_IN	-	-	-0.933009 (0.3049)
LN_POLST_IN	-	-	1.230239 (0.1675)
LN_ROL_IN	-	-	1.014502 (0.7108)
LN_SECEDU_IN	-	-	1.837752 (0.4910)
LN_TRADE_IN	-	-	0.728700 (0.4129)
Σταθερός Όρος	1.833093 (0.00)	1.81575 (0.00)	1.723813 (0.00)
F-Statistic	1.744770	1.996730	1.262965
Prob (F-Statistic)	(0.200749)	(0.164744)	0.345926
R Squared	0.076711	0.181575	0.512782
Adjusted R-squared	0.076711	0.090639	0.106768
Μέγεθος Δείγματος	23	21	23

Σημειώσεις:

*Η μηδενική υπόθεση πως κάθε συντελεστής ισούται με μηδέν, απορρίπτεται σε επίπεδο σημαντικότητας 10%.

**Η μηδενική υπόθεση πως κάθε συντελεστής ισούται με μηδέν, απορρίπτεται σε επίπεδο σημαντικότητας 5%.

***Η μηδενική υπόθεση πως κάθε συντελεστής ισούται με μηδέν απορρίπτεται σε επίπεδο σημαντικότητας 1%.

Τα p-value όλων των ελέγχων είναι σημειωμένα στην παρένθεση.

4 Συμπεράσματα

Συγκρίνοντας τις δύο μεγαλύτερες αναδυόμενες οικονομίες όσο αφορά στην επίδραση των ΑΞΕ στην οικονομική τους μεγέθυνση, αλλά και τους παράγοντες-καταλύτες μέσα από τους οποίους γίνεται η διάχυση και η απορρόφησή τους, μπορούμε να καταλήξουμε πως η Κίνα έχει δημιουργήσει πιο κατάλληλες συνθήκες για την προσέλκυση ΑΞΕ.

Τα δεδομένα συνάδουν με τη γενική αντίληψη πως οι δύο πλέον αναδυόμενες οικονομίες, αν και παρόμοιες σε μέγεθος πληθυσμού και έκτασης, απέχουν πολύ μεταξύ τους όσο αφορά στο ρυθμό μεταβολής του ΑΕΠ και στην προσέλκυση ΑΞΕ, παρά το γεγονός πως η κινεζικής οικονομία δεν τρέχει πλέον με διψήφιο ρυθμό, αλλά επιβραδύνει, ενώ η Ινδία φαίνεται να διατηρεί αμείωτο το δικό της ρυθμό.

Σύμφωνα με τα ευρήματα της εμπειρικής μας ανάλυσης ο κυριότερος από τους λόγους για τους οποίους η Κίνα κατάφερε, αν και ξεκίνησε από χαμηλότερη βάση, αναπτύχθηκε σε όρους κατά κεφαλήν ΑΕΠ και κατάφερε να αξιοποιήσει σε πολύ μεγαλύτερο βαθμό τις ΑΞΕ για την οικονομική της μεγέθυνση (και όχι μόνο), είναι η εκπαίδευση.

Στον τομέα της εκπαίδευσης, η Κίνα προχώρησε με ταχείς ρυθμούς την καθολικοποίηση της εκπαίδευσης και δη της δευτεροβάθμιας, προωθώντας τη δημιουργία ευκαιριών ανάδειξης και εξέλιξης εξιδεικευμένου εργατικού, επαγγελματικού και επιστημονικού δυναμικού, το οποίο αποτέλεσε, σύμφωνα με τα αποτελέσματα της παρούσας μελέτης το πιο δυναμικό κανάλι μέσα από το οποίο η διάχυση και η απορρόφηση των τεχνολογιών και του know-how οδήγησε την Κίνα στην καταγραφή μιας συνεχούς αύξησης της οικονομικής της μεγέθυνσης, αλλά και πραγματικής ανάπτυξης

Όσο αφορά στις πολιτικές που υιοθετήθηκαν την ίδια χρονική περίοδο στις δύο χώρες στις αρχές του 1991, η Κίνα υιοθέτησε τη λεγόμενη «πολιτική των ανοικτών πυλών» κατάφερε να επιβάλει τον εκμοντερνισμό της οικονομία της, παρά το ιδιότυπο κομμουνιστικό της πολιτικό σύστημα, και να αποτελέσει πρότυπο αναπτυσσόμενης-αναδυόμενης οικονομίας επιβάλλοντας ένα ελκυστικό κανονιστικό και ρυθμιστικό πλαίσιο στοχεύοντας με επιτυχία την προσέλκυση άμεσων ξένων επενδύσεων.

Αντίθετα για την Ινδία, η εμπειρική μας ανάλυση δεν κατέδειξε συσχέτιση ανάμεσα στην οικονομική της μεγέθυνση και τις εισροές Άμεσων Ξένων Επενδύσεων. Αυτό οφείλεται

στο γεγονός πως παρά την υιοθέτηση αντίστοιχων πολιτικών, αυτές έπεσαν στο κενό λόγω της ασθενούς πολιτικής βούλησης επιβολής των. Οι μεταρρυθμίσεις στα εργασιακά και στο χρηματοπιστωτικό σύστημα έμειναν στα χαρτιά εν πολλοίς, ενώ το τέρας της γραφειοκρατίας, το αποκαλούμενο red-tapism⁸⁴, προκαλεί συνεχείς καθυστερήσεις στην υλοποίηση νέων ξένων επενδύσεων αποθαρρύνοντας τις, και αυτό εμφανίζεται emphaticά στην υστέρησή της σε όλους τους τομείς που αντιπαραβάλλεται με την κινεζική οικονομία.

Ο χρηματοοικονομικός τομέας παρόλες τις μεταρρυθμίσεις των δύο χωρών παραμένει ακόμα πολύ πίσω σε σχέση με τις αναπτυγμένες οικονομίες και όχι μόνο δε συμβάλει στην οικονομική μεγέθυνση, αλλά όπως έδειξαν τα αποτελέσματα για την Κίνα, αποτελεί αρνητικό παράγοντα. Η Κίνα στη διαδικασία να γίνει το εργαστήρι του κόσμου στην παραγωγή προϊόντων, διακράτησε την ισοτιμία της ελεγχόμενη, σχεδόν σταθερή, σε σχέση με το δολάριο ΗΠΑ, προώθησε τα κέρδη από το εμπόριο στη δημιουργία ενός τεράστιου αποθεματικού και στην αγορά αμερικανικών ομολόγων προκειμένου να τονώσει την παγκόσμια (και κυρίως την αμερικανική) κατανάλωση, την ίδια στιγμή που σχεδόν το μισό του ΑΕΠ της προερχόταν από τις αποταμιεύσεις, αγνοώντας την εσωτερική κατανάλωση, που θα αποτελούσε, όπως και στις αναπτυγμένες οικονομίες σε μοχλό οικονομικής μεγέθυνσης.

Η Ινδία αντίθετα από την Κίνα και παρά το τεράστιο εργατικό δυναμικό της και την αποδεδειγμένη ικανότητά της να διαθέτει βιομηχανίες υψηλής τεχνολογίας και καταρτισμένο ανθρώπινο κεφάλαιο, το ανθρώπινο αυτό κεφάλαιο δεν υπερβαίνει το 0.2% του συνολικού εργατικού δυναμικού, λόγω των τρομερών ανισοτήτων και της έλλειψης προσφοράς μιας δεύτερης ευκαιρίας, αν όχι και πρώτης, σε μια μεγάλη μερίδα του πληθυσμού. Ο αποκλεισμός αυτός σε συνδυασμό με τη μη εκλογίκευση της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και τη δημιουργία επαγγελματικών σχολείων κατάρτισης και

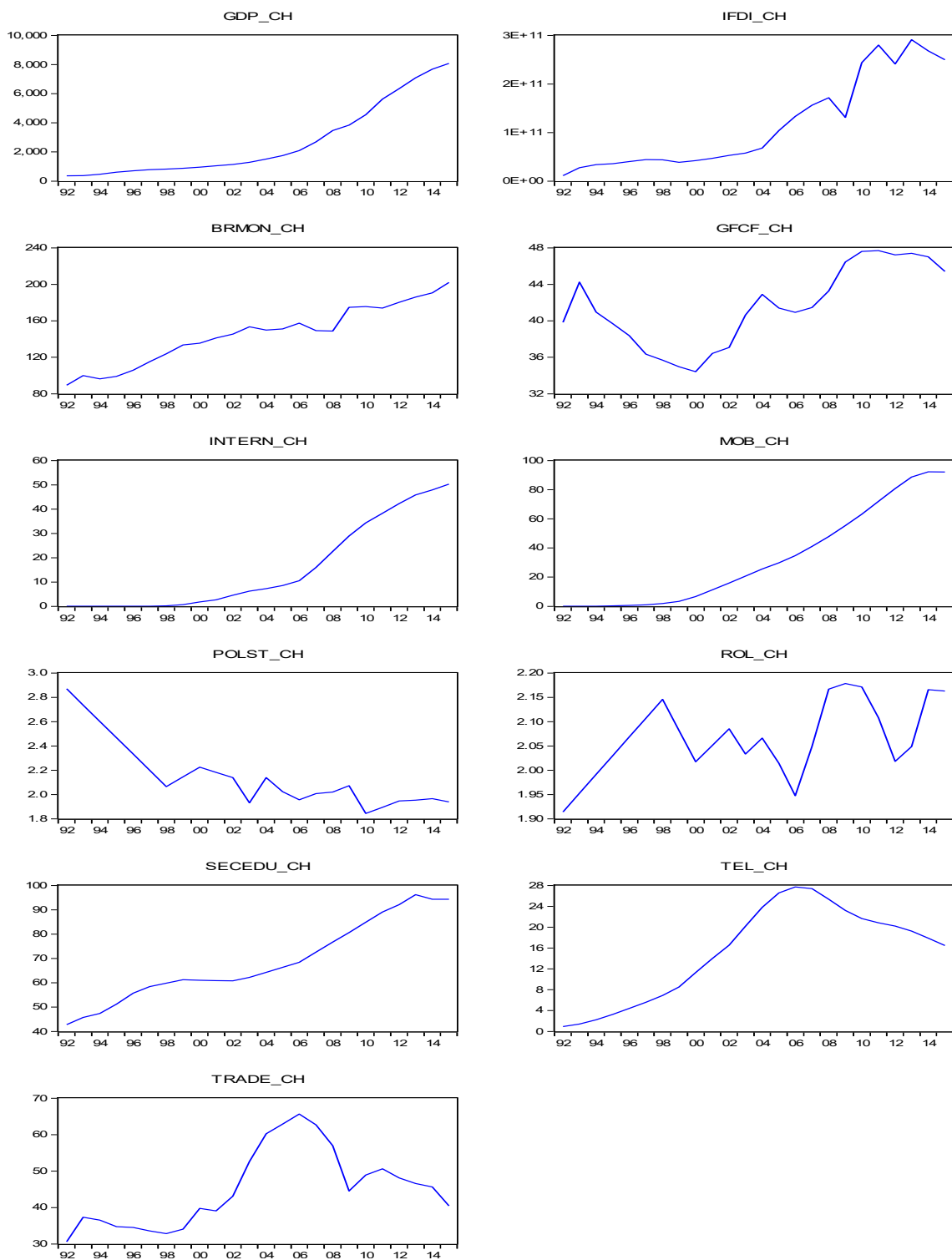
⁸⁴ "Red tape is an idiom that refers to excessive regulation or rigid conformity to formal rules that is considered redundant or bureaucratic and hinders or prevents action or decision-making. It is usually applied to governments, corporations, and other large organizations. One definition is the "collection or sequence of forms and procedures required to gain bureaucratic approval for something, especially when oppressively complex and time-consuming". Another definition is the "bureaucratic practice of hair splitting or foot dragging, blamed by its practitioners on the system that forces them to follow prescribed procedures to the letter" wikipedia

εξειδίκευσης αποτελούν τροχοπέδη στην τεχνολογική ανάπτυξη της χώρας, σε μια περίοδο που ο ρυθμός τεχνολογικών αλμάτων είναι ραγδαίος με επίπτωση στην προσέλκυση ΑΞΕ.

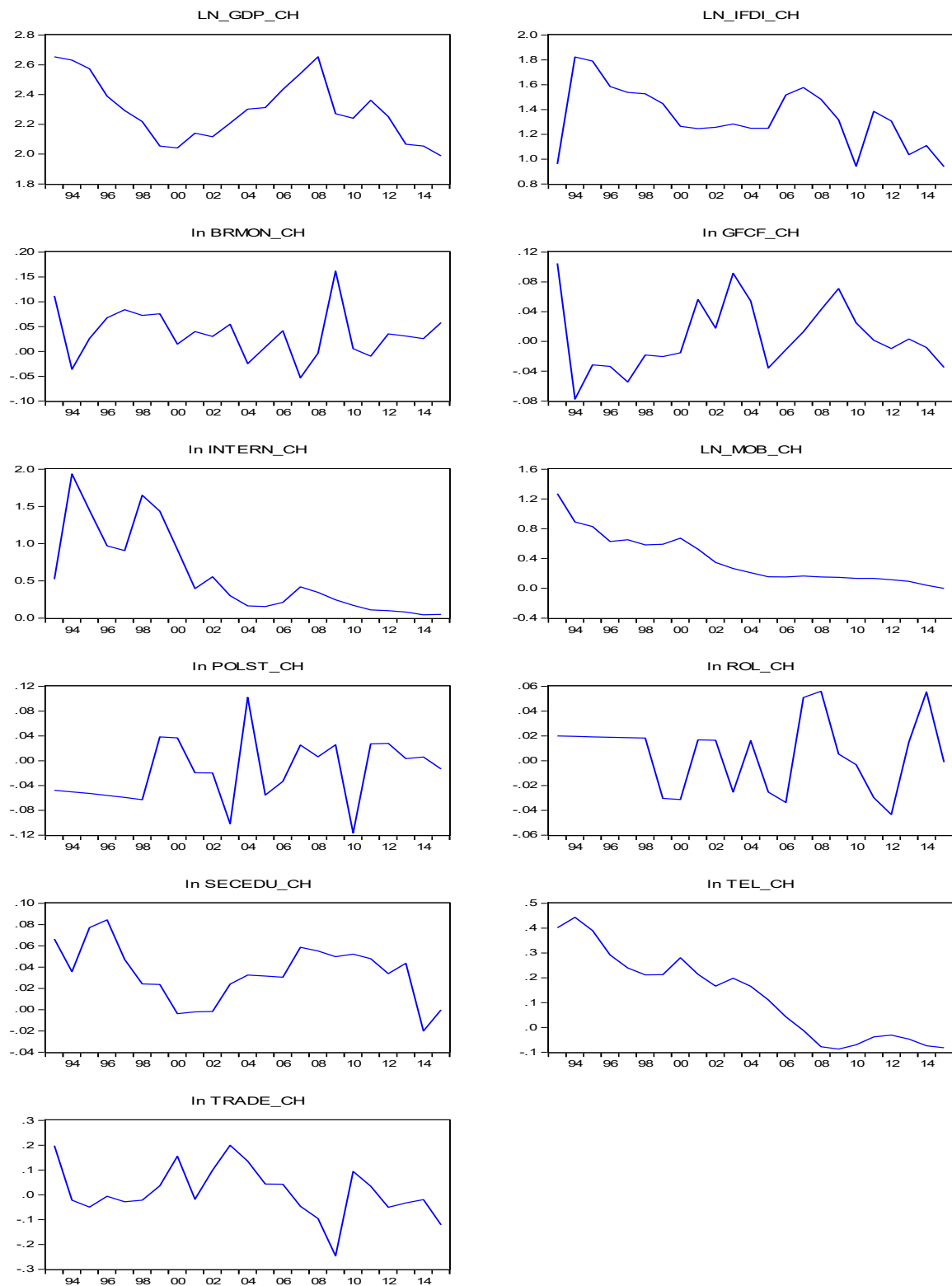
Αν και οι MNEs μεταφέρουν με τις ΑΞΕ τους τη τεχνολογία και την τεχνογνωσία τους, η διάχυσή τους στη χώρα υποδοχής εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από το ρυθμό και βαθμό που η τελευταία μπορεί να τις αφομοιώσει. Η Κίνα μέσα από την καθολικότητα της εκπαίδευσης προώθησε μια σειρά από πολιτικές, θεσμοθετημένες ή άτυπες, όπως τη νοοτροπία του “can-do”, την προαγωγή της ανταγωνιστικότητας, τη δημιουργία υποδομών και, προωθεί τη διάχυση και την αφομοίωση, απαιτώντας από το ανθρώπινο δυναμικό της την εξοικείωση και την αντιγραφή τους για το κοινό καλό. Η Ινδία μέσα από τις κοινωνικές ανισότητες και αποκλεισμούς, αλλά και λόγω των γραφειοκρατικών της δομών, την μη ύπαρξη σοβαρού ανταγωνισμού και την υστέρηση της σε βασικές υποδομές και δεξιότητες του ανθρώπινου δυναμικού, αποθαρρύνει τη διάχυση και την αφομοίωση και εν γένει την αναβάθμιση του ρόλου των ΑΞΕ στην οικονομική της μεγέθυνση.

Παράρτημα Α' – Διαγράμματα Περιγραφικής Ανάλυσης Χρονοσειρών

Διάγραμμα 0.1 *Plot Raw data Κίνα – 1992-2015*

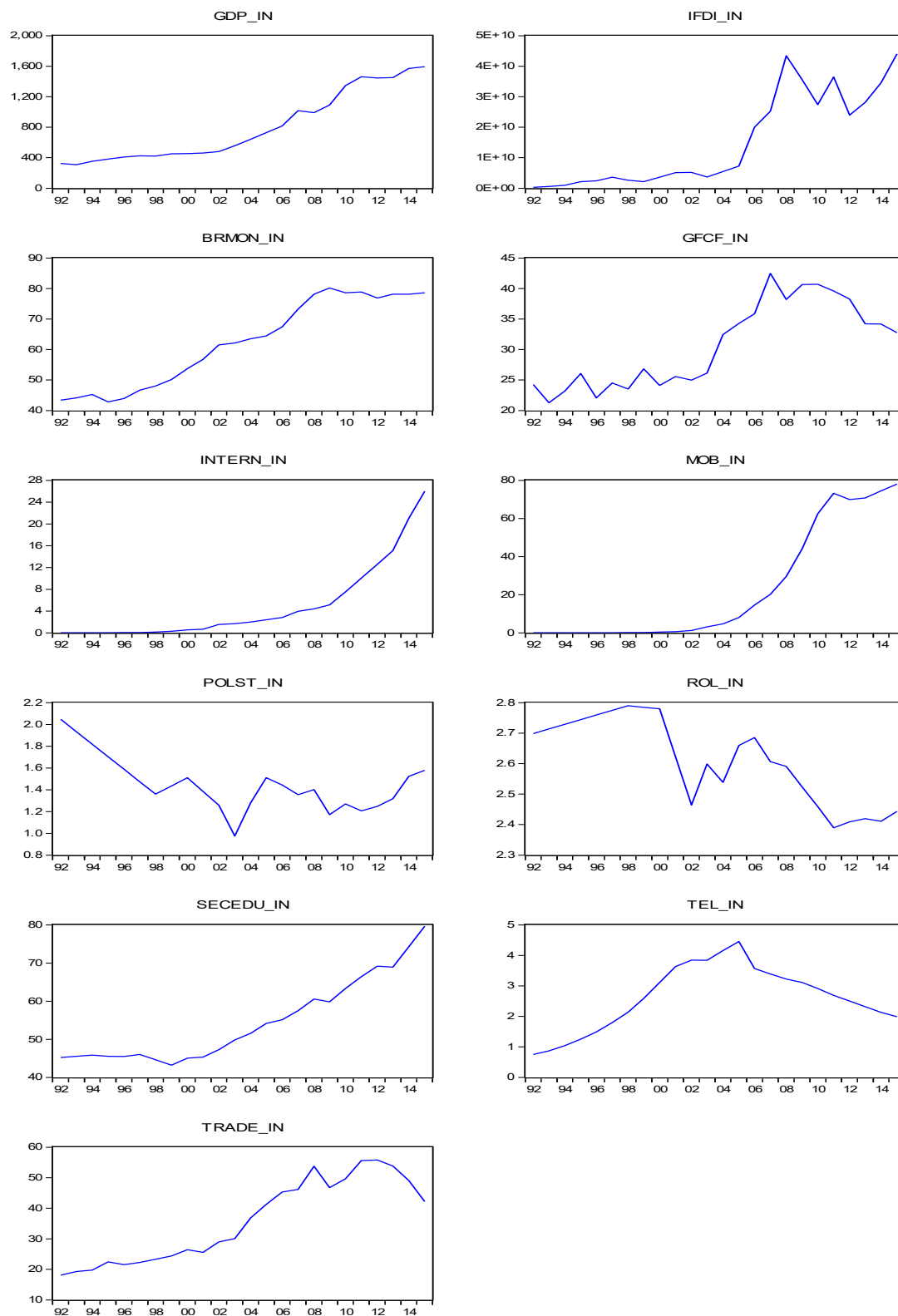

Διάγραμμα 0.2 Plot Ln Growth data Κίνα – 1993-2015

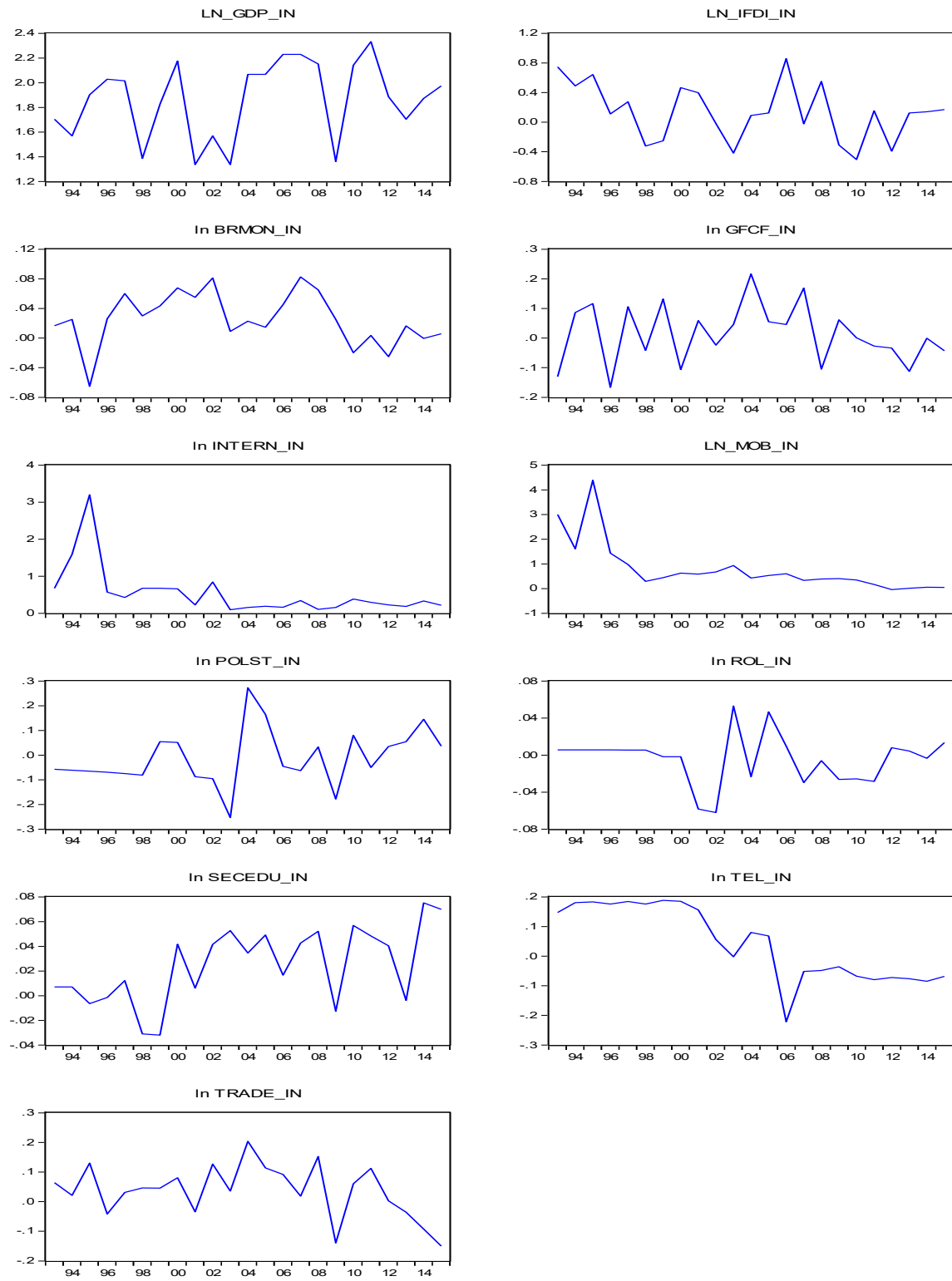

ΙΝΔΙΑ

Διάγραμμα 0.3 Plot Raw data Ινδία – 1992-2015

Διάγραμμα 0.4 Plot Ln Growth data Ινδία– 1993-2015

Παράρτημα Β – Αποτελέσματα EViews

Πίνακας 3.6.1 *Κίνα - Unit Root ADF Test*

CHINA		Augmented Dickey-Fuller	
Variable No.	Obs.	Test-Statistics (5% critical value)	Order of integration
LN_GDP_CH	22 (0NTC)	-2.895564* (-3.004861)	I(1)
LN_IFDI_CH	22 (0TC)	-5.086282*** (-3.632896)	I(1)
LN_GFCF_CH	22 (0TC)	-4.301705** (-3.632896)	I(1)
LN_BRMON_CH	22 (0TC)	-5.136544*** (-3.632896)	I(1)
LN_INTERN_CH	18 (4NTNC)	-2.750533*** (-1.961409)	I(1)
LN_POLST_CH	22 (0TC)	-5.943640*** (-3.632896)	I(1)
LN_ROL_CH	22 (0TC)	-4.337103** (-3.673616)	I(1)
LN_SECEDU_CH	22 (0NTNC)	-1.759827* (-1.957204)	I(1)
LN_TEL_CH	22 (0NTNC)	-2.359455** (-1.957204)	I(1)
LN_TRADE_CH	22 (0NTC)	-3.535068** (-3.004861)	I(1)

(0NTNC) - 0 number of lag with No Trend & No Constant; *** - 1% significance level, ** - 5% significance level, * - 10% significance level

Πίνακας 3.6.2 *Ινδία – Unit Root ADF Test*

INDIA		Augmented Dickey-Fuller	
Variable No.	Obs.	Test-Statistics (5% critical value)	Order of integration
LN_GDP_IN	22 (0TC)	-4.100404** (-3.632896)	I(1)
LN_IFDI_IN	22 (0TC)	-4.231699** (-3.632896)	I(1)
LN_GFCF_IN	22 (0TC)	-6.512864*** (-3.632896)	I(1)
LN_BRMON_IN	22 (0TC)	-3.073062** (-3.004861)	I(1)
LN_INTERN_IN	22 (0TC)	-3.949905*** (-3.632896)	I(1)
LN_POLST_IN	22 (0TC)	-4.755529*** (-3.632896)	I(1)
LN_ROL_IN	22 (0TC)	-4.506882*** (-3.632896)	I(1)
LN_SECEDU_IN	22 (0TC)	-4.833490*** (-3.632896)	I(1)
LN_TEL_IN	22 (0TC)	-3.459830*** (-3.632896)	I(1)
LN_TRADE_IN	22 (0TC)	-4.146983** (-3.632896)	I(1)

(0LTC) - 0 number of lag with Trend & No Constant; *** - 1% significance level, ** - 5% significance level,
* - 10% significance level

Πίνακας 3.6.3 Αποτελέσματα OLS Κίνα Μοντέλο 1.

Estimation Equation:

=====

$$\text{LN_GDP_CH} = \text{C}(1) * \text{LN_IFDI_CH} + \text{C}(2)$$

Substituted Coefficients:

=====

$$\text{LN_GDP_CH} = 0.442392459609 * \text{LN_IFDI_CH} + 1.70255536851$$

Dependent Variable: LN_GDP_CH

Method: Least Squares

Date: 06/29/17 Time: 15:23

Sample: 1993 2015

Included observations: 23

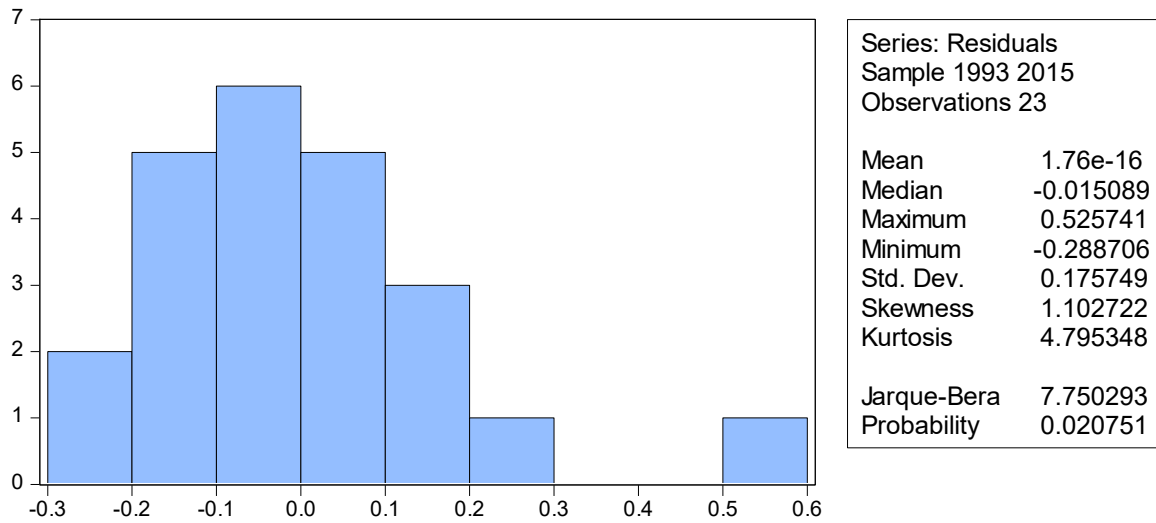
Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
LN_IFDI_CH	0.442392	0.155280	2.848989	0.0096
C	1.702555	0.211464	8.051276	0.0000
R-squared	0.278765	Mean dependent var		2.295461
Adjusted R-squared	0.244421	S.D. dependent var		0.206945
S.E. of regression	0.179885	Akaike info criterion		-0.510055
Sum squared resid	0.679532	Schwarz criterion		-0.411316
Log likelihood	7.865630	Hannan-Quinn criter.		-0.485222
F-statistic	8.116740	Durbin-Watson stat		0.583549
Prob(F-statistic)	0.009611			

Αποτελέσματα ελέγχου Ετεροσκεδαστικότητας

Breusch-Godfrey Serial Correlation LM Test:

F-statistic	5.331946	Prob. F(2,19)	0.0145
Obs*R-squared	8.268285	Prob. Chi-Square(2)	0.0160

Έλεγχος καταλοίπων – Μοντέλο 1

Πίνακας 3.6.4 Αποτελέσματα OLS Κίνα Μοντέλο 1-AR

Estimation Equation:

$$\text{LN_GDP_CH} = \text{C}(1) * \text{LN_IFDI_CH} + \text{C}(2) + [\text{AR}(1) = \text{C}(3)]$$

Substituted Coefficients:

$$\text{LN_GDP_CH} = 0.328565478438 * \text{LN_IFDI_CH} + 1.78746363697 + [\text{AR}(1) = 0.604379464024]$$

Dependent Variable: LN_GDP_CH

Method: Least Squares

Date: 07/03/17 Time: 17:02

Sample (adjusted): 1994 2015

Included observations: 22 after adjustments

Convergence achieved after 6 iterations

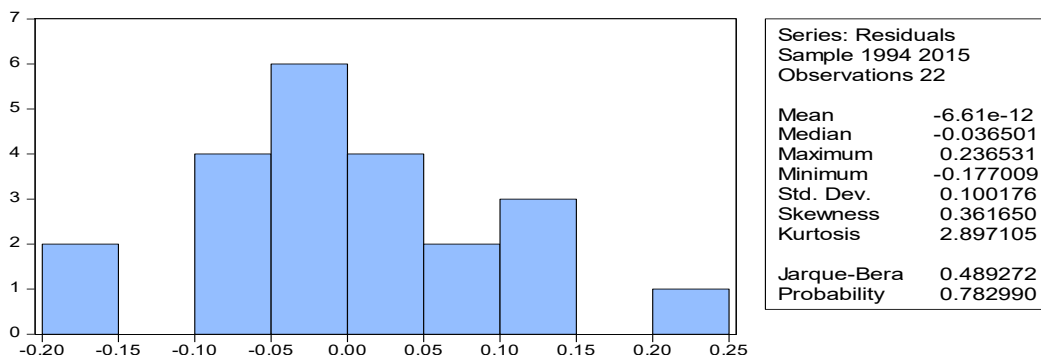
Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
LN_IFDI_CH	0.328565	0.128755	2.551866	0.0195
C	1.787464	0.168199	10.62707	0.0000
AR(1)	0.604379	0.160454	3.766683	0.0013
R-squared	0.739299	Mean dependent var		2.279198
Adjusted R-squared	0.711857	S.D. dependent var		0.196196
S.E. of regression	0.105316	Akaike info criterion		-1.537575
Sum squared resid	0.210739	Schwarz criterion		-1.388797
Log likelihood	19.91333	Hannan-Quinn criter.		-1.502527
F-statistic	26.94021	Durbin-Watson stat		1.732777
Prob(F-statistic)	0.000003			
Inverted AR Roots	.60			

Έλεγχος ετεροσκεδαστικότητας – Μοντέλο 1-AR

Breusch-Godfrey Serial Correlation LM Test:

F-statistic	0.844450	Prob. F(2,17)	0.4470
Obs*R-squared	1.988122	Prob. Chi-Square(2)	0.3701

Έλεγχος καταλοίπων – Μοντέλο 1-AR

Πίνακας 3.6.5 Αποτελέσματα OLS Κίνα - Μοντέλο 2.

Estimation Equation:

=====

$$\text{LN_GDP_CH} = \text{C}(1) * \text{LN_IFDI_CH} + \text{C}(2) * \text{LN_BRMON_CH} + \text{C}(3) * \text{LN_MOB_CH} + \text{C}(4) * \text{LN_INTERN_CH} + \text{C}(5) * \text{LN_SECEDU_CH} + \text{C}(6)$$

Substituted Coefficients:

=====

$$\begin{aligned} \text{LN_GDP_CH} = & 0.448359975676 * \text{LN_IFDI_CH} - 1.11387149046 * \text{LN_BRMON_CH} + \\ & 0.383520939923 * \text{LN_MOB_CH} - 0.232942576317 * \text{LN_INTERN_CH} + 3.62973894072 * \text{LN_SECEDU_CH} + \\ & 1.59658981151 \end{aligned}$$

Dependent Variable: LN_GDP_CH

Method: Least Squares

Date: 07/03/17 Time: 13:15

Sample: 1993 2015

Included observations: 23

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
LN_IFDI_CH	0.448360	0.170587	2.628329	0.0176
LN_BRMON_CH	-1.113871	0.545309	-2.042644	0.0569
LN_MOB_CH	0.383521	0.126068	3.042172	0.0074
LN_INTERN_CH	-0.232943	0.094068	-2.476331	0.0241
LN_SECEDU_CH	3.629739	1.079302	3.363044	0.0037
C	1.596590	0.200938	7.945676	0.0000
R-squared	0.767705	Mean dependent var		2.295461
Adjusted R-squared	0.699383	S.D. dependent var		0.206945
S.E. of regression	0.113465	Akaike info criterion		-1.295185
Sum squared resid	0.218864	Schwarz criterion		-0.998969
Log likelihood	20.89462	Hannan-Quinn criter.		-1.220687
F-statistic	11.23656	Durbin-Watson stat		1.274984
Prob(F-statistic)	0.000066			

Έλεγχος Ετεροσκεδαστικότητας Κίνα Μοντέλο 2

Heteroskedasticity Test: White

F-statistic	0.889675	Prob. F(5,17)	0.5095
Obs*R-squared	4.770181	Prob. Chi-Square(5)	0.4446
Scaled explained SS	1.726245	Prob. Chi-Square(5)	0.8856

Test Equation:

Dependent Variable: RESID^2

Method: Least Squares

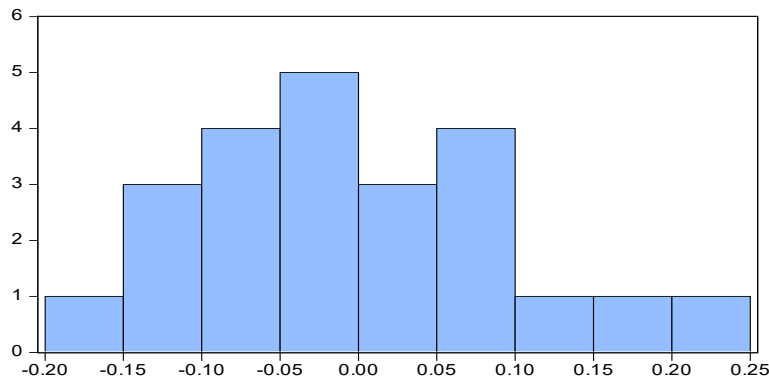
Date: 07/03/17 Time: 17:25

Sample: 1993 2015

Included observations: 23

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
C	0.002895	0.009613	0.301215	0.7669
LN_IFDI_CH^2	0.001051	0.006314	0.166523	0.8697
LN_BRMON_CH^2	-0.101897	0.441856	-0.230611	0.8204
LN_MOB_CH^2	0.006653	0.009045	0.735583	0.4720
LN_INTERN_CH^2	0.000832	0.004357	0.190873	0.8509
LN_SECEDU_CH^2	1.516778	1.693915	0.895428	0.3831
R-squared	0.207399	Mean dependent var	0.009516	
Adjusted R-squared	-0.025719	S.D. dependent var	0.011199	
S.E. of regression	0.011342	Akaike info criterion	-5.901148	
Sum squared resid	0.002187	Schwarz criterion	-5.604932	
Log likelihood	73.86320	Hannan-Quinn criter.	-5.826650	
F-statistic	0.889675	Durbin-Watson stat	2.532845	
Prob(F-statistic)	0.509528			

Έλεγχος Καταλοίπων Κίνα Μοντέλο 2

Πίνακας 3.6.6 Αποτελέσματα OLS Κίνα Μοντέλο 3

Estimation Equation:

$$\text{LN_GDP_CH} = \text{C}(1) * \text{LN_IFDI_CH} + \text{C}(2) * \text{LN_ROL_CH} + \text{C}(3) * \text{LN_SECEDU_CH} + \text{C}(4) * \text{LN_TRADE_CH} + \text{C}(5)$$

Substituted Coefficients:

$$\text{LN_GDP_CH} = 0.275777498979 * \text{LN_IFDI_CH} + 1.85575297389 * \text{LN_ROL_CH} + 4.52642483605 * \text{LN_SECEDU_CH} + 0.414854089989 * \text{LN_TRADE_CH} + 1.75551398009$$

Dependent Variable: LN_GDP_CH

Method: Least Squares

Date: 07/03/17 Time: 13:28

Sample: 1993 2015

Included observations: 23

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
LN_IFDI_CH	0.275777	0.124123	2.221805	0.0394
LN_ROL_CH	1.855753	1.005664	1.845302	0.0815
LN_SECEDU_CH	4.526425	1.115642	4.057238	0.0007
LN_TRADE_CH	0.414854	0.286592	1.447542	0.1649
C	1.755514	0.160014	10.97097	0.0000
R-squared	0.677526	Mean dependent var		2.295461
Adjusted R-squared	0.605865	S.D. dependent var		0.206945
S.E. of regression	0.129921	Akaike info criterion		-1.054128
Sum squared resid	0.303828	Schwarz criterion		-0.807281
Log likelihood	17.12247	Hannan-Quinn criter.		-0.992046
F-statistic	9.454619	Durbin-Watson stat		1.114803
Prob(F-statistic)	0.000268			

Έλεγχος ετεροσκεδαστικότητας Κίνα Μοντέλο 3

Heteroskedasticity Test: White

F-statistic	1.177692	Prob. F(4,18)	0.3538
Obs*R-squared	4.770761	Prob. Chi-Square(4)	0.3116
Scaled explained SS	2.040090	Prob. Chi-Square(4)	0.7284

Test Equation:

Dependent Variable: RESID^2

Method: Least Squares

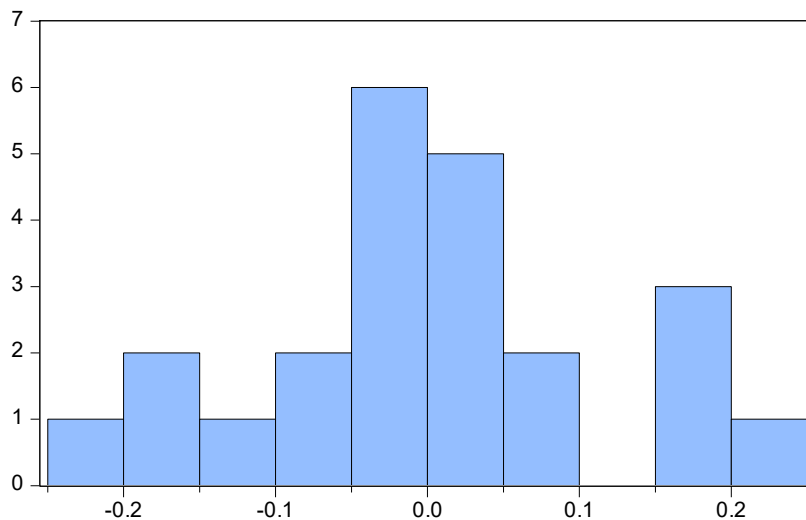
Date: 07/05/17 Time: 11:48

Sample: 1993 2015

Included observations: 23

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
C	0.008504	0.011827	0.719075	0.4813
LN_IFDI_CH^2	-2.22E-05	0.005765	-0.003859	0.9970
LN_ROL_CH^2	-0.827212	3.678054	-0.224905	0.8246
LN_SECEDU_CH^2	3.648525	1.905973	1.914259	0.0716
LN_TRADE_CH^2	-0.133352	0.228731	-0.583008	0.5671
R-squared	0.207424	Mean dependent var		0.013210
Adjusted R-squared	0.031296	S.D. dependent var		0.015961
S.E. of regression	0.015709	Akaike info criterion		-5.279502
Sum squared resid	0.004442	Schwarz criterion		-5.032655
Log likelihood	65.71427	Hannan-Quinn criter.		-5.217421
F-statistic	1.177692	Durbin-Watson stat		2.245123
Prob(F-statistic)	0.353807			

Έλεγχος Καταλοίπων Κίνα Μοντέλο 3

Series: Residuals	
Sample 1993 2015	
Observations 23	
Mean	-1.39e-16
Median	-0.011036
Maximum	0.213213
Minimum	-0.217889
Std. Dev.	0.117518
Skewness	0.093761
Kurtosis	2.396376
Jarque-Bera	0.382880
Probability	0.825769

Πίνακας 3.6.7 Αποτελέσματα OLS CHINA Model 4

Estimation Equation:

$$\begin{aligned} \text{LN_GDP_CH} = & C(1)*\text{LN_IFDI_CH} + C(2)*\text{LN_BRMON_CH} + C(3)*\text{LN_GFCF_CH} + C(4)*\text{LN_INTERN_CH} + \\ & C(5)*\text{LN_MOB_CH} + C(6)*\text{LN_POLST_CH} + C(7)*\text{LN_ROL_CH} + C(8)*\text{LN_SECEDU_CH} + C(9)*\text{LN_TEL_CH} \\ & + C(10)*\text{LN_TRADE_CH} + C(11) \end{aligned}$$

Substituted Coefficients:

$$\begin{aligned} \text{LN_GDP_CH} = & 0.555523772036*\text{LN_IFDI_CH} - 1.81156701566*\text{LN_BRMON_CH} + \\ & 1.04123830636*\text{LN_GFCF_CH} - 0.214164534458*\text{LN_INTERN_CH} + 0.68185272976*\text{LN_MOB_CH} - \\ & 0.757771090869*\text{LN_POLST_CH} + 0.13692914402*\text{LN_ROL_CH} + 2.35332030729*\text{LN_SECEDU_CH} - \\ & 0.614810786702*\text{LN_TEL_CH} - 0.266274572243*\text{LN_TRADE_CH} + 1.4571999017 \end{aligned}$$

Dependent Variable: LN_GDP_CH

Method: Least Squares

Date: 07/03/17 Time: 12:17

Sample: 1993 2015

Included observations: 23

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
LN_IFDI_CH	0.555524	0.194424	2.857286	0.0144
LN_BRMON_CH	-1.811567	0.758707	-2.387703	0.0343
LN_GFCF_CH	1.041238	0.763109	1.364469	0.1975
LN_INTERN_CH	-0.214165	0.100448	-2.132099	0.0544
LN_MOB_CH	0.681853	0.245976	2.772027	0.0169
LN_POLST_CH	-0.757771	0.523804	-1.446669	0.1736
LN_ROL_CH	0.136929	1.038578	0.131843	0.8973
LN_SECEDU_CH	2.353320	1.158648	2.031091	0.0650
LN_TEL_CH	-0.614811	0.476735	-1.289628	0.2215
LN_TRADE_CH	-0.266275	0.448889	-0.593185	0.5641
C	1.457200	0.240194	6.066754	0.0001
R-squared	0.853458	Mean dependent var		2.295461
Adjusted R-squared	0.731340	S.D. dependent var		0.206945
S.E. of regression	0.107265	Akaike info criterion		-1.321101
Sum squared resid	0.138068	Schwarz criterion		-0.778038
Log likelihood	26.19266	Hannan-Quinn criter.		-1.184522
F-statistic	6.988799	Durbin-Watson stat		1.356064
Prob(F-statistic)	0.001219			

Έλεγχος Ετεροσκεδαστικότητας Κίνα Μοντέλο 4

Heteroskedasticity Test: White

F-statistic	1.383972	Prob. F(10,12)	0.2930
Obs*R-squared	12.31877	Prob. Chi-Square(10)	0.2643
Scaled explained SS	1.560559	Prob. Chi-Square(10)	0.9987

Test Equation:

Dependent Variable: RESID^2

Method: Least Squares

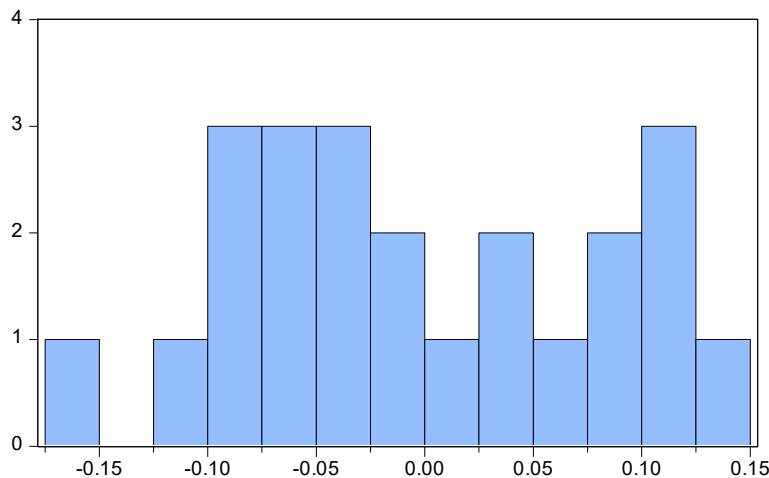
Date: 07/05/17 Time: 11:51

Sample: 1993 2015

Included observations: 23

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
C	0.007803	0.005643	1.382682	0.1920
LN_IFDI_CH^2	0.001763	0.003704	0.476110	0.6425
LN_BRMON_CH^2	0.071762	0.522507	0.137342	0.8930
LN_GFCF_CH^2	1.299800	0.903402	1.438783	0.1758
LN_INTERN_CH^2	-0.004049	0.003206	-1.262892	0.2306
LN_MOB_CH^2	-0.003977	0.010080	-0.394517	0.7001
LN_POLST_CH^2	-0.478663	0.495864	-0.965311	0.3534
LN_ROL_CH^2	-1.857067	1.778092	-1.044416	0.3169
LN_SECEDU_CH^2	-0.952840	1.061538	-0.897603	0.3871
LN_TEL_CH^2	0.071965	0.096375	0.746720	0.4696
LN_TRADE_CH^2	-0.286117	0.173341	-1.650600	0.1247
R-squared	0.535599	Mean dependent var		0.006003
Adjusted R-squared	0.148598	S.D. dependent var		0.005922
S.E. of regression	0.005464	Akaike info criterion		-7.275364
Sum squared resid	0.000358	Schwarz criterion		-6.732302
Log likelihood	94.66669	Hannan-Quinn criter.		-7.138786
F-statistic	1.383972	Durbin-Watson stat		1.833110
Prob(F-statistic)	0.293024			

Έλεγχος Καταλοίπων Κίνα Μοντέλο 4

Series: Residuals
Sample 1993 2015
Observations 23

Mean 8.28e-16
Median -0.005564
Maximum 0.127922
Minimum -0.153595
Std. Dev. 0.079220
Skewness 0.040242
Kurtosis 1.930757

Jarque-Bera 1.101853
Probability 0.576416

Πίνακας 3.6.8 Αποτελέσματα OLS Ινδία Μοντέλο 1.

Estimation Equation:

=====

$$\text{LN_GDP_IN} = \text{C}(1) * \text{LN_IFDI_IN} + \text{C}(2)$$

Substituted Coefficients:

=====

$$\text{LN_GDP_IN} = 0.225449176538 * \text{LN_IFDI_IN} + 1.83309269871$$

Dependent Variable: LN_GDP_IN

Method: Least Squares

Date: 06/29/17 Time: 15:24

Sample: 1993 2015

Included observations: 23

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
LN_IFDI_IN	0.225449	0.170679	1.320897	0.2007
C	1.833093	0.068193	26.88097	0.0000
R-squared	0.076711	Mean dependent var		1.863441
Adjusted R-squared	0.076711	S.D. dependent var		0.313090
S.E. of regression	0.307921	Akaike info criterion		0.564995
Sum squared resid	1.991123	Schwarz criterion		0.663733
Log likelihood	-4.497439	Hannan-Quinn criter.		0.589827
F-statistic	1.744770	Durbin-Watson stat		1.582501
Prob(F-statistic)	0.200749			

Έλεγχος Ετεροσκεδαστικότητας Ινδία Μοντέλο 1

Heteroskedasticity Test: White

F-statistic	0.011150	Prob. F(1,21)	0.9169
Obs*R-squared	0.012206	Prob. Chi-Square(1)	0.9120
Scaled explained SS	0.004952	Prob. Chi-Square(1)	0.9439

Test Equation:

Dependent Variable: RESID^2

Method: Least Squares

Date: 07/04/17 Time: 12:40

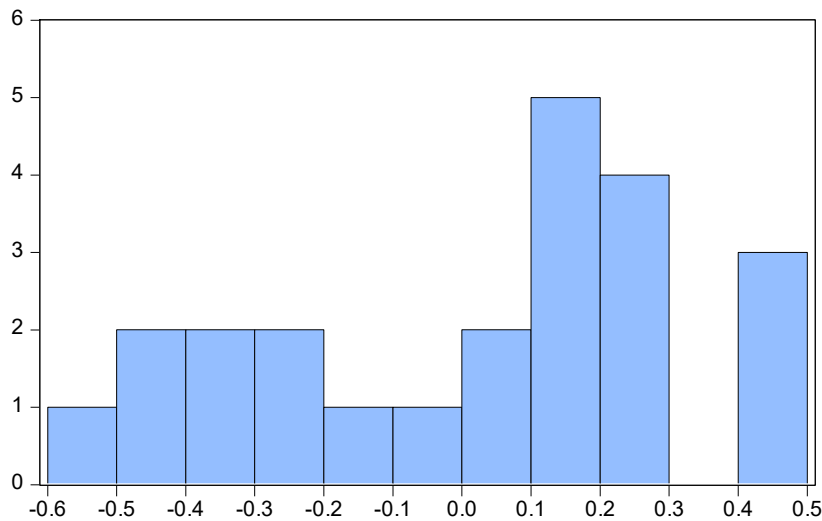
Sample: 1993 2015

Included observations: 23

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
C	0.088246	0.024473	3.605829	0.0017
LN_IFDI_IN^2	-0.010496	0.099396	-0.105594	0.9169

R-squared	0.000531	Mean dependent var	0.086571
Adjusted R-squared	-0.047063	S.D. dependent var	0.087328
S.E. of regression	0.089360	Akaike info criterion	-1.909352
Sum squared resid	0.167688	Schwarz criterion	-1.810614
Log likelihood	23.95755	Hannan-Quinn criter.	-1.884520
F-statistic	0.011150	Durbin-Watson stat	1.940327
Prob(F-statistic)	0.916906		

Έλεγχος Καταλοίπων Ινδία Μοντέλο 1

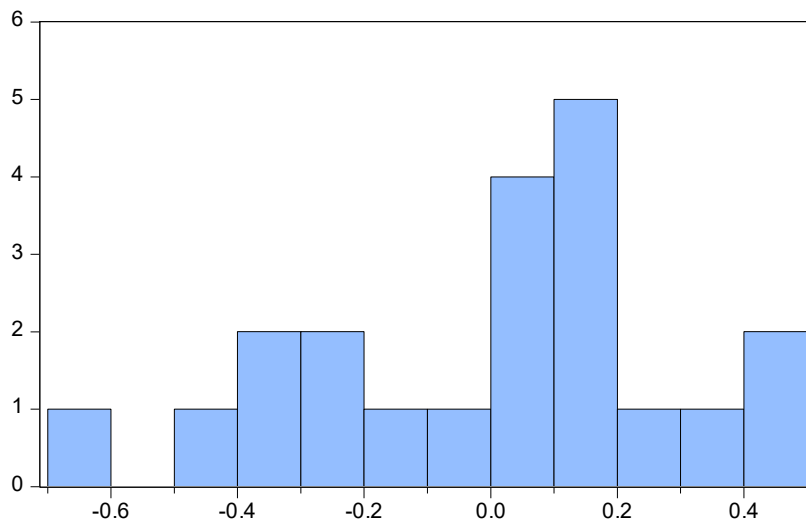
Series: Residuals	
Sample 1993 2015	
Observations 23	
Mean	1.03e-16
Median	0.102811
Maximum	0.464691
Minimum	-0.587568
Std. Dev.	0.300841
Skewness	-0.321776
Kurtosis	1.973341
Jarque-Bera	1.407012
Probability	0.494847

Πίνακας 3.6.9 Αποτελέσματα OLS Ινδία Μοντέλο 1-AR

Dependent Variable: LN_GDP_IN
Method: Least Squares
Date: 07/04/17 Time: 12:43
Sample (adjusted): 1995 2015
Included observations: 21 after adjustments
Convergence achieved after 5 iterations

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
LN_IFDI_IN	0.324708	0.184512	1.759822	0.0954
C	1.851511	0.061237	30.23539	0.0000
AR(2)	-0.129717	0.219156	-0.591891	0.5613
R-squared	0.181575	Mean dependent var		1.885037
Adjusted R-squared	0.090639	S.D. dependent var		0.318956
S.E. of regression	0.304158	Akaike info criterion		0.589022
Sum squared resid	1.665212	Schwarz criterion		0.738239
Log likelihood	-3.184727	Hannan-Quinn criter.		0.621406
F-statistic	1.996730	Durbin-Watson stat		1.665763
Prob(F-statistic)	0.164744			

Έλεγχος Καταλοίπων Ινδία Μοντέλο 1-AR

Series: Residuals	
Sample 1995 2015	
Observations 21	
Mean	4.11e-13
Median	0.064200
Maximum	0.468608
Minimum	-0.638293
Std. Dev.	0.288549
Skewness	-0.463564
Kurtosis	2.628281
Jarque-Bera	0.873022
Probability	0.646287

Πίνακας 3.6.10 Αποτελέσματα OLS Ινδία Μοντέλο 4

Dependent Variable: LN_GDP_IN

Method: Least Squares

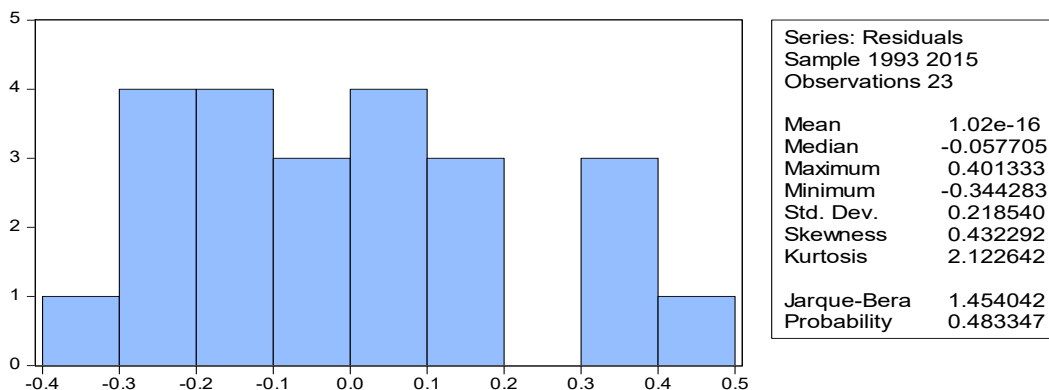
Date: 07/03/17 Time: 13:39

Sample: 1993 2015

Included observations: 23

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
LN_IFDI_IN	0.088533	0.278515	0.317876	0.7560
LN_BRMON_IN	1.973754	3.485200	0.566324	0.5816
LN_GFCF_IN	-0.208392	0.694564	-0.300033	0.7693
LN_INTERN_IN	0.086186	0.189030	0.455938	0.6566
LN_MOB_IN	0.024897	0.169748	0.146669	0.8858
LN_POLST_IN	1.230239	0.837353	1.469199	0.1675
LN_ROL_IN	1.014502	2.671424	0.379761	0.7108
LN_SECEDU_IN	1.837752	2.586895	0.710409	0.4910
LN_TEL_IN	-0.933009	0.870451	-1.071869	0.3049
LN_TRADE_IN	0.728700	0.859060	0.848252	0.4129
C	1.723813	0.170385	10.11716	0.0000
R-squared	0.512782	Mean dependent var		1.863441
Adjusted R-squared	0.106768	S.D. dependent var		0.313090
S.E. of regression	0.295904	Akaike info criterion		0.708372
Sum squared resid	1.050711	Schwarz criterion		1.251434
Log likelihood	2.853723	Hannan-Quinn criter.		0.844951
F-statistic	1.262965	Durbin-Watson stat		1.244332
Prob(F-statistic)	0.345926			

Έλεγχος Καταλοίπων Ινδία Μοντέλο 4

Έλεγχος Ετεροσκεδαστικότητας Ινδία Μοντέλο 4

Heteroskedasticity Test: White

F-statistic	0.842582	Prob. F(10,12)	0.6014
Obs*R-squared	9.487688	Prob. Chi-Square(10)	0.4865
Scaled explained SS	1.449701	Prob. Chi-Square(10)	0.9991

Test Equation:

Dependent Variable: RESID^2

Method: Least Squares

Date: 07/04/17 Time: 12:51

Sample: 1993 2015

Included observations: 23

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
C	0.050172	0.039588	1.267350	0.2291
LN_IFDI_IN^2	-0.138300	0.093576	-1.477939	0.1652
LN_BRMON_IN^2	0.987488	7.876923	0.125365	0.9023
LN_GFCF_IN^2	0.900086	1.784416	0.504415	0.6231
LN_INTERN_IN^2	-0.009543	0.016267	-0.586605	0.5683
LN_MOB_IN^2	0.004740	0.008459	0.560369	0.5855
LN_POLST_IN^2	-0.553412	0.963041	-0.574651	0.5761
LN_ROL_IN^2	14.40528	15.72903	0.915841	0.3778
LN_SECEDU_IN^2	1.042502	9.845609	0.105885	0.9174
LN_TEL_IN^2	0.604749	1.138081	0.531376	0.6049
LN_TRADE_IN^2	-0.970698	1.408371	-0.689235	0.5038
R-squared	0.412508	Mean dependent var		0.045683
Adjusted R-squared	-0.077068	S.D. dependent var		0.049491
S.E. of regression	0.051363	Akaike info criterion		-2.793863
Sum squared resid	0.031658	Schwarz criterion		-2.250801
Log likelihood	43.12942	Hannan-Quinn criter.		-2.657284
F-statistic	0.842582	Durbin-Watson stat		1.965698
Prob(F-statistic)	0.601433			

Πίνακας 3.6.11 Αποτελέσματα OLS Ινδία Μοντέλο 4-AR

Estimation Equation:

$$\text{LN_GDP_IN} = \text{C}(1) * \text{LN_IFDI_IN} + \text{C}(2) * \text{LN_BRMON_IN} + \text{C}(3) * \text{LN_GFCF_IN} + \text{C}(4) * \text{LN_INTERN_IN} + \text{C}(5) * \text{LN_MOB_IN} + \text{C}(6) * \text{LN_POLST_IN} + \text{C}(7) * \text{LN_ROL_IN} + \text{C}(8) * \text{LN_SECEDU_IN} + \text{C}(9) * \text{LN_TEL_IN} + \text{C}(10) * \text{LN_TRADE_IN} + \text{C}(11) + [\text{AR}(2) = \text{C}(12)]$$

Substituted Coefficients:

$$\text{LN_GDP_IN} = -0.229003027663 * \text{LN_IFDI_IN} + 4.16728157086 * \text{LN_BRMON_IN} + 0.160308421011 * \text{LN_GFCF_IN} + 0.776502413052 * \text{LN_INTERN_IN} - 0.223656445025 * \text{LN_MOB_IN} + 0.840780218403 * \text{LN_POLST_IN} + 5.06743766664 * \text{LN_ROL_IN} - 4.19433345105 * \text{LN_SECEDU_IN} - 2.83116352772 * \text{LN_TEL_IN} + 1.31940313767 * \text{LN_TRADE_IN} + 1.74335883369 + [\text{AR}(2) = -0.849214491044]$$

Dependent Variable: LN_GDP_IN

Method: Least Squares

Date: 07/04/17 Time: 12:47

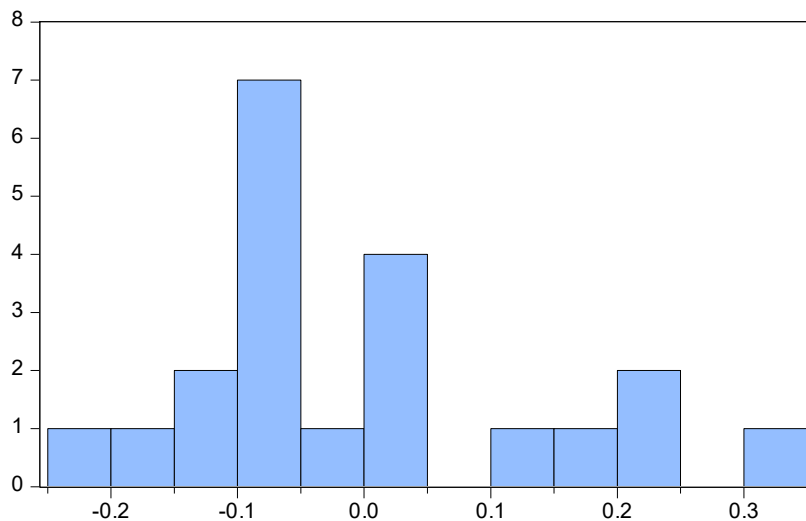
Sample (adjusted): 1995 2015

Included observations: 21 after adjustments

Convergence achieved after 13 iterations

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
LN_IFDI_IN	-0.229003	0.245768	-0.931786	0.3758
LN_BRMON_IN	4.167282	2.423358	1.719631	0.1196
LN_GFCF_IN	0.160308	0.503190	0.318584	0.7573
LN_INTERN_IN	0.776502	0.256216	3.030657	0.0142
LN_MOB_IN	-0.223656	0.196397	-1.138800	0.2842
LN_POLST_IN	0.840780	0.691215	1.216380	0.2548
LN_ROL_IN	5.067438	1.882717	2.691556	0.0247
LN_SECEDU_IN	-4.194333	2.191825	-1.913626	0.0879
LN_TEL_IN	-2.831164	0.707883	-3.999481	0.0031
LN_TRADE_IN	1.319403	0.627784	2.101685	0.0649
C	1.743359	0.094444	18.45914	0.0000
AR(2)	-0.849214	0.142082	-5.976951	0.0002
R-squared	0.791155	Mean dependent var	1.885037	
Adjusted R-squared	0.535899	S.D. dependent var	0.318956	
S.E. of regression	0.217288	Akaike info criterion	0.080377	
Sum squared resid	0.424928	Schwarz criterion	0.677247	
Log likelihood	11.15604	Hannan-Quinn criter.	0.209913	
F-statistic	3.099460	Durbin-Watson stat	1.892017	
Prob(F-statistic)	0.050139			

Έλεγχος Καταλοίπων Ινδία Μοντέλο 4-AR

Series: Residuals	
Sample 1995 2015	
Observations 21	
Mean	-2.22e-13
Median	-0.057731
Maximum	0.318870
Minimum	-0.211825
Std. Dev.	0.145762
Skewness	0.813562
Kurtosis	2.628055
Jarque-Bera	2.437642
Probability	0.295579

Βιβλιογραφία

Βιβλία

Κυρκιλής Δημήτρης, Άμεσες Ξένες Επενδύσεις (Αναθεωρημένη Έκδοση), Εκδόσεις Κριτική, 2010

Christal Alec K. and Lipsey Richard G., (1997), Economics for Business and Management, Oxford University Press Inc., New York

Dunning J, Lundan S. (2008), Multinational Enterprises and the Global Economy. Edward Elgar: Cheltenham, U.K.

Guirdham Maureen, (2009), Culture and Business in Asia, Palgrave MacMillan, UK

International Monetary Fund. Balance of Payments Manual. Fifth edition. Washington, DC, 1993

Mankiw N. Gregory, (2002), Μακροοικονομική Θεωρία, Αναθεωρημένη Έκδοση, Gutenberg

Mc Aleese Dermot, (2004), Economics for Business: Competition, Macro-stability and Globalization, 3rd Ed, Prentice Hall

Miozzo Marcela and Walsh Vivien, (2006), International Competitiveness and Technological Change, Oxford University Press

OECD Benchmark Definition of Foreign Direct Investment, Fourth edition. Paris: OECD, 2008

Άρθρα - Μελέτες

Aitken, B. and Harrison A. (1999), „Do Domestic Firms Benefit from Direct Foreign Investment? Evidence from Venezuela,” American Economic Review, 89, 605-18.

Alfaro L., Chanda A., Sayek S. and Kalemli – Ozam S. (2002), „FDI and Economic Growth: The Role of Local Financial Markets,” ECON WPA, No 112007, University of Houston

Almfraji, Mohammad Amin and Almsafir, Mahmoud Khalid, (2013), “Foreign Direct Investment and Economic Growth Literature Review from 1994 to 2012”, *Procedia - Social and Behavioral Sciences* 129, Elsevier, pp. 206 – 213

Al-Iriani, M. (2007). Foreign direct investment and economic growth in the GCC countries: A causality investigation using heterogeneous panel analysis. *Topics in Middle Eastern and North African Economies*, 9(1), 1–31.

Azhar Syed and Marimuthu K.N., (2012) “An Overview Of Foreign Direct Investment In India” *EXCEL International Journal of Multidisciplinary Management Studies*, Vol.2 Issue 1, January 2012, Online available at <http://zenithresearch.org.in/>

Baharumshah, Ahmad Zubaidi, and Marwan Abdul-Malik Thanoon. "Foreign capital flows and economic growth in East Asian countries." *China economic review* 17.1 (2006): 70-83.

Balasubramanyan .V. N.et al. (1996). Foreign direct investment and growth in EP and IS countries. *Economic Journal*.p.92-105

Beena, V. 2009. Modeling global franchising in emerging markets: An entry mode analysis. *Journal of East-West Business* 15(3–4): 164–88

Bengoa, M., & Sanchez-Robles, B. (2003). Foreign direct investment, economic freedom and growth: new evidence from Latin America. *European journal of political economy*, 19(3), 529–545.

Blomstrom, M., Lipsey, R. E., & Zejan, M. (1994). What explains developing country growth? In W. J. Baumol (Ed.), *Convergence of Productivity: Cross-National Studies and Historical Evidence* (9th ed.). New York: Oxford University Press, NBER

Blonigen Bruce A., (2005), “A Review of the Empirical Literature on FDI Determinants”, *Atlantic Economic Journal* 33, pp 383–403

National Bureau for Economic Research, Working Paper No. 4132, Cambridge, Massachusetts.

Borensztein, E., J. De Gregorio, and J.W. Lee (1998): “How Does Foreign Direct Investment Affect Economic Growth?” in *Journal of International Economics* 45, p.115–135.

Buckley, P.J. and Casson, M.C. (1976): “The Future of the Multinational Enterprise”, *Homes & Meier*: London

Caves, R.E. (1996): “Multinational Enterprise and Economic Analysis”, 2nd ed. Cambridge:Cambridge University Press.

Chakraborty, Chandana, and Parantap Basu. "Foreign direct investment and growth in India: A cointegration approach." *Applied economics* 34.9 (2002): 1061-1073.

Cushman, D.O. (1985): “Real Exchange Rate Risk, Expectations and the Level of Direct Investment” in *Review of Economics and Statistics*, 67 (2), 297-308.

De Mello, L. R. (1999). Foreign direct investment-led growth: evidence from time series and panel data.*Oxford Economic Papers*, 51(1), 133–151.

Duncan, R. (2012). "The new depression: The breakdown of the paper money economy. Singapore: John Wiley & Sons Singapore Pte. Ltd

Dunning, J. H. (1973): “The determinants of international production”, *Oxford Economic Papers* 25.

Dunning, J. H. (1980): “Toward an eclectic theory of international production: Some empirical tests” in *Journal of International Business Studies* issue 11.

Dunning, J. H. (1988): “The Eclectic Paradigm of International Production: A restatement and some possible extensions”, in *Journal of International Business Studies* issue 19 (Spring).

Dunning J. (1988), The theory of international production, *The International Trade Journal* 3(1): 21–66.

Dunning J. (2000), The eclectic paradigm as an envelope for economic and business theories of MNE activity, *Inter- national Business Review* 9(1): 163–190.

Dunning J. (2006), Comment on dragon multinationals: new players in 21st century globalization, *Asia Pacific Journal of Management* 23(2): 139–141.

Economist, (The), (2013), Multinationals in emerging markets must try harder: The ambitions of Western firms in emerging markets far exceed their efforts, 14 Sep 2013 (retrieved 2015-5-5)

Gorg, H., Greenaway D. (2002): “Much Ado About Nothing? Do Domestic Firms Really Benefit from Foreign Direct Investment?”, *Research Paper* 2001/37

Guillen Mauro F. and Garcia-Canal Esteban, (2009), The American Model of the Multinational Firm and the “New” Multinationals From Emerging Economies, Academy of Management Perspectives, May 2009

Hanson, G. (2001): “Should Countries Promote Foreign Direct Investment?”, G-24 Discussion Papers 9, United Nations Conference on Trade and Development

Hennart J.F. (1982): “A theory of multinational enterprise”, University of Michigan Press. [12]. Hirschman, A. O. (1958): “The Strategy of Economic Development”, New Haven: Yale University Press.

Dunning, J. H. (1988). Explaining international production. London: Unwin Hyman

Dunning John H., & Lundan Sarianna M., Institutions and the OLI paradigm of the multinational enterprise, Springer Science + Business Media, LLC 2008, Published online: 24 January 2008

Hansen, Henrik, and John Rand. "On the causal links between FDI and growth in developing countries." *The World Economy* 29.1 (2006): 21-41.

Herzer, Dierk. "The long-run relationship between outward FDI and domestic output: evidence from panel data." *Economics Letters* 100.1 (2008): 146-149.

Hymer, S.H. (1968) The Large Multinational „Corporation. In Casson, M. (ed.) (1990), *Multinational Corporations*, Hants: Edward Elgar, pp. 6-31

Hymer S H (1970), „The Efficiency (Contradictions) of Multinational Corporations“, *American Economic Review Papers and Proceedings*, 60: pp441-48

Hymer, S.H. (1976). *The International Operations of National Firms: A Study of Direct Foreign Investment*, (Boston: MIT Press).

Hosseini H. (2005): “An economic theory of FDI: A behavioural economics and historical approach”, *The Journal of Socio-Economics*, 34,p 530-531.

Jiang, Yanqing (2014), “Openness, Economic Growth and Regional Disparities: The Case of China”, Springer-Verlag Berlin Heidelberg

Johanson, J., and Vahlne JE 1977. *Journal of International Business Studies* 8(1): 23-32.

Johanson, J., & Vahlne, J.E. 1990. The mechanism of internationalisation. *International Marketing Review*, 7(4): 11–24

Johanson J. & Wiedersheim-Paul F. (1975), *The Internationalization of the Firm – Four Swedish Cases*, *Journal of Management Studies*, 12: 305-322

Johanson, J., and L.G. Mattsson. 1988. "Internationalization in industrial systems-a network approach" edited by P. J. Buckley and P. N. Ghauri. The internationalization of the firm: a reader 303–321

Khanna, T. 2009a. China and India, the power of two. Harvard Business Review 85(12): 60–69

Khanna, T. 2009b. Learning from economic experiments in China and India. Academy of Management Perspectives 23(2): 36–43

Kapur, D., and R. Ramamurti. 2001. India's emerging competitive advantage in services. The Academy of Management Executive 15(2): 20–32

Kedia, B. L., and S. Lahiri. 2007. International outsourcing of services: A partnership model. Journal of International Management 13(1): 22–37

Kim, C., and D. Park. 2014. Emerging Asian MNCs. Asia Pacific Business Review 21(4): 457–63.

Kindelberger, C.P. (1969). American Business Abroad: Six Lectures on Direct Investment. New Haven: Yale University Press

Li, Xiaoying, and Xiaming Liu. "Foreign direct investment and economic growth: an increasingly endogenous relationship." World development 33.3 (2005): 393–407

Liu, X., Wang, C., Wei, Y., 2001. Causal links between foreign direct investment and trade in China. China Economics Review 12, p.p. 190–202

Mathews 2002. Dragon multinational: Towards a new model of global growth, New York: Oxford University Press

Mathews J.A. (2006). Dragon multinationals: New players in 21st century globalization, Asia Pacific J Manage, 23: 5–27

Moura, Rui and Forte, Rosa, (), "The Effects Of Foreign Direct Investment On The Host Country Economic Growth - Theory And Empirical Evidence", Universidade Do Porto, Faculdade de Economia, Fep Working Papers, n. 390, Nov. 2010

Nayyar Rishika, Traditional and Modern Theories of Fdi, International Journal of Business and Management Invention ISSN (Online): 2319 – 8028, ISSN (Print): 2319 – 801X www.ijbmi.org Volume 3 Issue 6, June. 2014, pp.23-26

Ozturk, Ilhan. "Foreign direct investment-growth nexus: a review of the recent literature." (2007).

Paul, J. 2013. International Business. 6th ed. New Delhi, PHI Learning.

Paul, J. 2015. Does WTO increases trade and cause convergence? The International Trade Journal 29(4): 291–308.

Ram, Rati, and Kevin Honglin Zhang. "Foreign direct investment and economic growth: Evidence from cross-country data for the 1990s." Economic Development and Cultural Change 51.1 (2002): 205-215.

Rishika Nayyar, (2014), Traditional and Modern Theories of FDI, International Journal of Business and Management Invention ISSN (Online): 2319 – 8028, ISSN (Print): 2319 – 801X www.ijbmi.org Volume 3 Issue 6, June. 2014, pp.23-26

Rodrik, D., 1999. The New Global Economy and Developing Countries: Making Openness Work. Overseas Development Council, Washington, DC

Rogers, M. (2004), “Absorptive capacity and economic growth: how do countries catch-up?” Cambridge Journal of Economics, 28, pp. 577 – 596

Romer, P.M., 1990. Endogenous technological change. Journal of Political Economy Vol. 98. pp. 71–102

Smarzynska, B (2002): “Spillovers from Foreign Direct Investment through Backward Linkages: Does Technology Gap Matter?”Mimeo, World Bank.

UNCTAD (2013). World Investment Report 2013. United Nations Conference on Trade and Development. New York and Geneva.

UNCTAD (2008). World Investment Report, TNCs and the Infrastructural Challenge.

UNCTAD (2007): World Investment Report TNCs in Extractive Industries and Development. New York: United Nations

UNCTAD Training Manual on Statistics for FDI and the Operations of TNCs, United Nations New York and Geneva, 2009 Vol. I, II & III

UNCTAD World Investment Report 2015: Reforming International Investment Governance United Nations New York and Geneva

Vernon R. (1966), “International investment and international trade in the product cycle”. Quarterly Journal of Economics 80, pp. 190-207

Wei, Y., and X. Liu. 2006. Productivity spillovers from R&D, exports and FDI in China’s manufacturing sector. Journal of International Business Studies 37(4): 544–57.

Wijeweera, Albert, Renato Villano, and Brian Dollery. "Economic growth and FDI inflows: a stochastic frontier analysis." The Journal of Developing Areas 43.2 (2010): 143-158.

Williamson, Oliver E. (1979), „Transaction-Cost Economics: The Governance of Contractual Relations“, *Journal of Law and Economics*, 22(2), pp. 233-61

Zhang, K. H. (2001). How does foreign direct investment affect economic growth in China? *Economics of Transition*, 9(3), 679–693.

Zhang, Kevin Honglin, and Shunfeng Song. "Promoting exports: the role of inward FDI in China." *China Economic Review* 11.4 (2002): 385-396.

Zeng, Zhihua. 2015. Global experiences with special economic zones : focus on China and Africa. Policy Research working paper; no. WPS 7240. Washington, D.C. : World Bank Group.